

Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΩΝ
Σ.Δ.Ο.
ΤΜΗΜΑ: ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: «ΘΕΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ
ΕΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΗΝ Ε.Ο.Κ.».

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ:
ΠΑΠΑΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ:
ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ
ΚΟΛΜΙΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ
ΜΑΜΜΑΣΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ

ΠΑΤΡΑ 1996

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	2170
----------------------	------

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ	1
ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ	5
ΤΑ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ Ε.Κ.	6
ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ	8

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

1.ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	9
1.1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
1.2.ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΟΣΩΠΩΝ	10
1.3.ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	13
1.4.ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ - ΑΜΟΙΒΗ	16
1.5.ΙΣΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΝΔΡΩΝ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	18
1.6.ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ, ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ	20
1.7.ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	22
1.8.ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ	27
1.9.ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ	29
1.10.ΕΠΙΛΟΓΟΣ	30

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ

2.ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	32
2.1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ	32
2.2.ΝΑΥΤΙΛΙΑ	37
Α.ΕΙΣΑΓΩΓΗ	37
Β.Η ΝΑΥΤΙΛΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	40
Γ.ΝΑΥΤΙΛΙΑ - ΕΛΛΑΣ - ΕΟΚ	44
Δ.ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ	51
2.3.ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	53
Α.ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	53
Β.Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	54
Γ.ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ	56

2.4.ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	58
2.5.ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	65
2.6.ΟΙ «ΑΝΟΙΚΤΕΣ ΠΛΗΓΕΣ» ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ.....	70
2.7.ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΜΜΕ.....	77
<i>Α.ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΙΝ ΤΟ 1989.....</i>	77
<i>Β.ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΜΕΤΑ ΤΟ 1989.....</i>	85
2.8.ΟΡΓΑΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	89
<i>Α.Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ</i>	89
<i>Β.ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.....</i>	90
2.9.ΕΜΠΟΡΙΟ	92
<i>ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....</i>	92
2.9.1.ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	95
2.9.2.ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ <i>ΠΡΙΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΜΑΣ ΣΤΗΝ ΕΟΚ.....</i>	97
2.9.3.ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ.....	101

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ

ΣΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ '90.....	103
3.1.Οι «Συμφωνίες του Maastricht».....	103
3.2.Οι Οικονομικές και Νομισματικές Αποφάσεις των «Συμφωνιών του Maastricht»	108
3.3.Η πορεία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης: Τα «Τρία Στάδια»	109
3.4. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.....	111
3.5.Οι Μακροοικονομικές Προϋποθέσεις για τη Συμμετοχή των Κ-Μ στο Τρίτο Στάδιο της ΟΝΕ	113
3.6.Οι Πρόσφατες Εξελίξεις.....	114
3.7.Οι επιδιώξεις της Ελλάδος και οι προοπτικές της στην Ενωμένη Ευρώπη.....	116

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ο Σ	119
------------------------------	------------

Β Ι Β Λ Ι Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α	120
--------------------------------------	------------

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Είναι, ίσως, παράδοξο, από πρώτη ματιά, το γεγονός ότι ένας χώρος που κατακερματίστηκε επανειλημμένες φορές από πολέμους κ' καταστροφές, ένας χώρος όπου αναπτύχθηκαν, στην εξέλιξη της ιστορίας, οι πιο αβυσσαλέες αντιπαλότητες μεταξύ εθνών, κυβερνήσεων, και λαών, ένας χώρος όπου παράχθηκαν κ' αναπαράχθηκαν εθνικές, κοινωνικές μα και ιδεολογικές συγκρούσεις με ένταση μοναδική, ίσως, σε ολόκληρη την ανθρώπινη ιστορία, είναι ακριβώς εκείνος ο χώρος όπου εφαρμόζεται, εδώ κ' πάνω από σαράντα χρόνια, η πιο ολοκληρωμένη μορφή συνεννόησης κ' συνεργασίας ενός τμήματος της Διεθνούς Κοινότητας. Πρόκειται για την Ευρώπη κ' την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Θα θεωρήσουμε ως ιστορική αφετηρία της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης το έτος 1951 όταν οι δύο επανειλημμένοι ιστορικοί αντίπαλοι, η Γαλλία κ' η (Ομοσπονδιακή τότε) Γερμανία συνυπογράφουν, μαζί με την Ιταλία, την Ολλανδία, το Βέλγιο κ' το Λουξεμβούργο, τη Συνθήκη των Παρισίων με την οποία ιδρύεται η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ), με στόχο την «από κοινού» χάραξη κ' εφαρμογή μιας ενιαίας πολιτικής των «6» σ' αυτούς τους δύο πολύ σημαντικούς τομείς της οικονομίας τους. Η ΕΚΑΧ είναι η ουσιαστική πρώτη παγκόσμια απόπειρα δημιουργίας ενός Υπερεθνικού Οικονομικού Οργανισμού, έστω σε περιφερειακό επίπεδο από μόνο 6 κράτη. Δηλαδή, ενός οργανισμού που παίρνει

αποφάσεις για τα ζητήματα άνθρακα κ' χάλυβα οι οποίες έχουν υποχρεωτική εφαρμογή, κ' μάλιστα αυτόματη, στην εσωτερική έννομη τάξη των κρατών-μελών του. Τα κράτη-μέλη της ΕΚΑΧ «εκχωρούν» μέρος της εθνικής τους αυτονομίας κατά τη χάραξη της πολιτικής τους, στους παραγωγικούς τομείς του άνθρακα κ' του χάλυβα, σε ένα «κοινό οργανισμό» ο οποίος όπως ρητά προβλέπει το καταστατικό του, έχει τα δικά του Όργανα που χαράζουν, αποφασίζουν κ' εφαρμόζουν σε καθημερινή βάση την κοινή πορεία των έξι συμβαλλομένων.

Τον Μάρτιο του 1957, μετά τη σημαντική εξάχρονη πορεία της ΕΚΑΧ, γίνεται το επόμενο βήμα. Με την προετοιμασία των Διασκέψεων της Μεσίνας και της Βενετίας και των τελική Συνθήκη της Ρώμης οι «6» εγκαθιστούν δύο νέους θεσμούς:

- την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (ΕΚΑΕ), που έχει σκοπό την ειρηνική χρήση της ατομικής ενέργειας στη διαδικασία της βιομηχανικής κ' οικονομικής ανάπτυξης των «6» και

- την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ), που έχει πλέον ευρύτερα οικονομικά - και όχι μόνο - αντικείμενα στους σκοπούς της. Τα αντικείμενα αυτά αφορούν πια στις γενικότερες οικονομικές σχέσεις των «6» μεταξύ τους και των «6», ως συνόλου, με τις τρίτες, εκτός ΕΟΚ, χώρες.

Και οι δύο θεσμοί έχουν οργανωτική ομοιότητα με την ΕΚΑΧ και, προπάντων, την ίδια ή και μεγαλύτερη αναγκαστικότητα των «6». Η «ενσυνείδητη εκχώρηση εξουσίας» από τους «6» στις τρεις πια «Κοινότητες» έχει πλέον αυξηθεί σημαντικά και σε έκταση κ' σε βάθος. Οι «Ευρωπαϊκές Κοινότητες» ή απλά, η «Ευρωπαϊκή Κοινότητα» (γιατί μερικά χρόνια αργότερα οι τρεις ξεχωριστοί θεσμοί και τα ξεχωριστά όργανά τους συγχωνεύθηκαν σε ένα θεσμό, με ένα σύστημα οργάνων) είναι πλέον γεγονός.

Το 1961 το Ηνωμένο Βασίλειο, η Νορβηγία, η Ιρλανδία και η Δανία είναι τα πρώτα από τα άλλα ευρωπαϊκά κράτη που υποβάλλουν αίτηση για ένταξη στις «τρεις Κοινότητες». Οι δίχρονες διαπραγματεύσεις των «6» με τα 4 αυτά κράτη διακόπτονται το 1963, όταν η Γαλλία προβάλλει την επίμονη άρνησή της για την ένταξη του Ηνωμένου Βασιλείου και η Ιρλανδία, η Νορβηγία και η Δανία αποσύρουν τις αιτήσεις ένταξής τους. Η επανυποβολή, το 1966, της αίτησης ένταξης του Ηνωμένου Βασιλείου ξανασυναντά την άρνηση της Γαλλίας. Ένας από τους λόγους - και ίσως όχι ο πιο σημαντικός - τη γαλλικής αντίθεσης στην ένταξη του Ηνωμένου Βασιλείου, μπορεί να αναζητηθεί στην αμφίθυμη στάση των Βρετανών απέναντι στις προοπτικές της Ευρωπαϊκής Κοινής Αγοράς και στη διαφαινόμενη μετεξέλιξή τους σε κάτι πολύ πιο «προχωρημένο» από μια απλή «Ζώνη Ελευθέρου Εμπορίου». Δεν είναι τυχαίο πως το Ηνωμένο Βασίλειο είναι η Ευρωπαϊκή χώρα που το 1960 τρία μόλις χρόνια από την Συμφωνία της Ρώμης πρωτοστατεί στην δημιουργία ενός «αντίπαλου δέους» της ΕΟΚ: της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελευθέρων Συναλλαγών που έχει τον πολύ περιορισμένο και εξειδικευμένο στόχο της προώθησης του ελεύθερου εμπορίου - και μόνο αυτού, χωρίς δηλαδή προοπτικές στενότερης οικονομικής ή και πολιτικής συνεργασίας - ανάμεσα στα κράτη - μέλη της.

Το 1967 οι τρεις επιμέρους κοινότητες η ΕΚΑΧ, η ΕΚΑΕ και η ΕΟΚ ενοποιούνται σε μια υπερεθνική οντότητα, την Ευρωπαϊκή Κοινότητα η οποία πλέον έχει ενιαία όργανα για όλες τις δραστηριότητες και για όλες τις «πολιτικές» της: το Συμβούλιο, την Επιτροπή, το Δικαστήριο, το Κοινοβούλιο.

Το 1972 το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιρλανδία, η Δανία και η Νορβηγία επανυποβάλλουν αιτήσεις ένταξης και το 1973 οι τρεις πρώτες γίνονται μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Ενώ η Νορβηγία μένει τελικά εκτός Κοινότητας λόγω του αρνητικού, για την ένταξή της, αποτελέσματος του

Νορβηγικού δημοψηφίσματος. Πρόκειται για την πρώτη «Διεύρυνση» της Ε.Κ. που παράγει την Κοινότητα των «9».

Το 1981 η Κοινότητα των «9» γίνεται Κοινότητα των «10» με την ένταξη της Ελλάδας και το 1986 η Κοινότητα των «10» γίνεται Κοινότητα των «12» με την ένταξη της Ισπανίας και της Πορτογαλίας.

Τον Δεκέμβριο του 1991 αποφασίζεται από τους «12» στο Maastricht, η οριστική δρομολόγηση της μετεξέλιξης, μέσα σε μια οκταετία το αργότερο, της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σε μια ολοκληρωμένη Οικονομική και Νομισματική Ένωση. Η επισημοποίηση, τον Φεβρουάριο του 1992, των Συμφωνιών του Maastricht και του νέου ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνοδεύεται στις αρχές του 1993 από την δημιουργία του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ). Με τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο η Κοινότητα των «12» και τα 6 από τα 7 κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελευθέρων Συναλλαγών συγκροτούν την πιο σημαντική οικονομική ζώνη του κόσμου που αποτελείται από 18 χώρες και διαθέτει μια αγορά με 380 εκατομμύρια ανθρώπους.

ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

Τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας είναι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Συμβούλιο των Υπουργών, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Δικαστήριο.

A.Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Η επιτροπή αποτελείται από 17 μέλη τους επιτρόπους που διορίζονται με κοινή συμφωνία από τις κυβερνήσεις των κρατών - μελών. Ένας από τους επιτρόπους είναι ο Πρόεδρος της Επιτροπής (διοριζόμενος μετά από κοινή συμφωνία των κρατών - μελών) και 6 από τους υπόλοιπους 16 επιτρόπους φέρουν τον τίτλο του αντιπροέδρου της επιτροπής.

Η επιτροπή είναι θεματοφύλακας των συνθηκών, μεριμνά για την εφαρμογή των κανονισμών και οδηγιών που εκδίδει το Συμβούλιο και διαθέτει το μονοπώλιο της νομοθετικής πρωτοβουλίας.

B.Συμβούλιο των Υπουργών

Στο Συμβούλιο των Υπουργών εκπροσωπούνται οι Κυβερνήσεις των κρατών - μελών με έναν ή περισσότερους αντιπροσώπους, που συνήθως, είναι οι αρμόδιοι υπουργοί ή υφυπουργοί για τα διάφορα επιμέρους θέματα π.χ. εξωτερικών, γεωργίας, μεταφορών κ.τ.λ.

Το Συμβούλιο είναι το ανώτατο νομοθετικό όργανο του οποίου οι δραστηριότητες αποτυπώνονται σε κανονισμούς και οδηγίες.

Γ.Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο απαριθμεί σήμερα 518 βουλευτές που εκλέγονται ανά 5ετία από τα κράτη - μέλη. Είναι το όργανο δημοκρατικής έκφρασης και πολιτικού ελέγχου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που μετέχει επίσης στη νομοθετική διαδικασία.

Επίσης μπορεί να υιοθετήσει ή να απορρίψει ολόκληρο το σχέδιο προϋπολογισμού.

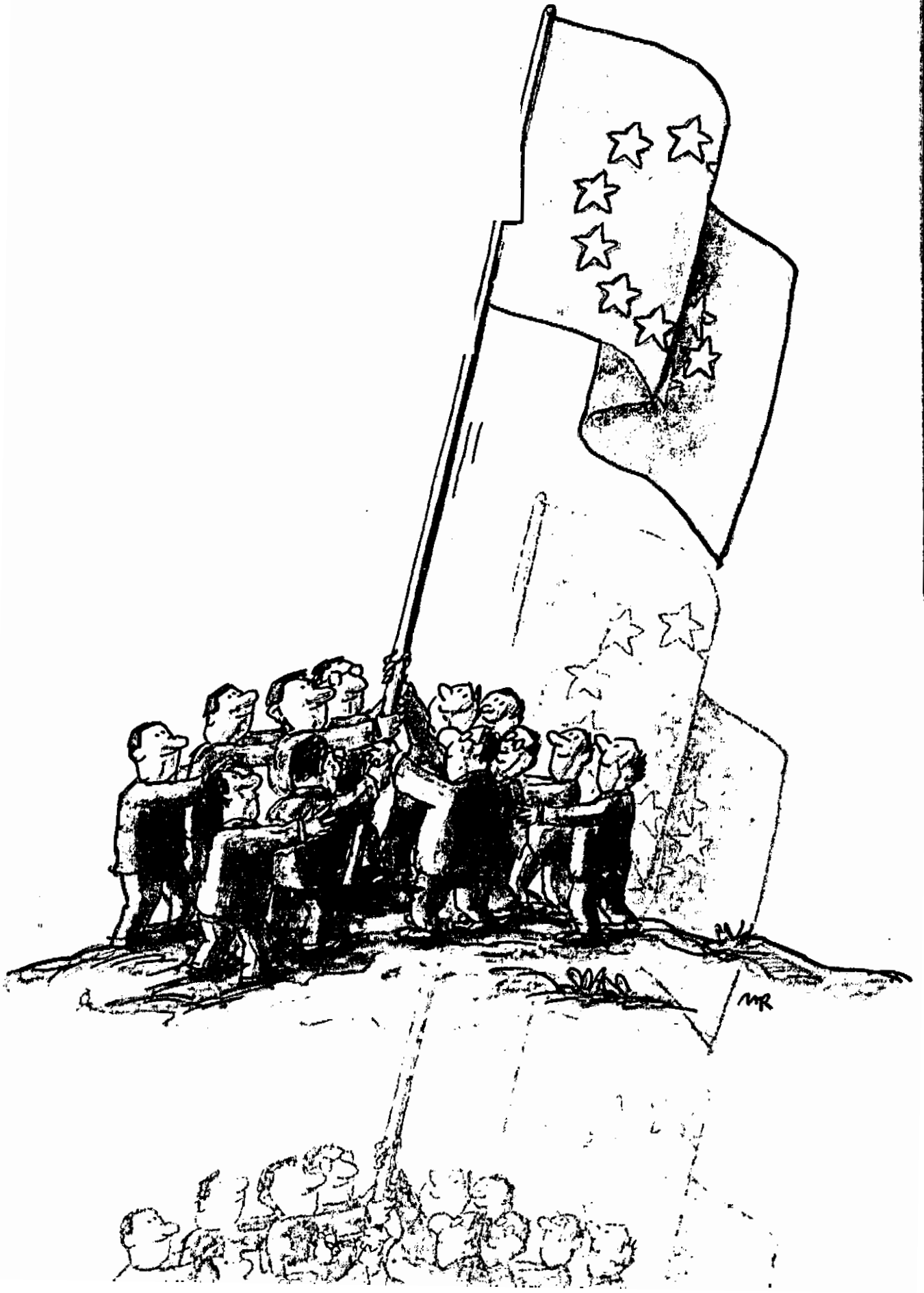
Δ.Ευρωπαϊκό Δικαστήριο

Το Δικαστήριο της Κοινότητας, που εδρεύει στο Λουξεμβούργο αποτελείται από 13 Δικαστές επικουρούμενους από 6 Γενικούς Εισαγγελείς που υποδεικνύονται από τα κράτη - μέλη και επιλέγονται από το Συμβούλιο Υπουργών.

Οι υποθέσεις που άγονται στο Δικαστήριο μπορεί να αφορούν είτε σε διαφορές μεταξύ κρατών - μελών, είτε σε διαφορές της Κοινότητας ως συνόλου με κράτη - μέλη, είτε σε διαφορές μεταξύ ιδιωτών και Κοινότητας, είτε σε διαφορές μεταξύ κοινοτικών οργάνων κ.ο.κ.

ΤΑ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ Ε.Κ.

Την απρόσκοπτη άσκηση των καθηκόντων των θεσμικών οργάνων συμπληρώνουν τα Επικουρικά Όργανα τα οποία είναι η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, το Ελεγκτικό Συνέδριο και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.

ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

Σε αυτά τα χρόνια της ύπαρξής της, η Ε.Ο.Κ. ξεπέρασε τη Συνθήκη της Ρώμης και άρχισε να κατευθύνει τις οικονομίες των χωρών - μελών με κοινές ή κοινοτικές πολιτικές. «Κοινή» θεωρείται μια πολιτική όταν αντικαθιστά τις εθνικές πολιτικές στα κύρια σημεία τους. «Κοινοτική» πολιτική είναι εκείνη που πλαισιώνει και συμπληρώνει τις εθνικές πολιτικές.

Οι κοινές ή κοινοτικές πολιτικές απορρέουν από ανάγκες, οι οποίες διαπιστώνονται όσο περνάει ο καιρός και σχηματίζονται σιγά σιγά με μέτρα που παίρνονται όταν υπάρχει κοινό συμφέρον.

Τέτοιες κοινές ή κοινοτικές πολιτικές είναι:

- Κοινωνική Πολιτική.
- Αγροτική Πολιτική.
- Οικονομική Πολιτική.
- Τουριστική Πολιτική.
- Περιβαλλοντική Πολιτική.

Από τις παραπάνω, η συγκεκριμένη εργασία θα ασχοληθεί με τις επιπτώσεις που είχε στην Ελληνική πραγματικότητα η εφαρμογή των εξής:

- Κοινωνική Πολιτική.
- Οικονομική Πολιτική.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

1.ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

1.1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πολιτική θεσπίστηκε στη Συνθήκη της Ρώμης περί ιδρύσεως Ευρωπαϊκής Ενώσεως στα πλαίσια της οποίας συστάθηκε, το 1960, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, με σκοπό να βελτιώσει τις δυνατότητες απασχόλησης των εργαζομένων και να συμβάλλει στην ανύψωση του βιοτικού τους επιπέδου.

Οι βασικές προτεραιότητες της κοινωνικής πολιτικής είναι:

- Ελεύθερη κυκλοφορία και εγκατάσταση προσώπων.
- Απασχόληση και συνθήκες εργασίας.
- Επαγγελματική εκπαίδευση.
- Πληροφόρηση, διαβούλευση και συμμετοχή των εργαζομένων.
- Ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών.
- Κοινωνική προστασία.

1.2.ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Οι Ευρωπαϊκές συνθήκες ορίζουν πως κάθε εργαζόμενος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας έχει το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας σε όλη την επικράτεια της Κοινότητας, με την επιφύλαξη των περιορισμών για λόγους δημόσιας τάξης, δημόσιας ασφάλειας και δημόσιας υγείας.

Το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας επιτρέπει σε κάθε εργαζόμενο να ασκήσει οποιοδήποτε επάγγελμα ή επιτήδευμα στην Κοινότητα, σύμφωνα με τις αρχές της ίσης μεταχείρισης όσον αφορά την πρόσβαση στην εργασία, τους όρους εργασίας καθώς και την κοινωνική προστασία της χώρας υποδοχής.

Οι κυριότερες επιπτώσεις στην ελληνική νομοθεσία από τις κοινοτικές διατάξεις περί ελεύθερης κυκλοφορίας και διακίνησης είναι η κατάργηση από το 1988 της αδείας εργασίας για υπηκόους μελών - χωρών της ΕΟΚ, η τροποποίηση της διαδικασίας απέλασής τους και της νομοθεσίας για την εγκατάσταση στην παραμεθόρια περιοχή. Παράλληλα θα πρέπει να γίνει δεκτή η άμεση απαγόρευση διακρίσεων σε βάρος αλλοδαπών (π.χ. περιορισμοί στην εκλογή τους ως μέλη διοικητικών συμβουλίων σωματείων).

Θα πρέπει να επισημάνουμε επίσης το δικαίωμα του Έλληνα που ήταν μετανάστης κατά την προσχώρηση να καλέσει μετά από 3 χρόνια ή μετά από 18 μήνες τα μέλη της οικογένειάς του. Επίσης ο Έλληνας εργαζόμενος σε άλλο κράτος - μέλος δε χρειάζεται κάρτα διαμονής αλλά παίρνει άδεια διαμονής 5ετους ανανεώσιμης ισχύος. Από το 1993 η κατάργηση των αστυνομικών ελέγχων στα ενδοκοινοτικά σύνορα των χωρών - μελών είναι πραγματικότητα καθώς η διέλευση των πολιτών γίνεται με την επίδοση του Ευρωπαϊκού διαβατηρίου.

Είναι λογικό πως δεν μπορεί να νοηθεί μια Ευρωπαϊκή Κοινότητα χωρίς ελεύθερη κυκλοφορία. Το δικαίωμα της κυκλοφορίας από τη μια

χώρα στην άλλη είναι σημαντικό από πολλές απόψεις, καταρχήν, από ανθρωπιστικής άποψης στο να επιτρέπεται σ' έναν πολίτη κράτους - μέλους της Κοινότητας να εγκατασταθεί και να εργαστεί και να ζήσει σ' ένα άλλο κράτος - μέλος, απολαμβάνοντας τα ίδια οικονομικά δικαιώματα με τους υπηκόους της χώρας αυτής, αποτελεί μια νέα ελευθερία, ένα νέο ατομικό δικαίωμα για την ελληνική πραγματικότητα. Από οικονομική και κοινωνική άποψη, η ελεύθερη κυκλοφορία συμβάλλει στη σωστή λειτουργία της Κοινής Αγοράς, γιατί προσφέρει στον καθένα τη δυνατότητα άσκησης των επαγγελματικών του δραστηριοτήτων οπουδήποτε στην Κοινότητα. Αυτή η ελευθερία εκλογής αποτελεί ένα μέγιστο παράγοντα για την ενίσχυση του δυναμισμού της οικονομικής ζωής. Στην παρούσα κατάσταση της αγοράς εργασίας, που χαρακτηρίζεται από μια αφόρητη ανεργία, η ελεύθερη κυκλοφορία μπορεί να είναι ένα από τα μέσα για τη βελτίωση έστω και μικρή της κατάστασης που επικρατεί στον τομέα της απασχόλησης.

Η κινητικότητα του εργατικού δυναμικού θα μπορέσει εξάλλου να συμβάλλει στην εναρμόνιση των όρων αμοιβής και της ποιότητας της εργασίας που αποτελεί έναν άλλο βασικό στόχο της Ένωσης. Η ελεύθερη κυκλοφορία δεν αποβλέπει στην οργάνωση μεταναστευτικών κινήσεων, σε ευρωπαϊκή κλίμακα, αλλά στο να δώσει τη δυνατότητα σε όσους το επιθυμούν, να ασκήσουν τις δραστηριότητές τους στα πλαίσια, ενός πλατύτερου χώρου. Έτσι για την Ελλάδα δεν προβλέπεται όξυνση του δημογραφικού προβλήματος από την ελεύθερη κυκλοφορία αλλά υπό προϋποθέσεις μπορούμε να ελπίζουμε σε εξομάλυνσή του.

Παράλληλα με την ευκαιρία της πραγματοποίησης της ελεύθερης κυκλοφορίας παρουσιάζεται μια ακόμη βαθύτερη αποστολή που

σχετίζεται με την αναβάθμιση του πολιτισμού, τη εκπαίδευσης, της απασχόλησης και της κοινωνικής συμβίωσης.

Τόσο η Ελλάδα όσο και η Κοινότητα θα χρειαστούν πολύ χρόνο, και υπομονή ακόμα για να μπορούμε να μιλάμε για πλήρη ελευθερία στην διακίνηση των πολιτών.

1.3.ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Κάθε εργαζόμενος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας πρέπει να μπορεί να έχει πρόσβαση σε επαγγελματική εκπαίδευση καθόλη τη διάρκεια του ενεργού του βίου. Αυτό προβλέπει η Κοινότητα βάσει του κοινοτικού χάρτη της 9^{ης} Δεκεμβρίου 1989. Στην Ελλάδα πριν την ένταξη η επαγγελματική εκπαίδευση περιοριζόταν στην ύπαρξη δημοσίων Τεχνικών Επαγγελματικών Λυκείων, Τεχνικών Επαγγελματικών Σχολών, ΚΑΤΕΕ και Πανεπιστημίων. Παράλληλα λειτουργούσαν στον ιδιωτικό τομέα σχολές δευτεροβάθμιας, κυρίως, εκπαίδευσης που παρείχαν τίτλους όχι ισότιμους με τους αντίστοιχους κρατικούς. Μετά την ένταξη η επαγγελματική κατάρτιση και επιμόρφωση μπαίνει σε μια νέα φάση αναπροσδιορισμού των στόχων και των περιεχομένων της. Έτσι οι ήδη υπάρχοντες φορείς επαγγελματικής εκπαίδευσης αναβαθμίζονται και εναρμονίζονται με τα ευρωπαϊκά δεδομένα εισάγοντας στα προγράμματα σπουδών τους μαθήματα όπως αυτά του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΣΕΠ), της Πληροφορικής, της δεύτερης ξένης γλώσσας κ.α. Δημιουργείται επίσης μια νέα βαθμίδα εκπαίδευσης μεταξύ της δευτεροβάθμιας και της τριτοβάθμιας στην οποία εντάσσονται τα ΙΕΚ, τα οποία προσφέρουν δυνατότητες επαγγελματικής εξειδίκευσης σε αποφοίτους της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που δεν έχουν εισαχθεί σε ανώτερα ή ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Ότι αφορά την τριτοβάθμια εκπαίδευση τα πτυχία των Ανώτερων και Ανώτατων Ελληνικών Ιδρυμάτων είναι τουλάχιστον, τυπικά, ισότιμα με αυτά των υπολοίπων κρατών - μελών της Ένωσης. Στα πλαίσια της προσαρμογής της Ακαδημαϊκής Εκπαίδευσης της χώρας μας με τα Ευρωπαϊκά πρότυπα συμμετέχουμε σε Κοινοτικά Προγράμματα που προάγουν την επαγγελματική κατάρτιση, την κινητικότητα των

φοιτητών, την αναγνώριση των σπουδών που πραγματοποιούνται σ' ένα άλλο κράτος - μέλος, και την εκμάθηση ξένων γλωσσών. Τέτοια προγράμματα είναι:

- Petra: νέοι σε αρχική κατάρτιση και υπεύθυνοι για την κατάρτιση.
- Force: διαρκής κατάρτιση.
- Comett: συνεργασία ανώτατης εκπαίδευσης / επιχειρήσεων.
- Erasmus: κινητικότητα των φοιτητών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- Νέοι για την Ευρώπη ανταλλαγές νέων 15-25 ετών.
- Ligua: γλωσσική κατάρτιση.
- Tempus: συνεργασία πανεπιστημίων με χώρες της κεντρικής Ευρώπης.

Σεμινάρια

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα που εφαρμόζονται στη χώρα μας και τα οποία έχουν κοινοτική χρηματοδότηση και αφορούν άμεσα ή έμμεσα τις επιχειρήσεις, υλοποιούνται από διάφορους φορείς σχετικούς με τις επιχειρήσεις, με τη διεξαγωγή κατά κύριο λόγο σεμιναρίων. Τέτοιοι φορείς είναι το Ο.Α.Ε.Δ., Ε.Λ.Κ.Ε.Π.Α., Ε.Ο.Μ.Μ.Ε.Χ., κ.α.

Από την άλλη μεριά από την ένταξή μας στην ΕΟΚ δημιουργήθηκαν κάποια προβλήματα.

Οι ανάγκες συμμόρφωσης του Ελληνικού δικαίου με το αντίστοιχο Κοινοτικό οδηγούν στην άρση των υφιστάμενων απαγορεύσεων αναφορικά με την ίδρυση και λειτουργία Ιδιωτικών Πανεπιστημίων. Σήμερα οι ιδιωτικές σχολές που λειτουργούν παρέχουν τίτλους ισότιμους με τους κρατικούς της αντίστοιχης εκπαιδευτικής βαθμίδας. Η ισοτιμία αυτή έχει σαν αποτέλεσμα την έξοδο στην αγορά εργασίας πλεονασματικού αριθμού αποφοίτων η εξειδίκευση όμως του οποίου

παρουσιάζει σημαντική απόκλιση από αυτήν που απαιτείται για τη στελέχωση των σύγχρονων επιχειρηματικών μονάδων.

Επιπλέον τα άτομα που συμμετέχουν στα επιδοτούμενα σεμινάρια τα αντιμετωπίζουν σαν μια πρόσκαιρη ευκαιρία εξοικονόμησης ορισμένων χρημάτων και όχι σαν μια δυνατότητα επαγγελματικής κατάρτισης.

1.4.ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ - ΑΜΟΙΒΗ

Η Κοινότητα θεσπίζοντας τα θεμελιώδη κοινωνικά Δικαιώματα των εργαζομένων ορίζει ότι κάθε άτομο έχει δικαίωμα ελεύθερης επιλογής και άσκησης επαγγέλματος, σύμφωνα με τις επαγγελματικές διατάξεις. Κάθε απασχόληση πρέπει να αμείβεται δίκαια. Κάθε άτομο πρέπει να έχει δωρεάν πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες ευρέσεως εργασίας.

Στη σημερινή Ελλάδα ο τομέας της απασχόλησης είναι ένας νευραλγικός τομέας που δέχεται διαφορετικές επιδράσεις ανάλογα με τη φύση του κάθε επαγγέλματος. Έτσι οι μεν ελεύθεροι επαγγελματίες έχουν δικαίωμα πρόσβασης στην απασχόληση σε άλλο κράτος - μέλος χωρίς την επιβολή διακρίσεων λόγω ιθαγένειας. Η πρόσβαση αυτή εξασφαλίζει το δικαίωμα για άδεια διαμονής 5ετούς διάρκειας και ανανεώσιμης με ορισμένες προϋποθέσεις η μια εκ των οποίων είναι ότι το πρόσωπο πρέπει να καταχωρηθεί στους καταλόγους της Εθνικής Υγειονομικής Υπηρεσίας.

Όσο αφορά την δημόσια διοίκηση η αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας δεν ισχύει

Μισθολογικά οι Έλληνες εργαζόμενοι βρίσκονται σε μειονεκτικότερη θέση από αυτή των συναδέλφων τους των κρατών - μελών της Κοινότητας, γεγονός που αποδίδεται στο υψηλό επίπεδο πληθωρισμού, την πολιτική λιτότητας, και τα γενικότερα προβλήματα της Ελληνικής Οικονομίας.

Πολλοί υποστηρίζουν ότι με την ένταξη της χώρας μας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα το ήδη υπάρχον πρόβλημα της ανεργίας οξύνθηκε.

Υποστηρίζεται δηλαδή ότι στην προσπάθειά μας να αναπτυχθούμε, ως χώρα οικονομικά έτσι ώστε να είμαστε στο ίδιο επίπεδο με τους υπόλοιπους εταίρους μας, ακολουθείται η πολιτική της

λιτότητας χωρίς ανάλογη πολιτική ανάπτυξης. Αυτό δυστυχώς έχει και τις συνέπειές του. Η ζωή έχει γίνει ακριβή και το χρήμα που κυκλοφορεί στην αγορά συνεχώς μειώνεται και σε ποσότητα και σε αγοραστική δύναμη.

Οι συνέπειες είναι μια αλυσίδα: λιγότερα χρήματα στα χέρια των καταναλωτών άρα και στα χέρια των εμπόρων - βιοτεχνών επιχειρηματιών. Συνεπώς χαμηλά κέρδη και μειωμένες προοπτικές για προσλήψεις προσωπικού γεγονός που συνεπάγεται αύξηση, ή τουλάχιστον, όχι μείωση της ανεργίας.

Σύμφωνα με τα παραπάνω ως ένα βαθμό ευθύνεται η ένταξή μας στην ΕΟΚ για την όξυνση της ανεργίας δεν μπορούμε όμως να παραγνωρίσουμε το γεγονός ότι αυτή η όξυνση οφείλεται κατά ένα σημαντικό μέρος στα ιδιαίτερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η ελληνική οικονομία.

1.5.ΙΣΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΝΔΡΩΝ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Πρέπει να εξασφαλιστεί η ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών με την ανάπτυξη ίσων ευκαιριών και για τους δυο.

Κάνοντας μια ανασκόπηση στο Ελληνικό Δίκαιο σχετικά με την ισότητα των δυο φύλων συναντάμε το πρώτο ουσιαστικό νομοθέτημα το 1919 «περί εργασίας γυναικών και ανηλίκων» ακολουθεί το 1953 η κύρωση της Διεθνούς Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών «περί πολιτικών δικαιωμάτων της γυναίκας» το 1955 ψηφίστηκε ο νόμος που καταργούσε τους περιορισμούς για το διορισμό των γυναικών σε δημόσιες θέσεις και λειτουργήματα. Στο Σύνταγμα του 1975 περιλαμβάνονται διατάξεις που αφορούν την ίση αμοιβή, τη σταδιακή εξίσωση των ημερομισθίων, την προστασία της εργαζόμενης γυναίκας, την ασφάλειά της και τις συνθήκες εργασίας της. Στη δεκαετία του '80 αναθεωρείται το Σύνταγμα του 1975 και θεσπίζονται νεότερες διατάξεις που προάγουν την ισότητα των δυο φύλων. Ειδικότερα με το Νόμο 1414/84 καθιερώνεται: ίση αμοιβή για εργασία ίσης αξίας, ισότητα στην επαγγελματική εξέλιξη, στους όρους και στις συνθήκες εργασίας.

Παρά τα νομοθετήματα όμως οι Ελληνίδες βρίσκονται σε μειονεκτικότερη θέση έναντι των Ευρωπαίων γυναικών. Στην πραγματικότητα επίσημοι ασφαλιστικοί οργανισμοί όπως το ΙΚΑ υιοθετούν διαφορές στις αποδοχές των ανδρών και των γυναικών που σε πολλές περιπτώσεις φτάνει το 50%. Αποτέλεσμα τούτου είναι και η ανάλογη διαφορά στις συντάξεις των ασφαλισμένων στο ΙΚΑ. Από την άλλη μεριά οι ασφαλισμένοι στο Δημόσιο, άντρες και γυναίκες, έχουν τα ίδια δικαιώματα και τις ίδιες αποδοχές καθώς και οι ασφαλισμένοι στον ΟΓΑ (αγρότες).

Σύμφωνα με τα παραπάνω παρατηρούμε αναβάθμιση του ρόλου των γυναικών στην Ελληνική κοινωνία. Όλο και περισσότερες γυναίκες

εισάγονται σε ανώτερα και ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Οι συνθήκες ζωής την ανάγκασαν να βγει από το στενό περιβάλλον του σπιτιού και να ζητήσει εργασία, να ανέβει σκαλοπάτια στην πυραμίδα της ιεραρχίας και να κάνει έντονη την παρουσία της στα κοινά. Παρ' όλα αυτά όμως χρειάζεται αρκετός δρόμος ακόμα για μια κυριολεκτική ισότητα ανδρών και γυναικών.

1.6. ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ, ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

Η πληροφόρηση, διαβούλευση και συμμετοχή των εργαζομένων πρέπει να αναπτυχθούν καταλλήλως, σύμφωνα με τα ισχύοντα στα διάφορα κράτη - μέλη. Αυτό ισχύει ιδίως για επιχειρήσεις ή ομίλους που έχουν εγκαταστάσεις ή καταστήματα σε περισσότερα από ένα κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Θα πρέπει ευθύς εξαρχής να τονίσουμε πως στην Ελλάδα ακόμα και σε σύγκριση με τα σχήματα που επικρατούν στις δυτικοευρωπαϊκές χώρες, η συμμετοχή βρίσκεται πολύ πίσω, σ' όλα τα επίπεδα. Εκεί που έχουν γίνει ορισμένα βήματα είναι στο επίπεδο των συλλογικών συμβάσεων (μόνο για μισθούς) και για ορισμένους κλάδους (ορυχείων, μεταλλείων, λατομείων και τη βιομηχανία και παραγωγή ηλεκτρισμού) στις επιτροπές υγιεινής και ασφάλειας.

Πέρα από τις συλλογικές συμβάσεις είναι αναγνωρισμένη από την ελληνική έννομη τάξη μια πλούσια σχετικά ποικιλία δικαιωμάτων συμμετοχής που αναμένεται να τεθούν σε εφαρμογή και να δοκιμασθούν και στην πράξη των εργασιακών σχέσεων. Έτσι αναγνωρίζονται, για παράδειγμα, το δικαίωμα για ενημέρωση ή πληροφόρηση, που έχει και διαβαθμίσεις από την απλή έως τη πλήρη και θεμελιωμένη με στοιχεία ενημέρωση - το δικαίωμα για συνάντηση με τον εργοδότη το δικαίωμα γνώμης και γνωματοδοτήσεων, το δικαίωμα για συμμετοχή στα όργανα διοίκησης και ελέγχου και τα δικαιώματα ελέγχου των προτάσεων των γενικών συνελεύσεων. Πολλά από τα δικαιώματα αυτά έχουν εισχωρήσει στην ελληνική έννομη τάξη λόγω της ισχύος του κοινοτικού δικαίου, που εφαρμόζει ώριμα «κεκτημένα» των Ευρωπαίων εργαζομένων.

Για την Ελληνική εμπειρία της συμμετοχής μπορούμε να πούμε ότι στον τομέα αυτό δεν έχουμε τίποτα το ιδιαίτερο να επιδείξουμε, εκτός από το αυθόρμητο κίνημα του εργοστασιακού συνδικαλισμού.

Πάντως το κέρδος την ένταξης είναι ότι το ελληνικό συνδικαλιστικό κίνημα θα συνδεθεί με πολλαπλούς δεσμούς με το Ευρωπαϊκό που όπως και να το κάνουμε, είναι το πιο εξελιγμένο συνδικαλιστικό κίνημα στον κόσμο. Θα συνδεθεί κυρίως με την προβληματική που το απασχολεί, θα εμπνευστεί από το περιεχόμενο των διεκδικήσεων της ευρωπαϊκής εργατικής τάξης και θα τις αναπαράγει εφόσον το Ελληνικό έδαφος είναι πρόσφορο για την αναπαραγωγή τους. Πάντως θα βγει από τη σημερινή του απομόνωση και «ιδιαιτερότητα» μόνο αν συνδεθεί οργανικά με τον ευρωπαϊκό συνδικαλισμό σε θέματα που αφορούν άμεσα τους εργαζόμενους και κατανοούνται από αυτούς.

1.7. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Κάθε εργαζόμενος πρέπει να απολαμβάνει ικανοποιητικών συνθηκών προστασίας της υγείας και της ασφάλειάς του στο χώρο εργασίας. Οι διατάξεις σχετικά με την υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς θα πρέπει να συμβάλλουν στην προστασία αυτή.

Η πολιτική της υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων στην Ελλάδα έχει περάσει από πολλά στάδια και έχει αντιμετωπίσει σοβαρά εμπόδια στην ολοκλήρωσή της. Τα τελευταία όμως χρόνια έχουν γίνει σημαντικά βήματα προς τη σωστή κατεύθυνση και έχουν ενεργοποιηθεί οι κρατικοί φορείς, οι συνδικαλιστικές οργανώσεις και οι οργανώσεις των εργατών. Η επιστημονική κοινότητα δεν έχει δραστηριοποιηθεί όσο έπρεπε και γι' αυτό λείπουν ακόμα η επιστημονική υποδομή και οι μελέτες για μια σωστή και συστηματική έρευνα των προβλημάτων υγιεινής και ασφάλειας στους χώρους εργασίας.

Η εργατική νομοθεσία σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας στους εργασιακούς χώρους έχει ξεκινήσει από το 1911 αλλά μέχρι σήμερα δεν μπορούσε να ανταποκριθεί στις ανάγκες των εργαζομένων. Η οργάνωση που επικρατούσε σε πολλούς εργασιακούς χώρους και ιδιαίτερα στο βιοτεχνικό τομέα, που είναι κατακερματισμένος σε μικρές βιοτεχνίες και ελεύθερους επαγγελματίες, απαιτούσε ιδιαίτερες λύσεις και αστυνόμευση των όρων υγιεινής και ασφάλειας. Τα τελευταία όμως χρόνια και κάτω από την πίεση των Οδηγιών της ΕΟΚ και των παρεμβάσεων της οι νομοθεσίες για τους εργασιακούς χώρους (ναυτιλία, οικοδομές, μεταλλεία, ορυχεία κ.τ.λ.) και για την προστασία των εργαζομένων από φυσικούς, χημικούς και βιολογικούς παράγοντες (π.χ. βενζόλιο, βινυλοχλωρίδιο, μόλυβδος, Π.Δ. 307/86 και πολύ σύντομα για τον αμιάντο, το θόρυβο, κ.λ.π.) καθώς και ο νέος Νόμος -

πλαίσιο 1568/1985 για την «υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων έχουν αλλάξει τις προοπτικές για τη λύση των προβλημάτων του εργασιακού περιβάλλοντος στην Ελλάδα.

Φυσικά ένα από τα βασικά προβλήματα στην Ελλάδα είναι η εφαρμογή των νόμων και η υποδομή - τεχνική και διοικητική - για την υλοποίησή τους. Η επιθεώρηση εργασίας του Υπουργείου Εργασίας (αλλά και των άλλων Υπουργείων: Ναυτιλίας, Βιομηχανίας, Γεωργίας, Μεταφορών) με τις κεντρικές και νομαρχιακές υπηρεσίες έχει αναδιοργανωθεί σε σημαντικό βαθμό με νέα στελέχη επιστημόνων, αλλά ακόμη υπάρχουν κενά και η υλικοτεχνική υποδομή χρειάζεται αναβάθμιση. Το Κέντρο Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας (ΚΥΑΕ) έχει βελτιωθεί σημαντικά σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια, αλλά ο μεγάλος αριθμός μετρήσεων σε εργασιακούς χώρους και μελετών εργασιακών συνθηκών απαιτούν αύξηση του επιστημονικού του προσωπικού και ενίσχυση της τεχνολογικής υποδομής των εργαστηρίων του.

Από τη μεριά του ΙΚΑ και των ιατρικών εργαστηρίων γίνεται κάποια προσπάθεια αναβάθμισης των υπηρεσιών πρόληψης και έρευνας των επαγγελματικών ασθενειών. Το Κέντρο Φυσιολογίας και Παθολογίας της Εργασίας του ΙΚΑ έχει επιτελέσει σημαντικό έργο μέχρι σήμερα με τις εξετάσεις νέων εργαζομένων και τις επαγγελματικές αναπηρίες, βιολογικές μετρήσεις σε εργαζόμενους και έρευνες σε θέματα παθολογίας και φυσιολογίας σε βιομηχανικούς εργάτες.

Με την καθιέρωση των θεσμών του τεχνικού ασφαλείας γιατρού εργασίας και των επιτροπών υγιεινής και ασφάλειας η χώρα βρέθηκε με περίπου 10 γιατρούς εργασίας, ελάχιστους μηχανικούς ή χημικούς μηχανικούς με ειδίκευση σε ασφάλεια βιομηχανικών εγκαταστάσεων και σχεδόν μηδενική υποδομή εκπαίδευσης συνδικαλιστικών στελεχών για επιτροπές υγιεινής και ασφάλειας. Οι φιλότιμες προσπάθειες του

Υπουργείου Εργασίας για τη διοργάνωση επιμορφωτικών σεμιναρίων (5 εβδομάδων) για τεχνικούς ασφάλειας είναι ασφαλώς μια αξιόπαινη προσπάθεια, αλλά δε μπορεί να αναπληρώσει τα σημαντικά κενά και να δημιουργήσει την υποδομή για συνεχή επιμόρφωση (μέχρι το τέλος του 1987 είχαν γίνει 8 σεμινάρια για τεχνικούς ασφάλειας, 2 σεμινάρια για γιατρούς εργασίας και 2 για επιτροπές κ.α.). Παράλληλα, το Ε.Λ.Κ.Ε.Π.Α. διοργάνωσε 3-4 σεμινάρια για στελέχη στη βιομηχανία.

Παρ' όλα αυτά μετά το Νόμο - πλαίσιο η συγκρότηση επιτροπών κ.α. από τους εργαζομένους στις μεγάλες επιχειρήσεις δεν έχει ολοκληρωθεί. Σύμφωνα με την ανακοίνωση του Υπουργού Εργασίας (13.10.87), σε σύνολο 552 επιχειρήσεων με πάνω από 150 εργαζόμενους: στις 475 (86%) είχαν ορισθεί τεχνικοί ασφαλείας, στις 413 (75%) είχαν προσληφθεί γιατροί εργασίας και μόνο 100 επιχειρήσεις (24%) είχαν επιτροπές υγιεινής και ασφάλειας. Το χαμηλό αυτό ποσοστό της σύστασης επιτροπών κ.α. ανάγκασε το Υπουργείο να χρηματοδοτήσει τη διοργάνωση σεμιναρίων από τους διάφορους συνδικαλιστικούς φορείς και ομοσπονδίες για ενημέρωση των μελών τους.

Σίγουρα η δραστηριοποίηση των τελευταίων χρόνων είναι ένα ελπιδοφόρο μήνυμα για την ευαισθητοποίηση υπηρεσιών, επιστημόνων, εργαζομένων και εργοδοτών για τα προβλήματα της υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων, την προώθηση νέων νομοθεσιών και την εφαρμογή των ήδη υπαρχόντων κανονισμών και νομοθετημάτων.

Κεντρικό βέβαια παραμένει το αίτημα πολλών επιστημόνων και επιστημονικών φορέων για την ίδρυση ενός κεντρικού φορέα για το εργασιακό περιβάλλον, όπου σε ενιαία βάση θα ρυθμίζονται όλες οι δραστηριότητες που έχουν σα θέμα την υγιεινή και την ασφάλεια των εργαζομένων. Τέτοιοι ενιαίοι φορείς προστασίας των εργαζομένων

υπάρχουν σε πολλές χώρες και έχουν επιτελέσει σημαντικό έργο μέχρι τώρα. Για το θέμα αυτό, υπάρχει μια κατ' αρχήν θετική αποδοχή από τους Υπουργούς Εργασίας της ΕΟΚ για την ίδρυση στη χώρα μας του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Επαγγελματικής Υγιεινής και Ασφαλείας. Πρέπει όμως να μην εναποθέτουμε τις ελπίδες μας σ' έναν οργανισμό που θα ασχολείται με τα προβλήματα των εργαζομένων σε όλες τις χώρες της Κοινότητας, αλλά ελπίζεται ότι θα αποκτηθεί πολύτιμη εμπειρία από την ίδρυσή του και θα συμβάλλει και αυτός με τη σειρά του στην βελτίωση των συνθηκών εργασίας στον τόπο μας.

1.8.ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Το κύριο όργανο της Ε.Κ. για την προώθηση της Κοινωνικής της Πολιτικής είναι το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο το οποίο συστάθηκε το 1960 στα πλαίσια της Συνθήκης της Ρώμης περί ιδρύσεως της Ε.Κ. με σκοπό να βελτιώσει τις δυνατότητες απασχόλησης των εργαζομένων και να συμβάλλει στην ανύψωση του βιοτικού τους επιπέδου.

Το Ταμείο έχει δικό του προϋπολογισμό που τον διαχειρίζεται η Επιτροπή με τη συμβουλευτική γνώμη ενός οργάνου, στο οποίο μετέχουν οι Κυβερνήσεις, τα εργατικά συνδικάτα και οι εργοδότες των χωρών - μελών.

Βασικές προτεραιότητες του Ταμείου είναι:

- α. Η ενίσχυση της επαγγελματικής εκπαίδευσης.
- β. Η διευκόλυνση της επαγγελματικής και γεωγραφικής κινητικότητας στην ΕΟΚ, και
- γ. Ο περιορισμός ή η εξάλειψη της ανεργίας και της χρόνιας υποαπασχολήσεως.

Ο ετήσιος προϋπολογισμός του Κοινωνικού Ταμείου ανέρχεται σήμερα σε 4 δισ. ECU, από τα οποία επωφελούνται 2,8 εκατομμύρια άτομα κάθε χρόνο. Το 1990 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανέλαβε τρεις μείζονες πρωτοβουλίες στα πλαίσια του Ε.Κ.Τ.

Τα προγράμματα αυτά είναι: το **Euroform** που αποσκοπεί να αναπτύξει νέα προσόντα, νέες ειδικεύσεις και νέες δυνατότητες απασχόλησης για τους εργαζόμενους.

Το **Now** το οποίο έχει ως στόχο να προωθήσει την ισότητα ευκαιριών για τις γυναίκες όσον αφορά την πρόσβαση στις θέσεις απασχόλησης και την επαγγελματική κατάρτιση.

Το Horizon που θα προωθήσει την απασχόληση των μειονεκτούντων ατόμων και ορισμένων άλλων λιγότερο ευνοουμένων ομάδων εργαζομένων. Το 1990, το Συμβούλιο εξέδωσε ψήφισμα για την ένταξη των μειονεκτούντων νέων σε κανονικά προγράμματα εκπαίδευσης.

ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΚΑΙ Η ΕΛΛΑΔΑ

Από την 1/1/81 και μέχρι το τέλος του 1987 το Ε.Κ.Τ. ενέκρινε την ενίσχυση κοινωνικών προγραμμάτων στην Ελλάδα συνολικού ποσού 758,67 εκατομμυρίων ECU. Παρότι τα ποσά αυτά διπλασιάζονται κάθε χρόνο, είναι ακόμη χαμηλά σε σχέση με τα όσα έχουν εγκριθεί για άλλες χώρες - μέλη. Η διαφορά αυτή οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στις δυσκολίες προσαρμογής της Ελλάδας στη δομή και τη λειτουργία της Κοινότητας.

1.9.ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ

Ο χάρτης των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων, που εγκρίθηκε το Δεκέμβριο του 1989, διατυπώνει βασικές αρχές.

1. Το δικαίωμα εργασίας στη χώρα της Κοινότητας που επιλέγει κάθε εργαζόμενος.
2. Το δικαίωμα στη δίκαιη αμοιβή.
3. Το δικαίωμα στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας.
4. Το δικαίωμα στην κοινωνική προστασία στα πλαίσια των ισχυόντων εθνικών συστημάτων.
5. Το δικαίωμα στην ελευθερία του συνέρχεσθαι και συνεταιρίζεσθαι.
6. Το δικαίωμα στην επαγγελματική κατάρτιση.
7. Το δικαίωμα στην ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών.
8. Το δικαίωμα των εργαζομένων στην πληροφόρηση, διαβούλευση και συμμετοχή.
9. Το δικαίωμα στην προστασία της υγείας και της ασφάλειας κατά την εργασία.
10. Την προστασία των παιδιών και των εφήβων.
11. Τη διασφάλιση των ελάχιστων όρων διαβίωσης για τους ηλικιωμένους.
12. Τη βελτιωμένη κοινωνική και επαγγελματική ένταξη των μειονεκτούντων ατόμων.

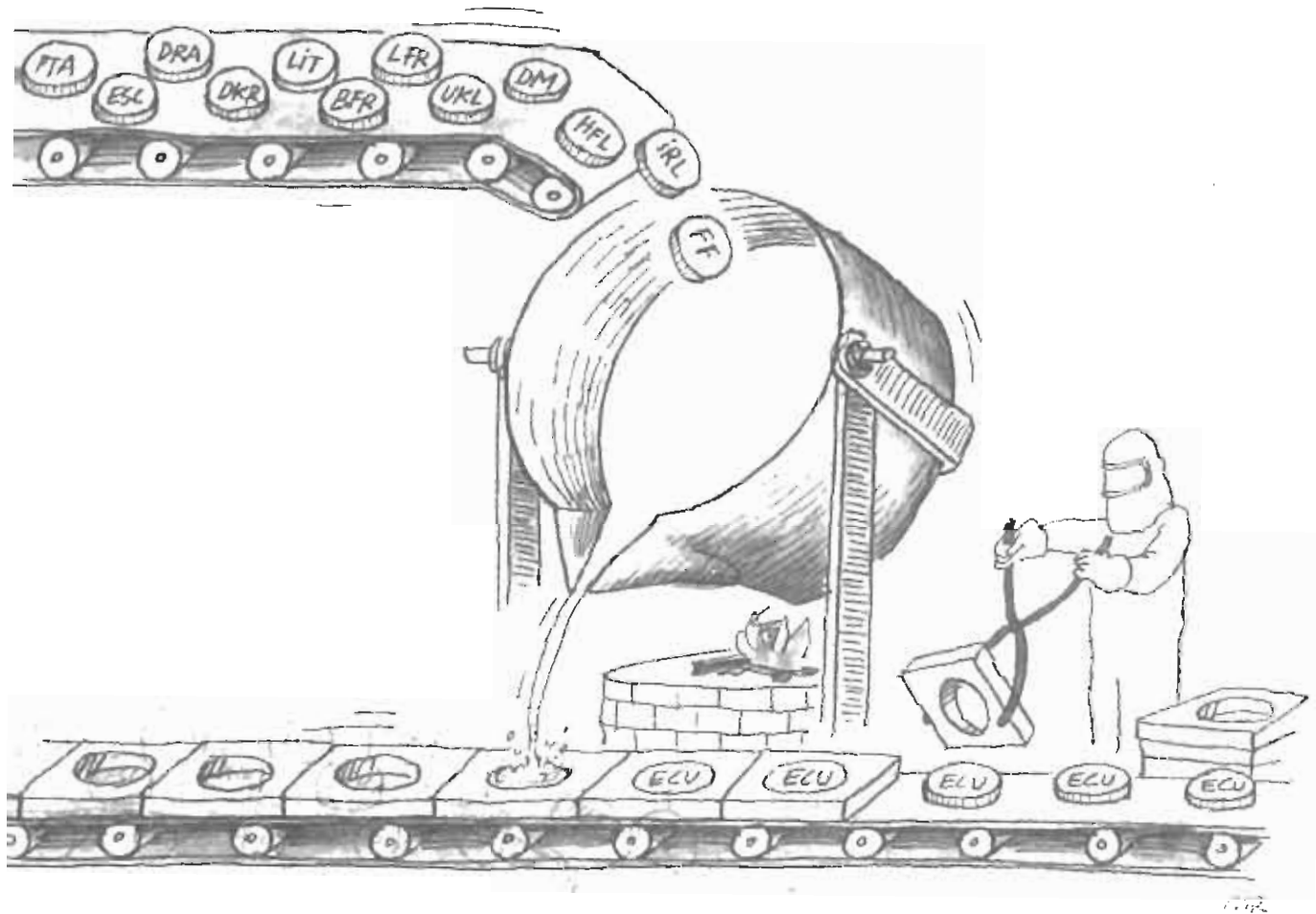
Ο κοινωνικός χάρτης υποστηρίζεται από την πλειοψηφία των πολιτών των χωρών της Κοινότητας: περισσότεροι από επτά στους δέκα στην Ιταλία (75%), στην Ελλάδα (72%), στην Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο (αμφότερες 71%). Τυχάνει επίσης της έντονης επιδοκimasίας των συνδικαλιστικών οργανώσεων, 76% των οποίων είναι υπέρ και μόνο 5% κατά.

1.10.ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Με βάση τα όσα προκλήθηκαν σχετικά με την Κοινωνική Πολιτική μπορεί να υποστηριχθεί ότι υπήρξαν τόσο θετικά όσο και αρνητικά αποτελέσματα στην Ελλάδα αλλά και στις υπόλοιπες χώρες -μέλη.

Σε γενικές γραμμές η Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πολιτική γίνεται αποδεκτή από την πλειοψηφία των πολιτών των χωρών της Ένωσης.

Όμως επειδή έχει σημειωθεί βραδύτητα στην υλοποίησή της σε σχέση με τους αντίστοιχους οικονομικούς τομείς είναι ίσως πρόωρο οποιοδήποτε τελικό συμπέρασμα σχετικά με την επιτυχία ή αποτυχία της.

Handwritten text at the bottom left of the page, possibly a signature or date.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ

2.ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

2.1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Μια άλλη Κοινή Πολιτική είναι η Γενική Οικονομική η οποία καλύπτει πολλούς τομείς όπως το Εμπόριο, τη Βιομηχανία, τη φορολογία, τον Ανταγωνισμό κ.τ.λ.

Από την ποικιλία των Οικονομικού περιεχομένου Κοινών Πολιτικών θα εξετάσουμε, στο παρόν κεφάλαιο, μόνο τρεις, την Βιομηχανική Πολιτική, την Εμπορική Πολιτική και την Πολιτική που ακολουθήθηκε στον τομέα της Ναυτιλίας με τις επιπτώσεις που είχε η εφαρμογή τους στον Ελληνικό χώρο.

Λογικό συμπλήρωμα της εσωτερικής αγοράς, η οικονομική και νομισματική ένωση θα πρέπει να αποτελέσει για την ευρωπαϊκή ενοποίηση ένα πραγματικό πολιτικό άλμα. Το ενιαίο νόμισμα θα αντικαταστήσει, μέχρι τα τέλη του αιώνα, τα διάφορα εθνικά νομίσματα και θα βοηθήσει τον πολίτη να εδραιώσει την πεποίθησή του ότι ανήκει σε μια νέα οντότητα.

Από το 1969 στη Χάγη, οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων, αποφασίζουν να θεσπίσουν ένα πρόγραμμα με σκοπό τη σταδιακή δημιουργία μιας οικονομικής και νομισματικής ένωσης στα πλαίσια της Κοινότητας. Κατόπιν αυτής της απόφασης, η έκθεση Werner προτείνει, το 1970, τη δημιουργία μιας οικονομικής και νομισματικής ένωσης, σε τρία στάδια εντός χρονικής περιόδους δέκα ετών. Η νομισματική Ένωση απαιτεί ειδικότερα τη συνολική και ανέκκλητη μετατρεψιμότητα των νομισμάτων, την κατάργηση των περιθωρίων διακύμανσης των

τιμών συναλλάγματος, τον αμετάκλητο καθορισμό των συναλλαγματικών ισοτιμιών και την πλήρη ελευθέρωση των κινήσεων κεφαλαίων. Η πολιτική βούληση, όμως, των κρατών - μελών όσον αφορά την υλοποίηση μιας οικονομικής και νομισματικής ένωσης προσκρούει στις επιπτώσεις της πρώτης πετρελαϊκής κρίσης και χάνει την ορμή της.

Το 1972, δημιουργείται το Ευρωπαϊκό συναλλαγματικό σύστημα, γνωστό ως το Ευρωπαϊκό νομισματικό «φίδι», και, στις 3 Απριλίου 1973, υπογράφεται η σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Νομισματικής Συνεργασίας (Ε.Τ.Ν.Σ.), στόχος του οποίου είναι να κατευθύνει τις ενέργειες σχετικά με το νομισματικό φίδι.

Το 1974 το Συμβούλιο εξέδωσε απόφαση για την επίτευξη υψηλότερου βαθμού σύγκλισης στην Κοινότητα, καθώς και μια οδηγία όσον αφορά τη σταθερότητα, την ανάπτυξη και την πλήρη απασχόληση.

Το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα (Ε.Ν.Σ.)

Στη διάρκεια του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Βρέμης οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων αποφασίζουν να δημιουργήσουν ένα Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα (Ε.Ν.Σ.) το οποίο τίθεται σε ισχύ στις 13 Μαρτίου 1979. Το Ε.Ν.Σ. είναι ένας μηχανισμός εκούσιας διαιτησίας που βασίζεται στον παράλληλο χαρακτήρα δυο συνδεδεμένων μεταξύ τους παραγόντων: της διατήρησης ορισμένης ισοτιμίας μεταξύ των νομισμάτων και της οικονομικής σύγκλισης στα πλαίσια της προόδου.

Η επιτυχία του άνοιξε το δρόμο σε μια ζώνη νομισματικής σταθερότητας στην Ευρώπη, που ευνόησε την ανάπτυξη και τις επενδύσεις.

Το Ε.Ν.Σ. βασίζεται σε τρία κύρια στοιχεία:

Το ECU

Κεντρικό στοιχείο του συστήματος συνιστά μια δέσμη που αποτελείται από νομίσματα όλων των κρατών - μελών. Ασκεί τέσσερις ουσιαστικές λειτουργίες:

- μέγεθος (αναφορά) στον συναλλαγματικό μηχανισμό.
- βάση για τον καθορισμό ενός δείκτη απόκλισης.
- μέγεθος για τις πράξεις που εντάσσονται στο πλαίσιο τόσο του μηχανισμού παρέμβασης όσο και του πιστωτικού μηχανισμού.
- μέσο διακανονισμού μεταξύ των νομισματικών αρχών της ΕΟΚ.

Κάθε νόμισμα έχει μια κεντρική τιμή που συνδέεται με το ECU. Οι κεντρικές τιμές χρησιμεύουν για να καθορίσουν μια δέσμη διμερών κεντρικών τιμών. Τα επιτρεπόμενα περιθώρια διακύμανσης γύρω από τις διμερείς τιμές ανέρχονται σε 2,25% (ή μπορεί να φτάσουν μέχρι 6%).

Για κάθε νόμισμα θα καθορίζεται ένα «όριο απόκλισης» και θα ανέρχεται στο 75% της ανώτατης διαφοράς απόκλισης. Όταν ένα νόμισμα υπερβαίνει το «όριο απόκλισης» οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να διορθώσουν την κατάσταση λαμβάνοντας τα ενδεδειγμένα μέτρα.

Οι πιστωτικοί μηχανισμοί

- Οι υπάρχοντες πιστωτικοί μηχανισμοί θα διατηρηθούν, με παράλληλη ενίσχυση του ποσού τους.
- Προβλέπεται ότι κατά το τελικό στάδιο του Ε.Ν.Σ., θα παγιωποιηθούν σε ένα ενιαίο κεφάλαιο.

Κατέστη δυνατή η δημιουργία μιας ζώνης αυξημένης νομισματικής σταθερότητας. Το ΕΝΣ όμως δεν έχει εξαντλήσει όλο το δυναμικό του: πολλά κράτη - μέλη δεν έχουν προσχωρήσει στον συναλλαγματικό μηχανισμό ή συμμετέχουν βάσει ευρύτερων διακυμάνσεων. Η έλλειψη

επαρκούς σύγκλισης των δημοσιονομικών πολιτικών δημιούργησε εντάσεις και η μετάβαση στο δεύτερο στάδιο του ΕΝΣ δεν υλοποιήθηκε. Το ECU, καίτοι διαδραμάτισε περιορισμένο ρόλο στους μηχανισμούς του ΕΝΣ και στην αγορά, απολαύει μεγάλης δημοτικότητας.

Το τελικό βήμα προς την ΟΝΕ

Τον Ιούνιο του 1988, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ανόβερου ανάθεσε σε μια επιτροπή εμπειρογνομώνων, υπό την προεδρία του Jacques Delors, το έργο να μελετήσει και να προτείνει τα «συγκεκριμένα στάδια» που θα οδηγούσαν στην οικονομική και νομισματική ένωση. Έκτοτε, έχουν επιτευχθεί σημαντικές πρόοδοι βάσει της έκθεσης της επιτροπής.

Τον Ιούνιο του 1989, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Μαδρίτης καθόρισε τις γενικές αρχές: στόχοι για τη θέσπιση ενιαίου νομίσματος, διαδικασία σε πολλαπλά στάδια εκ των οποίων το πρώτο θα αρχίσει την 1^η Ιουλίου 1990, παραλληλισμός του νομισματικού και του οικονομικού τομέα. Στη διάρκεια του πρώτου αυτού σταδίου, τα κράτη - μέλη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να συμβάλλουν «προγράμματα σύγκλισης» τα οποία αποσιωπούν να προσεγγίσουν και να βελτιώσουν τις οικονομικές τους επιδόσεις προκειμένου να καταστεί δυνατός ο καθορισμός σταθερών ισοτιμιών μεταξύ των νομισμάτων τους.

Οι έντεκα από τους δώδεκα συμμετέχοντες στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Ρώμης τον Οκτώβριο του 1990, εγκρίνεται την ημερομηνία μετάβασης στο δεύτερο στάδιο, τους γενικού όρους μετάβασης στο δεύτερο στάδιο, τους γενικούς όρους μετάβασης από το δεύτερο στο τρίτο στάδιο και συμφωνούν καταρχήν για ένα ενιαίο νόμισμα: το ECU.

Η Σύνοδος Κορυφής του Μάαστριχτ

Στις 10 Δεκεμβρίου 1991, στο Μάαστριχτ, οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων διήλθαν ένα μείζον στάδιο εγκρίνοντας τη Συνθήκη για την οικονομική και νομισματική ένωση και κατέστησαν ανέκκλητη την πορεία προς τη θέσπιση ενιαίου νομίσματος.

2.2.ΝΑΥΤΙΛΙΑ

Α.ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο τομέας της ναυτιλίας δεν αποτέλεσε αντικείμενο κοινοτικής Ευρωπαϊκής προσέγγισης παρά μόνο μετά την πάροδο μιας εικοσαετίας από την υπογραφή της συνθήκης της Ρώμης, για να αποκτήσει τη βάση της κοινοτικής δράσης μόλις το Δεκέμβριο του 1986, με την υιοθέτηση μια σειράς κανονισμών.

Αφετηρία στη διαδικασία για τη χάραξη κοινοτικής ναυτιλιακής πολιτικής, αποτέλεσε η απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου της 4^{ης} Απριλίου του 1974 για ναυτιλιακή υπόθεση, σύμφωνα με την οποία η ναυσιπλοΐα δεν εξαιρείται από την εφαρμογή των διατάξεων της συνθήκης της Ρώμης και κατά συνέπεια υπόκειται σε κοινοτικούς κανόνες.

Οι πρώτες προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για κοινοτική προσέγγιση στο τομέα της ναυτιλίας εντοπίζονται στα μέσα της δεκαετίας του '70 με την υποβολή στο Συμβούλιο, το 1976 μνημονίου σχετικά με τη θέση της Κοινότητας με τρίτες χώρες σε θέματα ναυτιλίας και με την έγκριση το 1977 απόφασης περί καθορισμού διαδικασίας διαβούλευσης μεταξύ των χωρών μελών και τρίτων χωρών στον τομέα των θαλασσίων μεταφορών, καθώς επίσης και τις ενέργειες που αφορούν τον τομέα αυτό στο πλαίσιο διεθνών οργανισμών. Η μετέπειτα κοινοτική δράση διαρθρώθηκε σε θέματα ανταγωνισμού με χώρες κρατικού εμπορίου και θαλάσσιας ασφάλειας για να αναλάβει το 1979 πρωτοβουλία για την προσχώρηση των χωρών - μελών στη

σύμβαση του ΟΗΕ σχετικά με τον κώδικα συμπεριφοράς των conferences τακτικών γραμμών.

Απόρροια των διεργασιών αποτέλεσε η υιοθέτηση το Μάιο του 1979 από το Συμβούλιο κανονισμού σχετικά με την επικύρωση από τα κράτη - μέλη της σύμβασης, που καταρτίστηκε από την UNCTAD και υπογράφηκε στη Γενεύη το 1974.

Το Μάρτιο του 1985 η Επιτροπή της ΕΟΚ, σε μια προσπάθεια περιορισμού της σοβαρής κρίσης που διήρχετο ο ευρωπαϊκός στόλος και διατήρησης της κυρίαρχης θέσης του στο παγκόσμιο στερέωμα, υπέβαλλε στο αρμόδιο Συμβούλιο Υπουργών Μνημόνιο για την κοινή ναυτιλιακή πολιτική, που κάλυπτε σημαντικές πτυχές της ναυτιλιακής δραστηριότητας.

Το Μνημόνιο περιελάμβανε τέσσερα σχέδια κανονισμών οι οποίοι μετά από μακρές διαπραγματεύσεις στο τέλος του 1986 τέθηκαν τελικά σε ισχύ από την 1^η Ιουλίου του 1987. Πρόκειται για το πρώτο πακέτο ναυτιλιακών διατάξεων οι οποίες αποτελούν Κοινοτικό Δίκαιο.

Οι κανονισμοί αυτοί είναι:

- Κανονισμός 4055/86 που επιβάλλει την ελευθερία στην παροχή ναυτιλιακών μεταφορικών υπηρεσιών μεταξύ των κρατών - μελών και σταδιακά μέχρι τον Ιανουάριο του 1993 με τρίτες χώρες.
- Κανονισμός 4056/86 που εφαρμόζει στον ναυτιλιακό κλάδο τους κανόνες του ανταγωνισμού.
- Κανονισμός 4057/86 που επιχειρεί να εξαλείψει την πρακτική των αθέμιτων τιμολογήσεων (ντάμπινγκ) σ' αυτόν τον τομέα.
- Κανονισμός 4058/86 που δίνει το δικαίωμα στην Επιτροπή και στα κράτη - μέλη της ΕΟΚ να προβούν σε κοινά μέτρα για την διαφύλαξη της ελεύθερης προσπέλασης στα υπερπόντια φορτία.

Οι τελευταίες εξελίξεις στον Κοινοτικό χώρο στον τομέα της Ναυτιλίας εντοπίζονται στο κείμενο της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών

Κοινοτήτων της 3/8/89 το οποίο στόχευε στην αναχαίτιση της μείωσης του Κοινοτικού στόλου. Επίσης από 1/1/92 εκδόθηκε από το Συμβούλιο Υπουργών και τέθηκε σε ισχύ ο κανονισμός 613/91 ο οποίος αφορά φορτηγά πλοία άνω των 500 κόνων και καθορίζει τους όρους οι οποίοι διέπουν την μετανηολόγηση από ένα κοινοτικό νηολόγιο σε άλλο.

Β.Η ΝΑΥΤΙΛΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η ανάπτυξη του Εμπορικού στόλου (ελληνικού και ελληνόκτητου¹) σημείωσε μεταπολεμικά αλματώδη άνοδο. Το 1950 τα ελληνικά και ελληνόκτητα εμπορικά πλοία είχαν χωρητικότητα 2,6 περίπου εκατ. κ.ο.χ. (κόροι ολικής χωρητικότητας) και το 1983 έφθασαν τους 55,9 εκατ. κόρους. Από το 1983 η δύναμη του εμπορικού στόλου ακολούθησε καθοδική πορεία και το 1991 η χωρητικότητά του ήταν περίπου 48,9 εκατ. κόρους που αντιστοιχεί στα επίπεδα του όγκου που είχε ο στόλος πριν από το 1970.

Ο όγκος καθαρά ελληνικού εμπορικού στόλου (πλοία με ελληνική σημαία) έφθασε στο μέγιστο ύψος το 1981. Το χρόνο αυτό διέθετε 3.710 πλοία με χωρητικότητα 42 εκατ. κ.ο.χ. Από τότε ακολούθησε καθοδική πορεία η οποία συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Στα μέσα του 1991 η δύναμη του στόλου ήταν 1.863 πλοία ολικής χωρητικότητας 22,7 εκατ. κόρους.

Πολλές μεταβολές του Ελληνικού και Ελληνόκτητου εμπορικού στόλου οφείλονται στην αλλαγή της σημαίας των πλοίων που γίνεται από τους πλοιοκτήτες για να επωφεληθούν από προνόμια που παρέχουν οι νομοθεσίες των χωρών ή να αποφύγουν επιβαρύνσεις.

Έτσι παρατηρείται απότομη μείωση των Ελληνόκτητων πλοίων και αύξηση των πλοίων με ελληνική σημαία στα τέλη της δεκαετίας του 1970. Η μεταβολή αυτή οφείλονταν στην εγκατάλειψη, από πολλούς

¹ Σημείωση: Ο ελληνικός στόλος περιλαμβάνει πλοία με ελληνική σημαία.
Ο ελληνόκτητος περιλαμβάνει πλοία Ελλήνων πλοιοκτητών με ξένη σημαία. Από τα ελληνόκτητα πλοία ένα τμήμα είναι συμβεβλημένο με το NAT.

Έλληνες πλοιοκτήτες, της Λιβεριανής σημαίας, εξαιτίας των αυστηρών ελέγχων που καθιέρωσε η Λιβερία για την ασφάλεια των πλοίων.

Αντίθετα μετακίνηση παρατηρήθηκε αργότερα όταν οι Έλληνες πλοιοκτήτες θέλησαν να επωφεληθούν από προνόμια που παρέχει η Ελληνική νομοθεσία.

Όσον αφορά τα Ελληνόκτητα πλοία με ξένη σημαία, που είναι συμβεβλημένα με το NAT, ο αριθμός τους έχει μειωθεί δραματικά. Το 1973 υπήρχαν συμβεβλημένα 1362 πλοία και το 1991 μόνο 146.

Στη σύνθεση του Εμπορικού στόλου κυρίαρχη θέση καταλαμβάνουν τα φορτηγά πλοία, τα οποία αντιπροσωπεύουν το μεγαλύτερο ποσοστό, τόσο με βάση τον αριθμό, όσο και τη χωρητικότητα. Έτσι το 1980 τα φορτηγά πλοία αντιπροσώπευαν το 71% του συνολικού αριθμού των πλοίων με ελληνική σημαία και το 62,2% της συνολικής χωρητικότητας. Το 1986 τα φορτηγά και τα δεξαμενόπλοια αντιπροσωπεύουν το 97% του συνολικού αριθμού των πλοίων.

Τα επιβατηγά και λοιπά πλοία, ενώ αντιπροσωπεύουν τα 30% περίπου του συνολικού αριθμού των πλοίων, αποτελούν το 3% της συνολικής χωρητικότητας του στόλου με Ελληνική σημαία. Τα πλοία αυτά, όπως φαίνεται και από τον πίνακα 2, δεν επηρεάστηκαν από την κρίση της ναυτιλίας από 1980 και μετά. Αντίθετα ο αριθμός τους μεταξύ 1980 και 1986 αυξήθηκε. Όλα αυτά τα πλοία, μαζί με άλλα 350 φορτηγά και δεξαμενόπλοια (μικρά κυρίως), απασχολούνται και ταξιδεύουν αποκλειστικά σχεδόν στον Ελλαδικό χώρο και η σύνδεσή τους με την Ελληνική οικονομία είναι άμεση.

Η θέση του Ελληνικού και Ελληνόκτητου Εμπορικού στόλου στην παγκόσμια ναυτιλία είναι υπολογίσιμη. Το 1981 αντιπροσώπευε το 6% του συνολικού αριθμού των πλοίων της παγκόσμιας εμπορικής ναυτιλίας και το 12,8% της συνολικής χωρητικότητας. Το 1991 η

συμμετοχή αυτή μειώθηκε. Τα πλοία του εμπορικού στόλου αποτελούσαν το χρόνο αυτό το 4,4 περίπου του παγκόσμιου στόλου και το 11,9% της παγκόσμιας χωρητικότητας.

Τα αργούντα πλοία με Ελληνική σημαία που βρίσκονται εκτός εκμεταλλεύσεως λόγω έλλειψης φορτίων, αντιπροσώπευαν το 1991 το 5,3% της συνολικής χωρητικότητας του Ελληνικού Εμπορικού στόλου. Το ποσοστό αυτό έφθασε στις αρχές της δεκαετίας του 1980 στο 25% περίπου. Τα τελευταία χρόνια ο αριθμός των αργούντων πλοίων και η χωρητικότητά τους διαμορφώθηκε ως εξής:

1987	(Δεκέμβριος) πλοία 177 κ.ο.χ. (σε χιλ.)	1.687
1988	(Δεκέμβριος) πλοία 145 κ.ο.χ. (σε χιλ.)	459
1989	(Δεκέμβριος) πλοία 173 κ.ο.χ. (σε χιλ.)	562
1990	(Δεκέμβριος) πλοία 182 κ.ο.χ. (σε χιλ.)	789
1991	(Δεκέμβριος) πλοία 146 κ.ο.χ. (σε χιλ.)	1.225

Τύπος πλοίων	Πλοία				Χωρητικότητα			
	Αριθ. πλοίων		Ποσοστό (%) στο σύνολο		ΚΟΧ (εκτα.)		Ποσοστό (%) στο σύνολο	
	1980	1986	1980	1986	1980	1986	1980	1986
Φορτηγά	2.786	1.238	71.0	54.9	24.55	16.21	62.2	57.1
Δεξαμενόπλοια	516	343	13.2	15.2	14.10	11.36	35.7	40.0
Επιβατηγά	350	36	8.9	16.0	0.74	0.74	1.9	2.6
Λοιπά	270	313	6.9	13.9	0.08	0.08	0.2	0.3
Σύνολο	3.922	2.255	100.0	100.0	39.47	28.39	100.0	100.0

**Πίνακας 2: Εξέλιξη του Ελληνικού και Ελληνόκτητου Εμπορικού
Στόλου, κατά τα έτη 1973 -1991**

Σε χιλιάδες κ.ο.χ.

Έτος	Ελληνικός Στόλος		Ελληνόκτητος Στόλος με πλοία ξένης σημαίας		Σύνολο		Από τα πλοία με ξένη σημαία συμβεβλημένα με το ΝΑΤ	
	αρ. πλ.	κ.ο.χ.	αρ. πλ.	κ.ο.χ.	αρ. πλ.	κ.ο.χ.	αρ. πλ.	κ.ο.χ.
1973	2.536	19.295	1.365	20.793	3.901	40.080	1.362	19.674
1974	2.651	21.759	1.389	22.637	4.040	44.386	1.329	20.400
1975	2.743	22.527	1.359	23.190	4.102	45.717	1.185	19.513
1976	2.921	25.035	1.294	22.074	4.215	47.109	1.082	18.012
1977	3.344	29.517	1.198	19.112	4.542	48.629	933	15.662
1978	3.666	33.956	1.019	16.184	4.685	50.140	784	13.352
1979	3.827	37.353	910	14.380	4.737	51.733	617	11.270
1980	3.922	39.472	801	12.204	4.723	51.676	483	9.202
1981	3.710	42.005	791	12.028	4.501	54.033	455	8.113
1982	3.501	40.035	1.039	15.398	4.540	55.433	440	7.640
1983	3.169	37.478	1.194	18.431	4.363	55.909	406	7.283
1984	2.904	35.059	1.172	17.820	4.076	52.879	338	6.402
1985	2.599	31.032	1.252	19.143	3.851	50.175	326	5.856
1986	2.255	28.391	1.336	21.354	3.591	49.745	276	5.176
1987	1.948	23.560	1.524	26.540	3.472	50.100	236	4.605
1988	1.874	21.979	1.599	28.287	3.473	50.266	184	3.487
1989	1.839	21.324	1.551	28.602	3.390	49.926	176	3.447
1990	1.814	20.522	1.567	28.372	3.381	48.894	158	2.444
1991	1.863	22.753	1.647	29.310	3.510	52.063	146	2.462

Παρατήρηση:

1. Περιλαμβάνονται πλοία άνω των 100 κ.ο.χ.
2. Τα στοιχεία του ελληνικού στόλου αναφέρονται την 1/7 κάθε έτους.
3. Τα στοιχεία του ελληνόκτητου στόλου αναφέρονται στο τέλος περιόδου κάθε έτους. Από το έτος 1985 υπολογίζονται στον ελληνόκτητο στόλο μόνο τα πλοία ξηρού και υγρού φορτίου, χωρητικότητας άνω των 1.000 κ.ο.χ. και παραλείπονται τα πλοία των ίδιων κατηγοριών 100-999 κ.ο.χ. καθώς και τα Ε/Γ και λοιπά πλοία, ανεξάρτητα με τη χωρητικότητα που έχουν.

Γ.ΝΑΥΤΙΛΙΑ - ΕΛΛΑΣ - ΕΟΚ

Από την 1^η Ιανουαρίου 1981, η Ελλάδα εντάχθηκε επίσημα στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα πράγμα που καθιστά την ΕΟΚ την πρώτη ναυτιλιακή δύναμη του κόσμου. Η προσχώρηση στην ΕΟΚ ενός τόσο μεγάλου στόλου όπως ο Ελληνικός επέδρασε καταλυτικά στην εξέλιξη των εμπορικών υποθέσεων της Κοινότητας.

Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η ΕΟΚ με την ένταξη της χώρας μας απέκτησε το 26% της παγκόσμιας χωρητικότητας. Δεδομένου ότι το 1981 η χώρα μας αντιπροσώπευε το 10% του παγκοσμίου στόλου και το 38% του στόλου της ΕΟΚ.

Με το 90-95% του Κοινοτικού Εμπορίου με τρίτες χώρες να κινείται δια της θαλάσσιας οδού και το 35% περίπου του ενδοκοινοτικού εμπορίου να μεταφέρεται από τον εμπορικό στόλο των χωρών - μελών, αντιλαμβανόμαστε ότι η ναυτιλία κατέχει ένα σημαντικό ρόλο στο Ευρωπαϊκό οικονομικό στερέωμα. Αξίζει να σημειωθεί ότι η Κοινότητα αντιπροσωπεύει το 23% των παγκόσμιων εισαγωγών και το 21% των παγκόσμιων εξαγωγών έναντι του 16% και 15% αντιστοίχως των ΗΠΑ και πραγματοποιεί το 25% των οικονομικών δραστηριοτήτων του πλανήτη μας.

Είναι φανερό νομίζουμε η σημασία της Ελληνικής ναυτιλίας για την Κοινότητα. Η ΕΟΚ με την προσθήκη του Ελληνικού στόλου ισχυροποιήθηκε σαν ναυτική οντότητα στο διεθνή θαλάσσιο χώρο γεγονός πολύ σημαντικό για έναν Οργανισμό που προσπαθεί να επιβάλλει την πολιτική του για να εξυπηρετήσει τα συμφέροντά του (φορτώσεις, εμπορεύματα, ναυπηγοεπισκευές κ.λ.π.).

Η ναυτιλία είναι ίσως από τους ελάχιστους τομείς στους οποίους δε σημειώθηκαν θεαματικές εξελίξεις κατά τα πρώτα χρόνια

τουλάχιστον της ένταξης. Είναι γεγονός ότι στη δεκαετία του '80 η Ελληνική ναυτιλία έζησε δυο σημαντικές κρίσεις τα αποτελέσματα των οποίων όμως δεν μπορούμε να αποδώσουμε σε αίτια ενδοκοινοτικά αλλά σε παγκόσμια.

Τόσο η Κοινοτική όσο και η Ελληνική ναυτιλία τα τελευταία χρόνια αντιμετώπισαν μια οξύτατη παρατεταμένη κρίση, βλέποντας το στόλο τους να συρρικνώνεται εντυπωσιακά. Η Ελληνική ναυτιλία μεταξύ των ετών 1981 και 1983 - διάστημα κατά το οποίο η ναυτιλιακή κρίση έφθασε στο ζενίθ της - συρρικνώθηκε κατά 633 πλοία και 5.681.724 τόνους που ισοδυναμεί, ως προς την χωρητικότητα, προς το σύνολο της Δανικής και Ιρλανδικής ναυτιλίας και αντιπροσωπεύει το 5,92% του συνόλου της κοινοτικής ναυτιλίας.

Υπολογίζεται ότι από το 1980-1986 το ποσοστό χωρητικής ικανότητας που είναι εγγεγραμμένο σε νηολόγια κρατών - μελών μειώθηκε κατά 36%, ενώ την ίδια χρονική περίοδο ο κοινοτικός στόλος που αντιπροσώπευε το 29% της παγκόσμιας ναυτιλίας συρρικνώθηκε στο 19%.

Τα αίτια της κρίσεως που θα πρέπει να αναζητηθούν στις ευρύτερες συνθήκες που επικρατούν στη ναυτιλία και το εμπόριο σε παγκόσμιο επίπεδο συνοψίζονται:

- Στην πλεονάζουσα χωρητικότητα που εμπόδισε την ανάκαμψη των ναυτιλιακών αγορών και άσκησε πίεση μείωσης των δυνατοτήτων κέρδους και ημερομισθίων, υπονομεύοντας τις προσπάθειες για εφαρμογή και βελτίωση των διεθνών προδιαγραφών.
- Στην αύξηση των μέτρων προστατευτισμού από τρίτες χώρες και του ανταγωνισμού από στόλους κρατικού εμπορίου ή επιδοτούμενους που σε πολλές περιπτώσεις λειτουργούν εκτός

του πλαισίου των «Διασκέψεων» και περικόπτουν τους ναύλους δημιουργώντας συνθήκες αθέμιτου ανταγωνισμού.

- Η κατάσταση επιδεινώθηκε από την παρατεταμένη ύφεση που χαρακτήρισε το παγκόσμιο εμπόριο στη δεκαετία του '80 που παρέμεινε στάσιμο ή και που μειώθηκε σε ορισμένες περιπτώσεις ενώ το μέγεθος του παγκοσμίου στόλου παρουσιάζει σταθερή αύξηση της ήδη πλεονάζουσας μεταφορικής χωρητικότητας.
- Οι πλοιοκτήτριες εταιρίες αντιμετωπίζουν μια δραματική μείωση των οικονομικών διαθεσίμων και παράλληλη πτώση των ναυτιλιακών αξιών με ανάλογες δυσμενείς επιπτώσεις στις ναυτιλιακές επιχειρήσεις.
- Επιπλέον η κρίση ώθησε πολλούς πλοιοκτήτες να εγκαταλείψουν τα κοινοτικά νηολόγια και να εγγραφούν σε νηολόγια τρίτων χωρών ή υπερπόντιων εδαφών κρατών - μελών απολαμβάνοντας κάποιες διευκολύνσεις και προνόμια αποφυγή οικονομικών επιβαρύνσεων κ.α.

Λαμβάνοντας υπόψιν τα παραπάνω αίτια της παγκόσμιας κρίσεως στη ναυτιλία μπορούμε να συμπεράνουμε ότι στην Ελλάδα η κρίση επηρέασε σημαντικά τον αριθμό των απασχολούμενων στην ναυτιλία που από 84.000 Έλληνες ναυτικούς το 1973 έφτασε μόλις τους 28.735 το 1988 με ανάλογες μειώσεις τα επόμενα χρόνια.

Δεν θα πρέπει να παραβλέψουμε τη σημασία που έχει για τη χώρα μας η εισαγωγή ναυτιλιακού συναλλάγματος όπου αυξανόταν σταθερά από το 1960 έως το 1981 οπότε έφτασε στο υψηλότερο σημείο. Το χρόνο αυτό είχαν εισαχθεί 1,8 δισ. δολάρια. Από το 1982 άρχισε η μείωση του εισαγόμενου συναλλάγματος και το 1985 ήταν μόλις 1 δισ. δολάρια.

Παρόλα αυτά στην Ελληνική ναυτιλία μπορούν να υπάρξουν προοπτικές βελτίωσης και ανάπτυξής της προς όφελος της Ελληνικής

οικονομίας αφού πρώτα δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες και εξασφαλιστούν οι προϋποθέσεις για την προσέλκυση του Ελληνόκτητου στόλου υπό Ελληνική σημαία, την ποιοτική αναβάθμισή του καθώς και την προσέλκυση πλοίων στο εθνικό νηολόγιο.

Λαμβάνοντας υπόψιν την καθυστέρηση που υπήρξε από την πλευρά της ΕΟΚ στην χάραξη Κοινής Ναυτιλιακής Πολιτικής αλλά και το γεγονός ότι πρόκειται για ένα τομέα που ήταν σε υψηλά επίπεδα ανάπτυξης στην Ελλάδα, δε διαπιστώνονται θεαματικές επιδράσεις μετά την ένταξη.

Παρόλα αυτά θα πρέπει να αναφερθούν ορισμένες τελευταίες εξελίξεις:

- Οι Ελληνικές κυβερνήσεις των τελευταίων χρόνων προσπαθώντας να επιτύχουν σύγκλιση της Ελληνικής οικονομίας με την Ευρωπαϊκή και υπό τις οδηγίες Κοινοτικών οργάνων προχώρησαν στην ιδιωτικοποίηση επιχειρήσεων που χαρακτηρίστηκαν ως προβληματικές. Σ' αυτές τις επιχειρήσεις συμπεριελήφθησαν ορισμένα από τα μεγαλύτερα ναυπηγεία της χώρας μας. Ενώ όμως τα ναυπηγεία της χώρας μας, υπήρξαν δυστυχώς περιπτώσεις με άδοξο τέλος με αποτέλεσμα να πληγεί ο σημαντικός αυτός τομέας της ναυτιλίας μας. Και όλα αυτά τη στιγμή που οι Έλληνες εφοπλιστές απηύθυναν έκκληση στον Υπουργό Βιομηχανίας ζητώντας «να διατηρηθούν πάση θυσία εν ζωή τα ναυπηγεία» και συνάδελφοί τους αγόραζαν τα ναυπηγεία Σάντερλαντ (Όμιλος Μανιού - Καλάκη) ή ίδρυσαν ναυπηγεία στην Ουρουγουάη (Όμιλος Τσάκου).
- Θα πρέπει επίσης να αναφέρουμε και ένα άλλο σημαντικό μειονέκτημα και συγχρόνως ανασταλτικό παράγοντα της επέκτασης των δραστηριοτήτων του Ελληνικού στόλου. Στις τάξεις του περιλαμβάνονται πλοία μεγάλης ηλικίας αν και

τελευταία ένα μέρος του έχει ανανεωθεί. Το αντίθετο συμβαίνει με τις χώρες της ΕΟΚ που διαθέτουν καινούρια και αυτοματοποιημένα πλοία κατασκευασμένα σύμφωνα με τις τελευταίες εξελίξεις της ναυπηγικής. Η Δανία για παράδειγμα, έχει τον πιο μοντέρνο στόλο ανάμεσα στις χώρες της ΕΟΚ, με 69% των πλοίων κάτω από 10 χρόνων. Ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για την Ελλάδα είναι 30,6% και για τον παγκόσμιο στόλο το ποσοστό αυτό υπολογίζεται στο 48%.

- Δικαίωμα Ακτοπλοΐας (cabotage) είναι το δικαίωμα που έχει κάθε χώρα μέλος της Ε.Ε. να διακινεί εμπορεύματα, επιβάτες και οχήματα μεταξύ των λιμένων της αποκλειστικά και μόνο με πλοία που θα φέρουν τη σημαία της. Ο τομέας αυτός αποτελεί σημείο ρήξης μεταξύ των χωρών μελών της ΕΟΚ. Οι βόρειες χώρες με μικρή έκταση ακτών μη έχοντας οι περισσότερες περιορισμούς στις εσωτερικές τους μεταφορές πιέζουν για των απελευθέρωση της ακτοπλοΐας. Οι νότιες χώρες διατηρούν το προνόμιο αυτό και αντιδρούν στην κατάργησή του.

Ειδικότερα για την Ελλάδα το πρόβλημα είναι εντονότερο δεδομένου ότι διαθέτει το μεγαλύτερο νησιωτικό σύμπλεγμα από κάθε άλλη χώρα μέλος το οποίο αποτελεί μάλιστα νευραλγικό σημείο της εθνικής άμυνας κ' ασφάλειας. Επιπλέον το Υ.Ε.Ν. θέτει πολλούς περιορισμούς στα ελληνικά πλοία τους οποίους όμως δεν μπορεί να εγείρει έναντι των ευρωπαϊκών. Το σημαντικότερο όμως είναι πως τα ευρωπαϊκά πλοία ενδιαφέρονται μόνο για την περίοδο του καλοκαιριού κατά την οποία λόγω τουριστικής κίνησης τα έσοδα είναι μεγάλα κ' όχι για την χειμερινή η οποία κρίνεται ασύμφορη, με αποτέλεσμα να μένουμε αυτούς τους μήνες χωρίς εξυπηρέτηση.

Όταν θα φθάσει η στιγμή που θα αρθεί το προνόμιο του «καμποτάζ» στην ακτοπλοΐα θα υπάρξει σοβαρό πρόβλημα. Κάτι

τέτοιο μπορεί να αποφευχθεί μόνο με την καθιέρωση κανόνων ανταγωνισμού που θα απελευθερώσουν την υγιή άμιλλα για καλύτερα πλοία, καλύτερους χώρους, ταχύτερες διαδρομές.

- Μετά την εφαρμογή ελεύθερης διακίνησης προσώπων, εργαζομένων και κεφαλαίων το 1983 το Υ.Ε.Ν. έκδοσε Π.Δ. στο οποίο αναφέρεται ότι οι κοινοτικοί ναυτικοί έχουν τα ίδια δικαιώματα με τους Έλληνες. Βέβαια και οι Έλληνες ναυτικοί που θέλουν να εργασθούν σε κοινοτικά πλοία απολαμβάνουν τα ίδια δικαιώματα.
- Το 1989 η παλιά Ανωτάτη Βιομηχανική Σχολή Πειραιώς μετονομάστηκε σε Πανεπιστήμιο Πειραιώς και μέσα στο πλαίσιο της γενικής του αναβάθμισης το «νέο» Πανεπιστήμιο με την ιστορία και την πείρα των 50 χρόνων ξεκίνησε με δυναμισμό τη δημιουργία νέων τμημάτων σπουδών. Ένα από αυτά είναι το τμήμα των Ναυτιλιακών Σπουδών. Το τμήμα αυτό άρχισε να λειτουργεί από τον Οκτώβριο του 1990, είναι τετραετούς φοίτησης και έχει σκοπό να εισάγει και να προετοιμάσει νέους ανθρώπους για το χώρο της Ναυτιλίας. Για την ίδρυση του τμήματος αυτού υπήρξε έντονο κοινοτικό ενδιαφέρον.

Η δημιουργία του τμήματος των Ναυτιλιακών Σπουδών ήρθε να συμπληρώσει ένα τεράστιο κενό. Η παιδεία σε ναυτιλιακές σπουδές στον ευρωπαϊκό χώρο είναι συγκεντρωμένη στην Βρετανία και τις Σκανδιναβικές χώρες. Απ' αυτές είναι γνωστό ότι η Νορβηγία είναι απ' τους πιο σημαντικούς ανταγωνιστές της ελληνόκτητης ναυτιλίας στο διεθνή χώρο. Είναι εκπληκτικό να ανακαλύπτει κανείς στις βιβλιοθήκες των Νορβηγικών πανεπιστημίων ότι οι Νορβηγοί «παρακολουθούσαν» την πορεία της ελληνόκτητης ναυτιλίας από πολύ νωρίς στον αιώνα μας, διατηρώντας δικά τους δημοσιεύματα στατιστικών στοιχείων σε ξεχωριστούς τόμους για την ελληνόκτητη ναυτιλία.

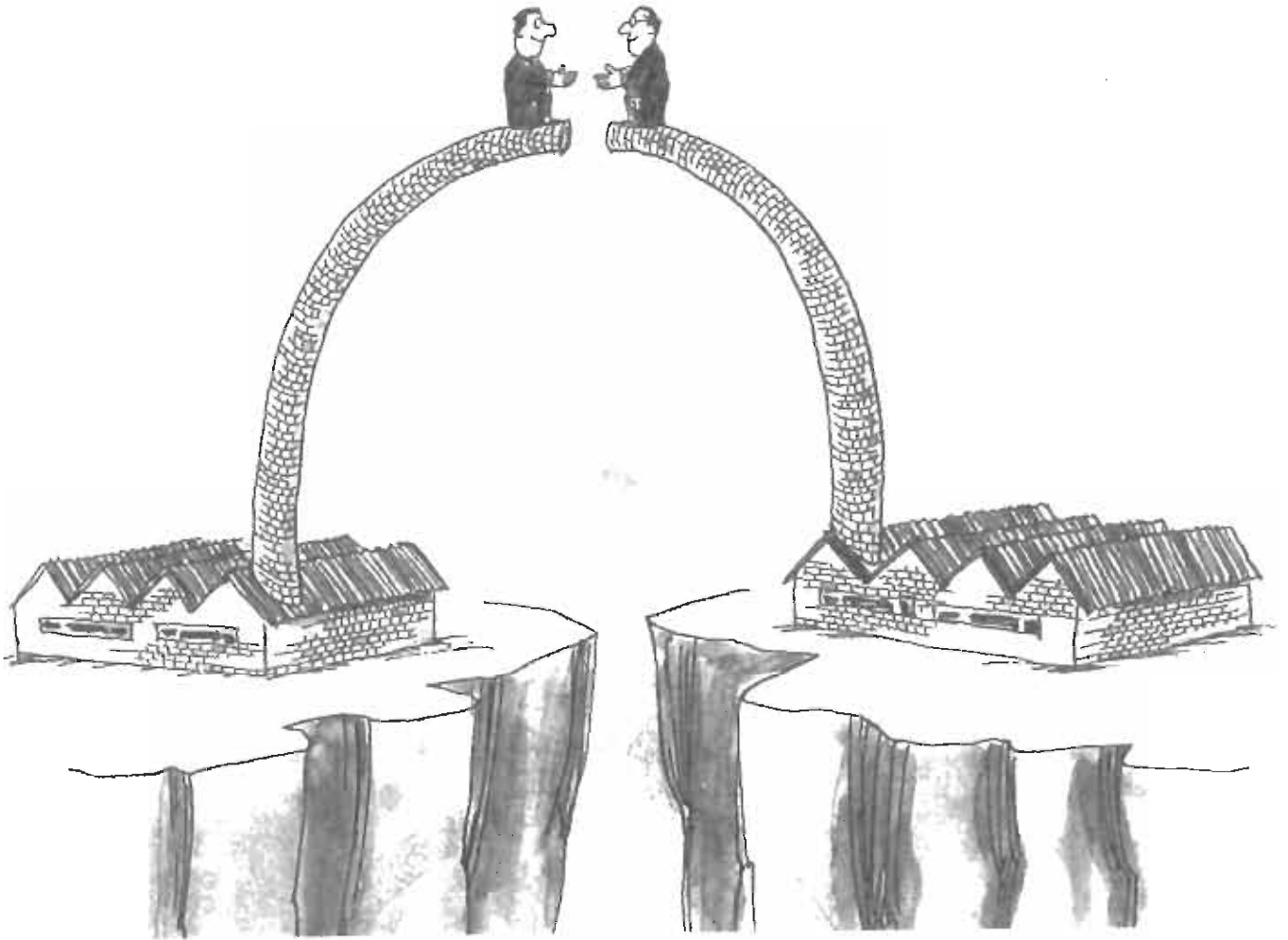
Η ίδρυση του νέου τμήματος Ναυτιλιακών Σπουδών στον Πειραιά διευρύνει τα περιθώρια ανάπτυξης, συνεργασίας μεταξύ της ακαδημαϊκής και της εφοπλιστικής κοινότητας.

Δ.ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Η ελληνική ναυτιλία, με κυρίαρχη θέση στη διεθνή αγορά θαλασσίων μεταφορών, καλείται να δράσει στον ενιαίο οικονομικό χώρο της Ενωμένης Ευρώπης εντός ενός νέου ευρύτερου πλαισίου ρυθμίσεων. (1983 UNCTAD, Κώδικα Συμπεριφοράς, 198ους Shipping Act, 1986 Κανονισμοί ΕΟΚ).

Στο νέο περιβάλλον που προσφέρει η ενοποιημένη αγορά φορτίων του πιο πλούσιου συνασπισμού στον κόσμο, «θέτοντας τέλος σε μια περίοδο κατακερματισμού των δυνατοτήτων της ναυτιλιακής αγοράς υπό συνθήκες ανταγωνισμού», οι προοπτικές διαγράφονται ευοίωνες για την ελληνική ναυτιλία.

Εναπόκειται στην πολιτεία να συνειδητοποιήσει το ρόλο της, και να αναλάβει τις ευθύνες της και από κοινού με το ναυτιλιακό κόσμο να περάσουν στην ευρωπαϊκή προσέγγιση και δράση, ώστε ο ελληνικός στόλος να καταστεί ο στόλος της Ενωμένης Ευρώπης, και ο Πειραιάς το ναυτιλιακό κέντρο της ΕΟΚ. Γιατί οι δυνατότητες υπάρχουν.

2.3.ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Α.ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Στο δευτερογενή τομέα παραγωγής ανήκουν οι οικονομικές μονάδες που η απασχόλησή τους είναι να επεξεργάζονται, μεταποιούν, κατεργάζονται - μετατρέπουν και να εξευγενίζουν τις πρώτες ύλες του πρωτογενούς, κυρίως τομέα, ώστε να καταστούν αυτές χρησιμοποιήσιμες και αναλώσιμες με τη μορφή αγαθών ή υπηρεσιών για να καλύψουν τις ανάγκες τους οι άνθρωποι. Ο δευτερογενής τομέας περιλαμβάνει όλες τις δραστηριότητες με μεγάλη επενέργεια της τεχνολογικής προόδου. Η τεχνική είναι ο μεγάλος βοηθός εδώ. Δίχως τεχνολογία δεν μπορεί να υπάρξει δευτερογενής τομέας παραγωγής.

Εδώ ανήκει η χειροτεχνία, η βιοτεχνία και κυρίως η Βιομηχανία. Πρακτικά ο δευτερογενής τομέας δεν είναι άλλος από τον βιομηχανικό τομέα κάθε εθνικής οικονομίας π.χ. Βιομηχανία ειδών διατροφής, Βιομηχανίες υποδήσεως και ενδυμασίας, Καπνοβιομηχανία, Υφαντικές Βιομηχανίες, Βιομηχανίες ξύλου, Βιομηχανίες επίπλων, Βιομηχανίες χάρτου, Εκτυπώσεις, Εκδόσεις, Βιομηχανίες δέρματος, γουναρικών, χημικές Βιομηχανίες, Ηλεκτρισμός κ.λ.π.

Στη Βιομηχανία χρησιμοποιούνται οι μηχανές και γενικά η τεχνολογία, σαν κύρια μέσα παραγωγής. Η επικράτηση και η επιβίωσή της στηρίζεται στην τεχνική και οργανωτική πρόοδο και πωλεί τα αγαθά της στην Αγορά.

Β. Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η Βιομηχανία αποτελεί το σπουδαιότερο κλάδο της Ελληνικής οικονομίας. Η ανάπτυξή της κατά την τελευταία εικοσαετία ήταν εντυπωσιακή. Παρ' όλη όμως την ανάπτυξή της, υστερεί σημαντικά σε σύγκριση με τη βιομηχανία των άλλων χωρών της Δυτικής Ευρώπης.

Η Ελληνική Βιομηχανία ξεκίνησε από τη βιοτεχνία, όπως συνέβηκε σ' όλες τις χώρες του 20ου αιώνα με την κατεργασία πρώτων υλών του αγροτικού τομέα (λάδι, σταφύλια, καπνό, βαμβάκι κ.τ.λ.). Σημαντική ώθηση πήρε μετά την μικρασιατική καταστροφή με τις τεχνικές γνώσεις των προσφύγων σε ορισμένους τομείς, όπως στην υφαντουργία, στη βαφική κ.α. Έτσι ενώ το 1920 υπήρχαν 33.811 βιομηχανικά και βιοτεχνικά καταστήματα, το 1930 έφτασαν τα 65.811. Το 1939 η συμμετοχή της βιομηχανίας και της βιοτεχνίας στο εθνικό εισόδημα ήταν 18%. Ολόκληρη η προπολεμική βιομηχανία ανήκε στη μορφή της ελαφριάς, με παραγωγή καταναλωτικών αγαθών. Στη διάρκεια του Β' παγκοσμίου πολέμου και του εμφυλίου πολέμου περιορίστηκε στο ένα τρίτο της προπολεμικής.

Από το 1950 άρχισε η ανασυγκρότησή της με δάνεια, που χορηγήθηκαν από την αμερικανική βοήθεια. Στην πρώτη πενταετία του 1950 δημιουργήθηκαν ευνοϊκές συνθήκες για την ανάπτυξη της Ελληνικής Βιομηχανίας, χάρη στη νομισματική μεταρρύθμιση του 1953, στην οικονομική σταθερότητα και στα κίνητρα που θέσπισε το κράτος. Από το 1951 υπάρχει και το Υπουργείο Βιομηχανίας και Ενέργειας, στο οποίο υπάγονται όλοι οι βιομηχανικοί κλάδοι, τα μεταλλεία και η ενέργεια.

Εξάλλου οι βιομήχανοι ίδρυσαν ενώσεις για την προστασία των συμφερόντων τους, όπως τον «Σύνδεσμο Ελλήνων Βιομηχάνων» και το «Σύνδεσμο Βιομηχάνων Βορείου Ελλάδος».

Μέχρι το 1958, διακριτικό της διάρθρωσης της μεταποιοητικής απασχόληση στο χώρο αποτελεί η ταχύτητα αυξανόμενη συγκέντρωση στην Πρωτεύουσα.

Έτσι μπροστά σ' αυτή την κατάσταση το κράτος αρχίζει να εφαρμόζει νομοθετήματα για την ενίσχυση της βιομηχανικής περιφερειακής ανάπτυξης και για την προστασία της επαρχιακής βιομηχανίας.

Από το 1964 έως το 1974 η προσπάθεια περιλαμβάνει καθορισμό χρηματοδοτικών κινήτρων, διαχωρισμό των περιφερειών ανάλογα με το βαθμό ανάπτυξής τους, ίδρυση ΒΙ.ΠΕ. κ.λ.π.

Στην περίοδο 1975-1979 δίνεται έμφαση στην παροχή κινήτρων για την ανάπτυξη των παραμεθωρίων περιοχών, καθιερώνεται η ενίσχυση των επιχειρήσεων ανάλογα με τον κλάδο στον οποίο ανήκουν και ενισχύονται τα προγράμματα υποδομής (π.χ. ΒΙ.ΠΕ.).

Το 1980 άρχισε η προσπάθεια συντονισμού της ελληνικής περιφερειακής πολιτικής με αυτή της Ε.Ο.Κ. που κορυφώνεται με τη ψήφιση του νόμου 1116/81, την εκπόνηση του «Προγράμματος Περιφερειακής Ανάπτυξης 1981-1985» και την είσπραξη των πρώτων ενισχύσεων από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και των πρώτων δανείων από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.

Η τελευταία φάση αρχίζει το 1982 και βρίσκεται σε εξέλιξη. Κύρια χαρακτηριστικά της είναι οι αναπτυξιακοί νόμοι 1262/82 που προβλέπει επιχορηγήσεις διαφοροποιημένες κατά περιοχή, μέγεθος και τρόπο χορήγησης και 1892/90 «για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη».

Γ.ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Τα κυριότερα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της Ελληνικής Βιομηχανίας είναι:

1)Οι ελληνικές βιομηχανίες είναι μικρομεσαίες.

Αυτό οφείλεται στην ιδιομορφία της ελληνικής οικονομίας, στη στενότητα των κεφαλαίων, στη διστακτικότητα των επιχειρηματιών για μεγάλες βιομηχανικές επενδύσεις και στην προσωπική και ατομική επιχειρηματική δράση. Ακόμα και οι μεγαλύτερες βιομηχανικές επιχειρήσεις κατατάσσονται στις μικρομεσαίες σε σύγκριση με τις βιομηχανίες των δυτικών χωρών, όπου κυριαρχεί το πνεύμα της συγχώνευσης των ομοειδών βιομηχανιών σε μεγάλα βιομηχανικά συγκροτήματα.

2)Η βαριά βιομηχανία είναι πολύ μικρή σε σύγκριση με την ελαφριά.

Λίγες είναι στην Ελλάδα οι βιομηχανίες που παράγουν κεφαλαιουχικά αγαθά, (μηχανήματα, ανταλλακτικά κ.α.) και επομένως που ανήκουν στη βαριά βιομηχανία. Μεγάλες βιομηχανίες στον ελληνικό χώρο είναι: Ηρακλής, Τιτάν, Βιοσώλ, Αλουμίνιο Ελλάδος, Βιομετάλ, τα ελληνικά διυλιστήρια στον Ασπρόπυργο κ.α. Το σύνολο όμως των ελληνικών βιομηχανιών ανήκει στην ελαφριά, η οποία παράγει κυρίως καταναλωτικά αγαθά, όπως τρόφιμα, είδη ρουχισμού, σκεύη κ.τ.λ.

3)Τα βιομηχανικά προϊόντα διαθέτονται στην ελληνική αγορά.

Βασικά από τότε που η ελληνική βιομηχανία βρισκόταν στα πρώτα στάδια της ανάπτυξης της παρήγαγε είδη που προορίζονταν μόνο για την εσωτερική αγορά. Η ποιότητα και η ποσότητα των βιομηχανικών προϊόντων δεν επέτρεπαν τις εξαγωγές και το συναγωνισμό με τα

αντίστοιχα είδη της διεθνούς αγοράς. Και σήμερα ακόμα η βιομηχανική παραγωγή απευθύνεται κατά κύριο λόγο στην εγχώρια κατανάλωση.

4) Η συγκέντρωση των βιομηχανιών.

Από την αρχή ακόμη η ελληνική βιομηχανία είχε συγκεντρωθεί στα μεγάλα αστικά κέντρα και ιδίως στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη. Και σήμερα ακόμα τα δυο αυτά πολεοδομικά συγκροτήματα συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο μέρος της ελληνικής βιομηχανίας. Πολλοί λόγοι συντέλεσαν σ' αυτό, όπως η ύπαρξη στις δυο αυτές πόλεις κεντρικών διοικητικών υπηρεσιών του κράτους, από τις οποίες εξαρτάται η ίδρυση και η λειτουργία των βιομηχανιών η ύπαρξη μεγάλων πιστωτικών ιδρυμάτων, η εύκολη εξυπηρέτηση των εισαγωγών και εξαγωγών των βιομηχανιών, χάρη στις μεγάλες λιμενικές εγκαταστάσεις, η εξασφάλιση μεγάλων καταναλωτικών αγορών και η εύκολη εξεύρεση εργατικού δυναμικού.

Η ύπαρξη πρώτων υλών σε ορισμένες επαρχίες ήταν ο λόγος ίδρυσης μερικών βιομηχανιών σ' αυτές. Για την αντιμετώπιση του θέματος των βιομηχανιών στις επαρχίες άρχισε να εφαρμόζεται την τελευταία δεκαετία πρόγραμμα περιφερειακής ανάπτυξης. Μέσα στα πλαίσια αυτής της πολιτικής εντάσσονται και οι βιομηχανικές περιοχές που δημιούργησε η Ε.Τ.Β.Α. στο Βόλο, στην Πάτρα, στην Καβάλα, στη Λάρισα, στη Χαλκίδα, στην Ξάνθη κ.α.

**2.4.ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ ΤΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

- ΕΞΕΛΙΞΗ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

- ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ

- ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ

- ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ

ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΑΣ

(Τρέχουσες τιμές, εκατ. δρχ.)

ΕΤΗ	ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΤΗΝ/ΦΙΑ ΔΑΣΗ ΑΛΙΕΙΑ	ΟΡΥΧΕΙΑ	ΜΕΤΑΠΟΙ- ΗΣΗ	ΕΠΙΧΕΙΣΙ ΗΛ/ΣΜΟΥ ΦΩΤ/ΡΙΟΥ ΥΔΑΤΟΣ	ΚΑΤΑ- ΣΚΕΥΕΣ	ΜΕΤΑΦΟ- ΡΕΣ ΕΠΙΚΟΙ- ΝΩΝΙΕΣ	ΕΜΠΟΡΙΟ	ΤΡΑΠΕ- ΖΕΣ ΑΣΦΑΛ. ΚΤΗΜ.ΕΠ.	ΚΑΤΟΙ- ΚΙΕΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΣΦΑΛ.	ΥΓΕΙΑ ΕΚΠΑΙ- ΔΕΥΣΗ	ΔΙΑΦΟ- ΡΕΣ ΥΠΗ- ΡΕΣΙΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
1970	47058	3541	49266	5152	23017	19761	31050	6088	21099	22559	11930	17479	258000
1971													0
1972													0
1973													0
1974													0
1975	110971	8460	118078	9312	43011	47955	82221	16367	38508	52290	27592	38416	593181
1976													0
1977													0
1978													0
1979	198166	19226	238509	20649	123078	100177	160217	33016	76416	122000	67283	86639	1245376
1980	270058	23352	296955	24045	129934	118476	196266	39245	92922	147430	78908	106133	1523724
1981	329285	29914	361290	36957	142278	147213	240033	42000	114015	188450	96825	131711	1859971
1982	424415	44841	422602	53625	151669	188327	295000	55255	136704	247646	126756	163848	2310688
1983	4627689	57083	503123	54833	187766	222670	359605	70823	152152	291340	139504	201576	6878164
1984	591395	77062	614818	77281	213678	264039	438718	86987	177561	379442	187973	253634	3362588
1985	713824	89776	752500	105566	262852	309287	540367	107053	208457	476324	251078	319768	4136852
1986	188062	79093	907415	139875	334611	372904	656546	130818	252650	536200	295311	379245	4272730
1987	865124	98866	971076	156252	347955	442846	724827	144787	312781	618496	341097	453956	5478063
1988	1085449	108258	1148553	174958	426294	510243	853121	170915	396606	747551	419817	537030	6578795
1989	1277817	118434	1346610	186419	542100	599187	997298	210145	472358	920332	542905	639066	7852671
1990	1347584	140937	1511251	252978	675811	714785	1155868	274029	577121	1127083	676334	772631	9226412
1991	1838824	157004	1736363	292007	785140	774493	1381262	349661	771745	1284747	808157	879254	11058657
1992													0
1993	1982788	172844	2219730	376599	945501	1015958	1975000	445835	1176016	1574498	1181781	1352782	14419332

ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΑΣ

(Σταθμερές τιμές, εκατ. δρχ.)

ΕΤΗ	ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΤΗΝΟΦΙΑ ΔΑΣΗ ΑΛΙΕΙΑ	ΟΡΥΧΕΙΑ	ΜΕΤΑΠΟΙ- ΗΣΗ	ΕΠΙΧΣΕΙΣ ΗΛΣΜΟΥ ΦΩΤ/ΡΙΟΥ ΥΔΑΤΟΣ	ΚΑΤΑ- ΣΚΕΥΕΣ	ΜΕΤΑΦΟ- ΡΕΣ ΕΠΙΚΟΙ- ΝΩΝΙΕΣ	ΕΜΠΟΡΙΟ	ΤΡΑΠΕ- ΖΕΣ ΑΣΦΑΛ. ΚΤΗΜ.ΕΠ.	ΚΑΤΟΙ- ΚΙΕΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΣΦΑΛ.	ΥΓΕΙΑ ΕΚΠΑΙ- ΔΕΥΣΗ	ΔΙΑΦΟ- ΡΕΣ ΥΠΗ- ΡΕΣΙΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ	Δ.Τ.Κ.
1970	180992,31	13619,231	189484,62	19815,385	88526,923	76003,846	119423,08	23415,385	81150	86765,385	45884,615	677226,615	992307,69	0,26
1971														
1972														
1973														
1974														
1975	238135,19	18154,506	253386,27	19982,833	92298,283	102907,73	176439,91	35122,318	82635,193	112210,3	59210,3	82437,768	1272920,6	0,466
1976														
1977														
1978														
1979	244951,79	23765,142	294819,53	25524,104	152135,97	123828,18	198043,26	40810,878	94457,355	150803,46	83168,109	107093,94	1539401,7	0,809
1980	270058	23352	296955	24045	129934	118476	196266	39245	92922	147430	78908	106133	1523724	1
1981	264273,68	24008,026	289959,87	29660,514	114178,8	118148,48	192642,86	33707,865	91504,815	151243,98	77708,668	105707,06	1492753,6	1,246
1982	281442,31	29735,411	280240,05	35560,345	100576,26	124885,28	195623,34	36641,247	90652,52	164221,49	84055,703	108652,52	1532286,6	1,508
1983	2553912,3	31502,759	277661,7	35779,802	103623,62	122885,31	198457,51	39085,541	83969,095	160783,66	76988,962	111245,03	3795896,2	1,812
1984	275195,44	35859,47	286094,92	35961,377	99431,363	122865,98	204149,84	40477,897	82624,942	176566,78	87469,986	118024,2	1564722,2	2,149
1985	279055,51	35096,159	294175,14	41268,96	102756,84	120909,7	211245,9	41850,274	81492,181	186209,54	98154,027	125007,04	1617221,3	2,568
1986	59740,152	25124,841	288251,27	44432,973	106293,2	118457,43	208559,72	41555,909	80257,306	170330,37	93809,085	120471,73	1357284	3,148
1987	236114,63	26983,079	265031,66	42645,197	94965,884	120864,08	197823,96	39516,103	85365,993	168803,49	93094,159	123896,29	1495104,5	3,664
1988	261050,75	26036,075	276227,27	42077,441	102523,81	122713,56	205175,81	41105,099	95383,838	179786,2	100966,09	129155,84	1582201,8	4,158
1989	270323,04	25054,792	284876,24	39437,064	114681,62	126758,41	210979,06	44456,315	99927,65	194696,85	114851,91	135194,84	1661237,8	4,727
1990	236792,13	24764,892	265551,05	44452,293	118750,83	125599,19	203104,55	48151,292	101409,42	198046,56	118842,73	135763,66	1621228,6	5,691
1991	270415,29	23088,824	255347,5	42942,206	115461,76	113896,03	203126,76	51420,735	113491,91	188933,38	118846,62	129302,06	1626273,1	6,8
1992														
1993	230021,81		257509,28	43688,979	109686,89	117860,56	229118,33	51720,998	136428,77	182656,38	137097,56	156935,27	1672776,3	8,62

ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ ΧΩΡΑΣ

Γ.ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ

ΕΤΗ	ΠΟΣΑ	(σταθερές τιμές 1980)	
		ΠΟΣΟΣΤΑ ΕΤΗΣΙΑΣ	ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ
			%
1970	189484		
1975	253386		
1979	294819	1979-80	0,72%
1980	296955	1980-81	-2,3%
1981	289959	1981-82	-3,3%
1982	280240	1982-83	-0,92%
1983	277661	1983-84	3,01%
1984	286094	1984-85	2,8%
1985	294175	1985-86	-2,01%
1986	288251	1986-87	8,05%
1987	265031	1987-88	4,2%
1988	276227	1988-89	3,1%
1989	284876	1989-90	-6,8%
1990	265551	1990-91	-3,84%
1991	255347	1991-92	0,42%
1992	256428	1992-93	0,42%
1993	257509		
ΣΥΝΟΛΑ	4611993		

ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ ΧΩΡΑΣ

Δ.ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ

ΕΤΗ	ΠΟΣΑ	(σταθερές τιμές 1980)	
		ΠΟΣΟΣΤΑ ΕΤΗΣΙΑΣ	ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ
			%
1970	88526		
1975	92298		
1979	152136	1979-80	-14,5%
1980	129934	1980-81	-12,1%
1981	114187	1981-82	-11,9%
1982	100576	1982-83	3,02%
1983	103623	1983-84	-4,045%
1984	99431	1984-85	3,34%
1985	102756	1985-86	3,5%
1986	106293	1986-87	-10,6%
1987	94965	1987-88	7,95%
1988	102523	1988-89	11,8%
1989	114681	1989-90	3,54%
1990	118750	1990-91	-2,76%
1991	115467	1991-92	-2,5%
1992	112576,5	1992-93	-2,56%
1993	109686		
ΣΥΝΟΛΑ	1858408,5		

ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ ΧΩΡΑΣ

Ε.ΕΠΙΧ/ΣΕΙΣ ΗΛ/ΣΜΟΥ ΦΩΤ/ΡΙΟΥ ΥΔΑΤΟΣ

ΕΤΗ	ΠΟΣΑ	(σταθερές τιμές 1980)	
		ΠΟΣΟΣΤΑ ΕΤΗΣΙΑΣ	ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ
			%
1970	19815		
1975	19982		
1979	25524	1979-80	-5,79%
1980	24045	1980-81	23,3%
1981	29660	1981-82	19,9%
1982	35560	1982-83	0,61%
1983	35779	1983-84	0,50%
1984	35961	1984-85	1,47%
1985	41269	1985-86	7,66%
1986	44432	1986-87	-4,02%
1987	42645	1987-88	1,33%
1988	42077	1988-89	-6,27%
1989	39437	1989-90	12,7%
1990	44452	1990-91	-3,3%
1991	42942	1991-92	0,86%
1992	43315	1992-93	0,86%
1993	43688		
ΣΥΝΟΛΑ	610586		

2.5.ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Για να διευκολυνθεί ο σχολιασμός της εξέλιξης του Εθνικού Προϊόντος κρίνεται σκόπιμο να δοθεί η έννοια του Εθνικού Προϊόντος.

Ως Εθνικό προϊόν ορίζεται η συνολική αξία σε χρηματικές μονάδες όλων των τελικών αγαθών και υπηρεσιών που παράγει η οικονομία μιας χώρας σε μια ορισμένη χρονική περίοδο, συνήθως ένα (1) έτος. Για να επιτραπεί η σύγκριση των αριθμητικών μεγεθών που μετρούνται σε τρέχουσες χρηματικές μονάδες έγινε αποπληθωρισμός τους σε σταθερές τιμές 1980.

Έτσι παρατηρώντας τον πίνακα του Α.Ε.Π. σε σταθερές τιμές βλέπουμε ότι το προϊόν του Δευτερογενούς τομέα παραγωγής (Μεταποίηση - Κατασκευές - Φωταέριο) ανέρχεται σε ποσοστό 26,88% του συνολικού προϊόντος ενώ του Πρωτογενούς σε 24,82% και το υπόλοιπο 48,3% κατανέμεται σε Εμπόριο, Μεταφορές, Επικοινωνίες, Τράπεζες, Ασφαλιστικές, Κτηματικές Επιχειρήσεις, Κατοικίες, Δημόσια Διοίκηση, Υγεία, Εκπαίδευση και διάφορες υπηρεσίες.

Είναι εμφανές ότι ο Τριτογενής Τομέας παραγωγής αποτελεί τον κυρίαρχο τομέα της Ελληνικής Οικονομίας γεγονός που οφείλεται στη στροφή του ανθρώπινου παραγωγικού δυναμικού στον κλάδο των υπηρεσιών.

Παρατηρώντας την εξέλιξη του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος του Δευτερογενούς Τομέα διακρίνουμε τα εξής:

α)Μεταποίηση

Ξεκινώντας από το 1979 παρατηρούμε συνεχείς μειώσεις ενώ μεταξύ των ετών 1983-1985 σημειώνεται ανάκαμψη. Τη διετία 1985-1987 (-8,05%). Μεταξύ 1988-1989 η σημαντικότερη ανάκαμψη ενώ το 1988 σημειώνεται η μεγαλύτερη αύξηση όλων των ετών. Από το 1989 έως το 1991 παρουσιάζονται υψηλές μειώσεις ενώ τα επόμενα έτη και μέχρι το 1993 παρουσιάζονται μικρές αυξήσεις.

β)Κατασκευές

Στον κλάδο αυτό παρατηρείται η μεγαλύτερη αύξηση τα έτη 1987-1989 ενώ η μεγαλύτερη μείωση τα έτη 1979-1982.

γ)Φωταέριο - Ηλεκτρισμός - Ύδωρ

Ο κλάδος φωταερίου - ηλεκτρισμού - ύδατος παρουσιάζει τη μεγαλύτερη αύξηση μεταξύ των ετών 1980-1982. Επίσης 1984-1985 καθώς και 1989-1990 ενώ η σημαντικότερη μείωση εντοπίζεται στα έτη 1979-1980 και 1988-1989.

Την τελευταία εικοσαετία και παρά τη θέσπιση και την εφαρμογή σειράς αναπτυξιακών νόμων βιομηχανικής πολιτικής, παρουσιάζονται τάσεις συρρίκνωσης της παραγωγικής βάσης της ελληνικής βιομηχανίας. Έτσι στη δεκαετία 1970-1980 παρατηρούμε τα υψηλότερα ποσοστά συμμετοχής της μεταποίησης στο Α.Ε.Π. Αυτό οφείλεται στη

μεγάλη αύξηση των εξαγωγών αυτή τη χρονική περίοδο. Υπολογίζετε ότι την πενταετία '75-80 οι εξαγωγές βιομηχανικών προϊόντων πενταπλασιάστηκαν. Το μεγαλύτερο μέρος των εξαγωγών αυτών έγινε προς τις χώρες της Δυτικής Ευρώπης αλλά και της Ανατολικής Ευρώπης.

Αντίθετα στη δεκαετία του '80 το συνολικό προϊόν της μεταποίησης στη χώρα μας αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό της τάξεως του 1%, ο οποίος ήταν σημαντικά βραδύτερος από τον αντίστοιχο της δεκαετίας του '70 (6,9%). Είναι χαρακτηριστικό ότι το μερίδιο του μεταποιητικού τομέα στο Α.Ε.Π., σε αντίθεση με την περίοδο 1970-1980, όχι μόνο μειώθηκε έναντι των μεριδίων άλλων οικονομικών τομέων (ορυχεία, εμπόριο), αλλά και ο ρυθμός μεταβολής του υπολειπόταν του μέσου ρυθμού, με τον οποίο επεκτάθηκε το σύνολο της οικονομίας.

Στο πλαίσιο αυτό, η διάρθρωση του εθνικού προϊόντος μεταβλήθηκε υπέρ του τομέα των υπηρεσιών. Γεγονός που φανερώνει μια τάση συγκριτικής μείωσης των τομέων παραγωγής αγαθών, η οποία στην πράξη συνοδεύεται από παράλληλη ενίσχυση της εισαγωγικής διείσδυσης αντίστοιχων ξένων προϊόντων και μια στροφή της οριακής ζήτησης προς τον τομέα των υπηρεσιών.

Η μείωση που παρατηρείται στις αρχές της δεκαετίας του '80 οφείλεται και στην ένταξη της χώρας μας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, οπότε και έπαψε ο κρατικός προστατευτισμός των ελληνικών προϊόντων έναντι των αντίστοιχων ενδοκοινοτικών. Η χώρα μας αναγκάστηκε να μειώσει σημαντικά τους δασμούς και να προσαρμοστεί στις κοινοτικές επιταγές που απαιτούσαν ελεγχόμενες εισαγωγές μεταξύ των κρατών - μελών.

Θα πρέπει από την άλλη μεριά όμως να αναφέρουμε ότι το 1981 ψηφίστηκε ο νόμος 1116. *Νόμος 1116 που προέβλεπε για πρώτη φορά την καταβολή χρηματικού ποσού από την πολιτεία για την

κάλυψη μέρους της δαπάνης των νέων παραγωγικών επενδύσεων. Την περίοδο '81-85 εκπονήθηκε το Πρόγραμμα Περιφερειακής Ανάπτυξης οπότε και παρατηρούμε αύξηση του ποσοστού συμμετοχής της μεταποίησης στο Α.Ε.Π. και εισπράχθηκαν οι πρώτες ενισχύσεις από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης καθώς και τα πρώτα δάνεια από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.

Η αύξηση μεταξύ 1983-1985 εξηγείται και από το γεγονός ότι αυτά τα έτη αρχίζει να αποδίδει ο αναπτυξιακός νόμος 1262/82 με τον οποίο επιδιώκεται η πληρέστερη κινητοποίηση των διαθέσιμων οικονομικών πόρων για την ενίσχυση του υπάρχοντος παραγωγικού δυναμικού, την παραπέρα ανάπτυξη και διεύρυνσή του με τη δημιουργία νέων παραγωγικών μονάδων και την βελτίωση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας της Ελληνικής Οικονομίας.

Θετικά επίσης λειτούργησε και η ίδρυση της πρώτης Βιομηχανικής Περιοχής στην Ελλάδα, η ΒΙ.ΠΕ. Πατρών η οποία εντάσσεται στα πλαίσια του προγράμματος Περιφερειακής Ανάπτυξης της Ε.Ο.Κ.

Παρά την ανάκαμψη που σημειώθηκε, τα επόμενα έτη και μέχρι το 1987 ακολουθεί μείωση του προϊόντος της μεταποίησης η οποία είναι αποτέλεσμα τόσο του σκληρού ανταγωνισμού στα πλαίσια της Ε.Ο.Κ. όσο και της ανοργάνωτης εσωτερικής πολιτικής επενδύσεων που ακολουθήθηκε αυτή την περίοδο. Κατά την ίδια περίοδο η ελληνική κυβερνητική πολιτική προχωρεί στην αύξηση των αμοιβών των απασχολουμένων στοχεύοντας στην ενίσχυση των χαμηλών εισοδηματικών τάξεων και τη βελτίωση του επιπέδου ζωής με αποτέλεσμα τη μείωση της αγοραστικής δύναμης του χρήματος και την αύξηση του κόστους παραγωγής.

Οι πολιτικές οι οποίες αύξησαν δραματικά το κόστος παραγωγής και ο αυστηρός έλεγχος τιμών είχαν σαν αποτέλεσμα να περιοριστούν σημαντικά τα κέρδη της βιομηχανίας και να μηδενιστεί η επενδυτική της

δραστηριότητα όπως προαναφέρθηκε. Η αλλαγή της συγκεκριμένης πολιτικής την περίοδο '87-89 σε συνδυασμό με τη στήριξη των τότε υπαρχόντων προβληματικών επιχειρήσεων, συνετέλεσε στην ανάκαμψη της επενδυτικής δραστηριότητας και επέτρεψε στο βιομηχανικό τομέα να εισέλθει σε τροχιά εκσυγχρονισμού.

Η μεγάλη αύξηση όμως των προβληματικών επιχειρήσεων καθώς και η αλλαγή πολιτικής από την επόμενη κυβέρνηση στο βιομηχανικό τομέα και υπό το βάρος των κοινοτικών πιέσεων οδήγησαν σε σημαντικές μειώσεις του προϊόντος της μεταποίησης στο Α.Ε.Π. τα έτη '90-91.

Τόνωση της βιομηχανίας αποτέλεσε ο Νόμος 1392/90 για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη με την παροχή φορολογικών και χρηματοδοτικών κινήτρων που οδήγησε σε μικρή αύξηση του προϊόντος της βιομηχανίας τα έτη '92-93.

2.6.ΟΙ «ΑΝΟΙΚΤΕΣ ΠΛΗΓΕΣ» ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Η Ελληνική βιομηχανία αποτελεί ένα ζωντανό οργανισμό, ο οποίος διαθέτει κύτταρα υγιή, αλλά και κύτταρα που πεθαίνουν. Οι τομείς παραγωγής αγαθών καθυστερούν να αναπτυχθούν για λόγους που έχουν σχέση με τα χρονίζοντα διαρθρωτικά εμπόδια και την απρόσφορη μακροοικονομική πολιτική, τα οποία δεν τους επιτρέπουν να αξιοποιήσουν τις νέες ευκαιρίες, που παρουσιάζει η ενιαία ευρωπαϊκή αγορά, η συντελούμενη απελευθέρωση του παγκοσμίου εμπορίου και η σχεδόν πλήρης απελευθέρωση της αγοράς κεφαλαίων.

Τα αναπτυξιακά κίνητρα που εφαρμόστηκαν στη χώρα μας δεν συνοδεύτηκαν από μέτρα, τα οποία θα είχαν ως στόχο τη συστηματική και αποτελεσματική αναδιοργάνωση των κρατικών υπηρεσιών, την ταχύτερη οργάνωση της αγοράς κεφαλαίων, την κατασκευή βασικών έργων υποδομής, την προσφορά εξειδικευμένου προσωπικού κ.α.

Ας δούμε όμως, ποια ακριβώς είναι τα προβλήματα και ποιος ο βαθμός οξύτητάς τους, για την ελληνική βιομηχανική επιχείρηση.

- Το πρώτο, βέβαια, πρόβλημα της ελληνικής βιομηχανίας είναι το άσχημο μακροοικονομικό κλίμα. Πληθωρισμός, υψηλό δημόσιο χρέος, ακριβό χρήμα και το κλίμα αβεβαιότητας, στην αγορά συνθέτουν το γενικότερο περιβάλλον, μέσα στο οποίο κινείται η βιομηχανία, η οποία επιπλέον υποφέρει και από την απαράδεκτη ελληνική γραφειοκρατία, που χρόνια τώρα αποτελεί πραγματική τροχοπέδη σε κάθε αναπτυξιακή προσπάθεια.

Όλα αυτά έχουν σαν αποτέλεσμα τα ελληνικά προϊόντα να μην είναι τόσο ανταγωνιστικά σε σχέση με αντίστοιχα από άλλες χώρες - μέλη που δεν αντιμετωπίζουν παρόμοια οικονομικά προβλήματα.

- Ένα δεύτερο πρόβλημα που έρχεται να προστεθεί στο πρώτο είναι ο χαμηλός δείκτης εξωστρέφειας της βιομηχανικής μας παραγωγής. Έτσι οι ελληνικές βιομηχανικές εξαγωγές είναι χαμηλής αξίας και κυριαρχούνται από τα είδη ένδυσης και ορισμένα υλικά κατασκευών. Προϊόντα, δηλαδή, που υφίστανται έντονο ανταγωνισμό από χώρες χαμηλού εργατικού κόστους, ενώ παράλληλα δε δημιουργούν εικόνα βελτίωσης για το σύνολο της ελληνικής βιομηχανικής παραγωγής.
- Αυτή η έλλειψη εικόνας αποτελεί το τρίτο μεγάλο πρόβλημα της ελληνικής βιομηχανίας, σε μια εποχή όπου το marketing, η επικοινωνία, η ταυτότητα των προϊόντων και η φήμη τους αποτελούν άυλους μεν, αλλά σημαντικούς συντελεστές παραγωγής πλούτου, για μια επιχείρηση.
- Η έλλειψη εικόνας, όμως, οδηγεί μια επιχείρηση σ' ένα άλλο σοβαρό πρόβλημα. Είναι αυτό της αδυναμίας να παρακολουθήσει η επιχείρηση τις διακυμάνσεις της αγοράς, τις μεταβολές στις καταναλωτικές συνήθειες και γενικά τις αλλαγές που σημειώνονται στο επίπεδο της μόδας. Ειδικά για τις βιομηχανίες ένδυσης, η συγκεκριμένη αδυναμία έχει ολέθριες επιπτώσεις και έχει ήδη οδηγήσει εκτός αγοράς πολλές βιομηχανικές επιχειρήσεις του κλάδου. Μια προσεκτική ματιά στη σύνθεση των ελληνικών προβληματικών πείθει για του λόγου το αληθές.
- Πέμπτο πρόβλημα για τις βιομηχανικές επιχειρήσεις της χώρας μας, είναι η έλλειψη καινοτομιών. Όπως αναγνωρίζουν κορυφαίοι σύμβουλοι επιχειρήσεων και όπως προκύπτει από παγκόσμιας εμβέλειας έρευνες τα 20 τελευταία χρόνια παρατηρείται μια ριζική μείωση του μέσου χρόνου ζωής των βιομηχανικών προϊόντων, αλλά και μια ταυτόχρονη άνοδος της εισόδου στην αγορά καινούργιων καταναλωτικών αγαθών. Μόνο το 1995 κυκλοφόρησαν διεθνώς 19.000 νέα προϊόντα, από τα οποία τα μισά είχαν μέσο χρόνο ζωής

λιγότερο από έξι μήνες. Το γεγονός αυτό ωθεί τις επιχειρήσεις στο να δίνουν τεράστια σημασία στα τμήματα έρευνας και ανάπτυξης που διαθέτουν και άρα τις καθιστά περισσότερο καινοτόμες.

- Ακόμα ένα πρόβλημα για την επιβίωση της ελληνικής βιομηχανίας είναι αυτό της παιδείας μας.

Δυστυχώς, η ελληνική παιδεία παραπαίει και στις σημερινές συνθήκες η οποιαδήποτε προσπάθεια βελτίωσης της κατάστασης απαιτεί χρόνο. Θα πρέπει επίσης, να σημειωθεί, ότι έλλειψη παιδείας σημαίνει αδυναμία επιστημονικής παραγωγής και άρα ανεπάρκεια επιστημονικής εργασίας. Συνεπώς, μια χώρα, που στερείται όλων αυτών των δυνατοτήτων, στην ουσία αυτοκαταδικάζεται στη μεταβιομηχανική υποανάπτυξη, εφόσον είναι γνωστό σε όλους σήμερα, ότι το τρίπτυχο γνώση - επιστήμη - πειραματισμός αποτελεί τον κορυφαίο συντελεστή παραγωγής πλούτου, η σημασία του οποίου ξεπερνά κατά πολύ την αντίστοιχη του κεφαλαιουχικού εξοπλισμού.

Με άλλα λόγια, οι σύγχρονες βιομηχανικές επιχειρήσεις πρώτα στρέφονται προς την άντληση πληροφοριών και τη δημιουργία γνώσεων και σε δεύτερο στάδιο επενδύουν σε πάγιο εξοπλισμό.

- Τέλος δεν θα πρέπει να παραβλέψουμε τα χρονίζοντα προβλήματα της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας τα οποία επειδή συνεχώς αναπαράγονται είναι γνωστά σε όλους και δεν χρήζουν περαιτέρω ανάλυσης. Συνοπτική αναφορά των προβλημάτων αυτών γίνεται στους παρακάτω πίνακες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

ΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΜΠΟΔΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ (Κατάταξη βάσει συντελεστού σημαντικότητας)

1. Υψηλά επιτόκια αγοράς.	95
2. Γραφειοκρατία.	89
3. Συχνές μεταβολές των κανονισμών και νόμων που δύσκολο το μακροχρόνιο προγραμματισμό της επιχείρησης.	84
4. Πολυάριθμοι νόμοι και κανονισμοί που οδηγούν σε έλλειψη διαφάνειας.	82
5. Συζητήσεις σχετικά με νέους φόρους και επιβαρύνσεις, που δημιουργούν κλίμα ανασφάλειας για τις επιχειρήσεις.	76
6. Ασταθής συναλλαγματική πολιτική.	76
7. Έλλειψη ευελιξίας του τραπεζικού συστήματος.	66
8. Ανεπάρκεια επενδυτικών κεφαλαίων.	63
9. Υψηλοί φόροι και άλλες επιβαρύνσεις.	56
10. Έλλειψη ευνοϊκών συνθηκών για τεχνολογικές καινοτομίες.	53
11. Διαθεσιμότητα ειδικευμένου προσωπικού.	50
12. Μεγάλες διαφορές στην ενσωμάτωση των Κοινοτικών Κανονισμών στη νομοθεσία κάθε χώρα - μέλους της Ε.Ε.	44
13. Έλλειψη ευελιξίας της αγοράς εργασίας (ώρες εργασίας κ.λ.π.)	43
14. Πολύ ισχυρά εργασιακά σωματεία.	40
15. Αγορανομικές διατάξεις.	21
16. Κανονισμοί:	14
Εσωτερικής αγοράς.	27
Κοινωνικοί/Απασχόλησης.	16
Περιβαλλοντικοί.	25

Πηγή: IOBE

Από τα στοιχεία του πίνακα προκύπτει, ότι οι παράγοντες, που εμποδίζουν την ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας και κατά συνέπεια αποδυναμώνουν τις προοπτικές της οικονομίας, αφορούν - κυρίως - ρυθμίσεις που μπορεί να βελτιωθούν και διαρθρωτικές αδυναμίες που αντιμετωπίζονται. Ωστόσο, δεκαετίες ολόκληρες τώρα παραμένουν και ως αντικίνητρα χειμάζουν τη βιομηχανία και καταδικάζουν την εθνική οικονομία σε μαρασμό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

ΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΠΟΥ ΔΥΣΧΕΡΑΙΝΟΥΝ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (Κατάταξη βάσει συντελεστού σημαντικότητας)

1. Τηλεπικοινωνίες.	81
2. Προώθηση εξαγωγών.	70
3. Ενέργεια.	68
4. Εκπαίδευση.	64
5. Επιμόρφωση.	59
6. Μεταφορές.	
•Εναέριες	30
•Οδικές	64
•Σιδηροδρομικές	50
7. Προγράμματα Έρευνας και Ανάπτυξης (R & D)	51

Πηγή: IOBE

Οι σημαντικές ελλείψεις, που παρουσιάζονται στον τομέα της υποδομής και των βασικών λειτουργιών της ελληνικής οικονομίας, μετατρέπουν κάθε επιχειρηματική δραστηριότητα στη χώρα σε... περιπέτεια με απρόβλεπτους κινδύνους. Ας μην διερωτόμαστε, λοιπόν τι θα γίνει με τις επενδύσεις!

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

ΑΝΑΖΗΤΟΥΝΤΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΚΑΙ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

(Κατάταξη βάσει συντελεστού σημαντικότητας)

1. Βελτίωση υποδομής.	77
2. Ενοποίηση - κωδικοποίηση της νομοθεσίας.	76
3. Προσέγγιση του εκπαιδευτικού συστήματος με τις ανάγκες της αγοράς.	67
4. Μεγαλύτερη εναρμόνιση με τους κανονισμούς της Ε.Ε.	61
5. Κατάργηση - απλοποίηση κανονισμών.	
• Περιβαλλοντικοί.	43
• Φορολογικοί.	74
• Εργασιακών σχέσεων.	45
• Πολιτικής ανταγωνισμού.	56
6. Ενθάρρυνση συνεργασίας επιχειρήσεων σε θέματα έρευνας και ανάπτυξης.	57
7. Δημιουργία αποδοτικότερου δικτύου για την ανταλλαγή πληροφοριών σε θέματα έρευνας και ανάπτυξης.	55
8. Δημιουργία κέντρων τεχνολογικής επιμόρφωσης.	55
9. Ισχυρότεροι σύνδεσμοι μεταξύ πανεπιστημίων και επιχειρήσεων.	53
10. Απλοποίηση διαδικασιών επικύρωσης της ποιότητας των προϊόντων.	50
11. Αύξηση της ευελιξίας της αγοράς εργασίας.	45
12. Μεγαλύτερο βάρος στην ανάπτυξη και αξιοποίηση των αποτελεσμάτων, που προκύπτουν από την έρευνα.	40

ΠΗΓΗ: IOBE

Ποσοστό 27% του συνολικού διοικητικού κόστους των επιχειρήσεων απορροφά η συμμόρφωσή τους προς την πολυδαίδαλη ελληνική νομοθεσία. Συστήματα χρονοβόρα και αντιπαραγωγικά, με απηρχαιωμένο θεσμικό πλαίσιο. Υπό αυτές τις συνθήκες... πως να γίνει λόγος για οικονομικό εκσυγχρονισμό;

Η σημερινή Ευρωπαϊκή αγορά χαρακτηρίζεται από την εντυπωσιακή είσοδο πολλών νέων προϊόντων, σε ετήσια βάση, που διαθέτουν περιορισμένο χρόνο ζωής. Είναι γεγονός, ότι τόσο οι αγορές όσο και οι καταναλωτικές συνήθειες αλλάζουν. Οι σημαντικές ανακατατάξεις που συντελούνται στο παγκόσμιο εμπορικό και βιομηχανικό περιβάλλον υποχρεώνουν κάθε επιχείρηση σε εκσυγχρονισμό προκειμένου να ανταπεξέλθει στις νέες, αυξανόμενες και εξειδικευμένες καταναλωτικές προτιμήσεις.

Η ελληνική όμως βιομηχανία δεν προσαρμόστηκε έγκαιρα σε αυτές τις αλλαγές με αποτέλεσμα τα προϊόντα που παράγει να υστερούν των αντίστοιχων ευρωπαϊκών σε προώθηση και σύγχρονες απαιτήσεις.

Απαιτείται προσαρμογή της βιομηχανίας μας στις καινοτομίες που ζητά η σύγχρονη αγορά έτσι ώστε τα προϊόντα που παράγονται να είναι ανταγωνιστικά για να μπορούν να εξαχθούν και να μην είναι καταδικασμένα να προορίζονται για εγχώρια κατανάλωση.

2.7.ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΜΜΕ

Α.ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΙΝ ΤΟ 1989

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα τα τελευταία χρόνια συνειδητοποίησε το ρόλο που παίζουν οι Μ.Μ.Ε. στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και στην ανάπτυξη της οικονομίας. Έτσι, άρχισε να ασχολείται πιο συστηματικά με τα διάφορα προβλήματα που αυτές αντιμετωπίζουν και επεξεργάστηκε στρατηγικές και μέτρα, αφ' ενός για την υποβοήθηση των υφισταμένων Μ.Μ.Ε. και αφ' ετέρου για τη δημιουργία νέων.

Τα αποτελέσματα αυτής της διεργασίας ήταν η εκπόνηση διαφόρων Προγραμμάτων Δράσης για τις Μ.Μ.Ε. Τα προγράμματα αυτά διακρίνονται σε δυο περιόδους σ' αυτά πριν και σ' αυτά μετά το 1989.

Η αναφορά σ' αυτά τα προγράμματα γίνεται διότι η πλειοψηφία των μεταποιητικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα ανήκει στις Μ.Μ.Ε. αλλά και όσες θεωρούνται μεγάλες και βαριές βιομηχανίες για την ελληνική πραγματικότητα αποτελούν Μ.Μ. για την Ευρωπαϊκή.

- Πρόγραμμα «EUROFORM»

Το πρόγραμμα αυτό αφορά τις νέες επαγγελματικές ειδικεύσεις, τις νέες ικανότητες και τις νέες ευκαιρίες απασχόλησης, που απαιτεί η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς και οι τεχνολογικές αλλαγές. Κύριος στόχος είναι να δοθεί μια κοινοτική διάσταση στις δράσεις

επαγγελματικής επιμόρφωσης και γενικά προώθησης της απασχόλησης, αναπτύσσοντας διεθνικές δράσεις αναφορικά με τις επαγγελματικές εξειδικεύσεις και ικανότητες που απαιτούνται και προσφέρονται στην αγορά εργασίας, λαμβανομένης υπόψη της ανάγκης προώθησης και προσέγγισης των εξειδικεύσεων μεταξύ των κρατών - μελών της κοινότητα και ιδιαίτερα μεταξύ των περιφερειών καθυστερημένης ανάπτυξης και των λοιπών περιφερειών.

- **Πρόγραμμα «PRISMA»**

Το πρόγραμμα αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία για τις Μ.Μ.Ε. γιατί καθορίζει τις κατευθυντήριες γραμμές για τα λειτουργικά προγράμματα, τα οποία τα κράτη - μέλη καλούνται να καταρτίσουν στα πλαίσια της κοινοτικής πρωτοβουλίας που αφορά την προετοιμασία των επιχειρήσεων για την Ενιαία Αγορά. Οι ειδικοί στόχοι της πρωτοβουλίας αυτής είναι:

- α) Να ενισχυθούν οι προσπάθειες για την εξέλιξη της πιστοποίησης και ελέγχου υποδομών.
- β) Να προετοιμαστούν οι Μ.Μ.Ε. για:
 - δημόσιους μειοδοτικούς διαγωνισμούς,
 - την παροχή τεχνικής βοήθειας για τη θέσπιση ειδικότερα καλύτερων μεθόδων διαχείρισης της παραγωγής και της διανομής.

- Πρόγραμμα EUROTECNET

Το EUROTECNET, που παρουσιάζει σημαντικό ενδιαφέρον για τις Μ.Μ.Ε., τέθηκε σ' εφαρμογή στις 2 Ιουλίου του 1983 και τώρα βρίσκεται στη δεύτερη φάση του. Κύριο στόχο έχει την ανάπτυξη της επαγγελματικής κατάρτισης στις νέες τεχνολογίες. Το πρόγραμμα αυτό χρησιμοποιεί τα εξής μέσα για να προωθήσει τους στόχους του:

- α) Ευρωπαϊκό δίκτυο, το οποίο έχει δημιουργηθεί προκειμένου να ενισχυθούν οι δεσμοί μεταξύ των κρατών - μελών και περιλαμβάνει 135 σχέδια επίδειξης.
- β) Πρόγραμμα διακρατικής συνεργασίας, που ευνοεί την ανταλλαγή πληροφοριών, σχετικά με τους στόχους, τις μεθόδους και τα αποτελέσματα των σχεδίων.
- γ) Σειρά συντονισμένων μελετών που εξετάζουν ειδικά θέματα της επαγγελματικής κατάρτισης, που έχουν σχέση με τις νέες τεχνολογίες (κατάρτιση προσωπικού στις νέες τεχνολογίες, νέες ειδικεύσεις στο πρόγραμμα BRITE).
- δ) Μέσα διάδοσης, που επιτρέπουν στους ειδικούς επαγγελματικής κατάρτισης να έχουν πρόσβαση στην ευρωπαϊκή εμπειρία.
- ε) Ειδικευμένα σεμινάρια και συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης.
- στ) Βάση δεδομένων.

Στο πρόγραμμα EUROTECNET συμμετέχουν Μ.Μ.Ε., φοιτητές τεχνικής εκπαίδευσης, καθηγητές, στελέχη βιομηχανιών κ.λ.π.

- **Δίκτυο «EURO-INFO CENTRES»**

Η Επιτροπή αποφάσισε να δημιουργήσει τις «Ευρωθυρίδες για τις επιχειρήσεις», που αποκαλούνται «EURO-INFO CENTRES» (Κέντρα Ευρωπαϊκής Πληροφόρησης). Πρόκειται για πολυσήματα γραφεία επικοινωνίας, που έχουν την έδρα τους σε μια συγκεκριμένη περιοχή και προορισμός των οποίων είναι να υποβοηθούν τις Μ.Μ.Ε. της περιοχής αυτής. Οι ευρωθυρίδες αυτές, που είναι συνδεδεμένες με έναν κεντρικό πυρήνα της ειδικής ομάδας που έχει πρόσβαση στις κοινοτικές τράπεζες δεδομένων, χειρίζονται τη ροή των πληροφοριών και προς τις δυο κατευθύνσεις. Η ειδική ομάδα δίνει έτσι τη λογιστική της υποστήριξη σε υφιστάμενες δομές (επιμελητήρια, σύμβουλοι επιχειρήσεων κ.λ.π.).

- **Πρόγραμμα ESPRIT**

Το πρόγραμμα ESPRIT έχει διάρκεια μέχρι το 1993. Κύριοι στόχοι είναι:

- α) Η ανάπτυξη προς όφελος της ευρωπαϊκής βιομηχανίας τεχνολογιών πληροφόρησης, των τεχνολογιών που απαιτούνται για την αντιμετώπιση των ανταγωνιστικών συνθηκών της δεκαετίας του '90.
- β) Η προώθηση της ευρωπαϊκής βιομηχανικής συνεργασίας στον τομέα της τεχνολογίας της πληροφορικής.
- γ) Η συνεισφορά στην ανάπτυξη των διεθνώς αποδεκτών προτύπων.

- **Πρόγραμμα BRITE**

Ο κύριος στόχος του BRITE, που λήγει το 1992, είναι η προώθηση της προανταγωνιστικής τεχνολογικής έρευνας σε περισσότερους τομείς, πλην όμως, έχει καθαρά στόχους βιομηχανικής εκμεταλλεύσεως. Το BRITE παρουσιάζει σημαντικό ενδιαφέρον για τις Μ.Μ.Ε., γιατί καλύπτει τους τομείς τεχνολογιών παραγωγής και νέων υλικών που έχουν εφαρμογή σε μεταποιητικές βιομηχανίες (κλωστοϋφαντουργία, χημική βιομηχανία, βιομηχανία κατασκευών κ.λ.π.).

- **Πρόγραμμα SPRINT**

Το SPRINT έχει στόχο την ανάπτυξη των καινοτομιών στο βιομηχανικό τομέα και του εμπορικού δυναμισμού των ευρωπαϊκών Μ.Μ.Ε.

Το SPRINT περιλαμβάνει κατά κύριο λόγο τρεις πτυχές:

- Η σημαντικότερη απ' όλες τις πτυχές ήταν η ευτυχώς απτή προώθηση της υπερεθνικής διεπιχειρηματικής ανταλλαγής τεχνολογιών.
- Στο επίκεντρο του δεύτερου σκέλους του προγράμματος SPRINT είναι η σύσταση μιας υπερεθνικής υποδομής για την ενίσχυση των καινοτομιών.
- Το τρίτο σκέλος του προγράμματος είναι αφιερωμένο στη διάδοση διαθέσιμων τεχνολογιών σε όλους τους τομείς της οικονομίας, συμπεριλαμβανομένων και των παραδοσιακών τομέων. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιούνται διάφορα μέσα (διαλέξεις, κατάρτιση, τράπεζες δεδομένων), ορισμένα από τα οποία, όπως για παράδειγμα

η θετική συνεργασία μεταξύ των κλαδικών κέντρων συλλογικών ερευνών, επέτρεψαν να προωθηθούν πρωτότυπες μορφές συνεργασίας. Στις μορφές αυτές ανήκει, για παράδειγμα, ο τριεθνής διάλογος που εγκαινιάστηκε μεταξύ των κατασκευαστών και των τελικών χρηστών του εξοπλισμού για την προσαρμογή των κατασκευαστικών υλικών στους τομείς της κεραμικής, της κλωστοϋφαντουργίας και της υποδηματοποιίας.

Τέλος, το πρόγραμμα SPRINT δίνει προτεραιότητα και ενίσχυση στη μέγιστη χρησιμοποίηση της πανεπιστημιακής έρευνας ενός προγράμματος διεθνικής διαχείρισης μεταξύ πανεπιστημίων και βιομηχανίας.

ΤΑ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ (ΜΟΠ)

Τα προγράμματα όμως έχουν άμεση σχέση με την Ελλάδα είναι τα ΜΟΠ.

Τα ΜΟΠ καθιερώθηκαν για μια περίοδο επτά ετών (λήγουν το 1993), με σκοπό να υποβοηθήσουν ορισμένες περιοχές της Ιταλίας, της Νότιας Γαλλίας και της Ελλάδας να αντιμετωπίσουν τον έντονο ανταγωνισμό που θα γνωρίσουν τα βιομηχανικά και τα γεωργικά τους προϊόντα από την ένταξη της Ισπανίας και της Πορτογαλίας στην Ε.Ο.Κ. Θα πρέπει και πάλι να τονισθεί ότι οι Μ.Μ.Ε. δεν έχουν άμεση πρόσβαση στα ταμεία. Οι επιχειρηματίες μπορούν όμως να επηρεάσουν τις πολιτικές αρχές, ώστε να λάβουν υπόψη τους τη σημασία που έχουν τα ΜΟΠ στην αντιμετώπιση αναπτυξιακών προτεραιοτήτων.

Ενισχύσεις και προτεραιότητες

Τα σχέδια τα οποία υποβάλλονται, θα πρέπει να έχουν ολοκληρωμένο χαρακτήρα (συντονισμός εθνικών και κοινοτικών πόρων).

- α) Γεωργία: ενίσχυση κοινωνικών δομών, εκσυγχρονισμός αγροτικής υποδομής, επαγγελματική κατάρτιση κ.λ.π.
- β) Αλιεία: αναδιάρθρωση αλιευτικών στόλων, προώθηση πώλησης αλιευμάτων.
- γ) Βιομηχανία και υπηρεσίες: δημιουργία και επέκταση όλων των οικονομικών τομέων, με ιδιαίτερη αναφορά στις Μ.Μ.Ε., μέσω

αυξημένων ενισχύσεων για επενδύσεις. Βελτίωση των οργανικών δομών των επιχειρήσεων. Ενθάρρυνση των καινοτομιών και των νέων τεχνολογιών. Προώθηση του τουρισμού.

ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ Μ.Μ.Ε.

Β.ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΜΕΤΑ ΤΟ 1989

Στις 22 Οκτωβρίου 1990 η Επιτροπή υιοθέτησε νέους προσανατολισμούς για την κοινωνική πολιτική έναντι των επιχειρήσεων που στοχεύουν σε ένα «ποιοτικό άλμα», όσον αφορά, γενικότερα, τις δράσεις υπέρ των επιχειρήσεων και ειδικότερα υπέρ των Μ.Μ.Ε. Τα προγράμματα που εκπονήθηκαν αυτή την περίοδο είναι τα ακόλουθα:

- **Πρόγραμμα EURO-MARKETING**

Το Euro-Marketing είναι μια από τις μελετώμενες ιδέες. Στο πλαίσιο αυτό, θα μπορούσαν να διοργανώνονται συναντήσεις για τη διάδοση των τεχνικών μάρκετινγκ, για να δοθεί η δυνατότητα στους επιχειρηματίες να εντοπίζουν νέες ενδεχόμενες αγορές και να αναγνωρίζουν τα πιθανά εμπόδια και τα μέσα για την αντιμετώπισή τους.

Όσον αφορά την προετοιμασία των στελεχών επιχειρήσεων για τις στρατηγικές της Ενιαίας Αγοράς, έχει συσταθεί πειραματικά ένα σύστημα για τη συνειδητοποίηση των στελεχών των Μ.Μ.Ε. της ανάγκης να υιοθετήσουν μια πιο συστηματική προσέγγιση στην οργάνωση και διεύθυνση των επιχειρήσεων ώστε να λαμβάνουν μεστές αποφάσεις σε ένα ταχύτατα αναπτυσσόμενο περιβάλλον.

- **Πρόγραμμα «SAVE»**

Το πρόγραμμα «SAVE» στοχεύει στην επαναφορά της κοινοτικής δράσης στον τομέα της εξοικονόμησης ενέργειας και στην προώθηση της ενεργειακής αποτελεσματικότητας.

- **Πρόγραμμα «DRIVE»**

Το πρόγραμμα «DRIVE» έχει σκοπό να βελτιώσει την οδική υποδομή για την ασφάλεια των οχημάτων στην Ευρώπη. Παρουσιάζει δε σημαντικό ενδιαφέρον για τις Μ.Μ.Ε. για τι θα δημιουργήσει νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες.

- **Πρόγραμμα «TEDIS»**

Το πρόγραμμα αυτό απευθύνεται προς τους επιχειρηματίες που ενδιαφέρονται να εισάγουν στις επιχειρήσεις τους συστήματα μεταβίβασης με ηλεκτρονικό τρόπο.

- **Πρόγραμμα «ACE»**

Το πρόγραμμα A.C.E. έχει στόχο να ενθαρρύνει την ανάπτυξη τεχνολογιών που προκαλούν μικρότερη ρύπανση ή κάνουν οικονομικότερη χρήση των φυσικών πόρων.

- **Πρόγραμμα «STAR»**

Αυτό είναι ένα πρόγραμμα του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης και έχει στόχο να συμβάλλει στην ανάπτυξη ορισμένων αναπτυσσόμενων περιοχών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με το να βελτιώσει την πρόσβαση των Μ.Μ.Ε. των περιοχών αυτών στις υπηρεσίες των τηλεπικοινωνιών υψηλής τεχνολογίας. Επίσης μπορούν να χορηγηθούν χρηματοπιστωτικές ενισχύσεις για την εξόφληση των τόκων των δανείων που έχουν συνάψει οι Μ.Μ.Ε.

- **Πρόγραμμα «IMPACT»**

Το πρόγραμμα IMPACT έχει σαν στόχο τη δημιουργία εσωτερικής αγοράς των υπηρεσιών της πληροφορικής μέχρι το 1992.

Παράλληλα, το πρόγραμμα αυτό φιλοδοξεί να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων, να διαδώσει τη χρήση των υπηρεσιών προηγμένης πληροφορικής και να στηρίξει τις κοινές προσπάθειες του συντονισμού των εθνικών πολιτικών.

- **Πρόγραμμα «NOW»**

Το πρόγραμμα αυτό αφορά την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών στον τομέα της απασχόλησης και της επαγγελματικής κατάρτισης. Επίσης το πρόγραμμα έχει σκοπό να διασφαλίσει τη δυνατότητα των γυναικών να επωφελούνται εξ' ολοκλήρου και εξ' ίσου με τους άνδρες.

- **Πρόγραμμα «EUROPARTENARIAT»**

Το πρόγραμμα αυτό στοχεύει στο να τονώσει την εμπορική, τεχνική και χρηματοδοτική συνεργασία μεταξύ Μ.Μ.Ε. από περιφέρειες που είναι λιγότερο αναπτυγμένες ή βρίσκονται σε βιομηχανική παρακμή. Το πρόγραμμα δεν περιορίζεται στο να διευκολύνει τη σύναψη συμφωνιών συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων ώστε να υλοποιήσουν τα σχέδιά τους για ανάπτυξη και διαφοροποίηση.

2.8.ΟΡΓΑΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Δυο χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί που έχουν ιδρυθεί για την στήριξη της οικονομικής πολιτικής της Κοινότητας, είναι η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης.

Α.Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (Ε.Τ.Ε.) αποτελεί το μοναδικό χρηματοπιστωτικό όργανο της Κοινότητας. Ο πυρήνας της λειτουργίας της είναι είτε η χρηματοδότηση, μέσω μακροχρόνιου δανεισμού, παραγωγικών επενδύσεων σε περιφερειακό επίπεδο για έργα υποδομής, είτε η χρηματοδότηση εξατομικευμένων επενδυτικών σχεδίων συγκεκριμένων βιομηχανικών, αγροτικών τουριστικών κ.λ.π. μονάδων, με στόχο την προώθηση μιας όσο το δυνατό πιο «ισόρροπης ανάπτυξης» της Κοινότητας.

Το Κεφάλαιο της ΕΤΕ, μετά από διαδοχικές αυξήσεις, ανέρχεται σήμερα στα 57,6 δισ. ECU από τα οποία τα 4,3 δισ. ECU αποτελούν «κατατεθειμένο» (δηλαδή ήδη καταβλημένο από τα κράτη-μέλη της κοινότητας) κεφάλαιο.

Ο μεγαλύτερος όγκος των χρηματοοικονομικών πόρων της ΕΤΕ προέρχεται από τις χρηματοπιστωτικές αγορές όπου η ΕΤΕ συνάπτει μεγάλα ομολογιακά δάνεια βαθμολογημένα, από τις λεγόμενες «rating agencies», με τον υψηλότερο βαθμό χρηματοπιστωτικής αξιολόγησης το AAA.

Από την ίδρυσή της, το 1985, η ΕΤΕ έχει προβεί σε χρηματοδοτήσεις, εντός και εκτός κοινότητας, που σε τιμές 1992 ανέρχονται περίπου στα 180 δισεκ. Μόνο το 1992 οι συνολικές χορηγήσεις της ΕΤΕ ανήλθαν στα 17 δισ. ECU από τα οποία τα 16 δισ. ECU εντός της Κοινότητας και το 1 δισ. ECU εκτός της Κοινότητας (στα κράτη που καλύπτονται από τις Συμφωνίες Lome, στα κράτη της Κεντρικής και Α. Ευρώπης που ανήκαν στο bloc του πρώην «υπαρκτού σοσιαλισμού», στα κράτη των λεγόμενων «Μεσογειακών Συμφωνιών» κ.λ.π.).

Η ΕΤΕ διοικείται από ένα Διοικητικό Συμβούλιο που αποτελείται από 21 μέλη, προερχόμενα από τα κράτη - μέλη της κοινότητας και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Τα μέλη του Δ.Σ. εκλέγονται από το Συμβούλιο των Διοικητών το οποίο συγκροτείται από τους 12 Υπουργούς Οικονομικών και Εθνικής Οικονομίας των κρατών - μελών και συνέρχεται μια φορά τον χρόνο για να χαράξει την γενική πολιτική της ΕΤΕ και να εγκρίνει τα πεπραγμένα του Δ.Σ.

Β.ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Το Ε.Τ.Π.Α. αποτελεί το βασικό όργανο της κοινοτικής περιφερειακής πολιτικής. Σκοπός είναι να συμβάλλει στη διάρθρωση των περιφερειακών ανισοτήτων στην Κοινότητα, και ιδιαίτερα στις πιο φτωχές της περιοχές.

Θα πρέπει όμως να λάβουν υπόψη τους οι επιχειρηματίες ότι οι Μ.Μ.Ε. δεν έχουν άμεση πρόσβαση το Ταμείο, ούτε χορηγούνται πρόσθετες ενισχύσεις του Ε.Τ.Π.Α. απευθείας σε μια επιχείρηση. Στην πράξη, το Ε.Τ.Π.Α. και οι αρμόδιες εθνικές αρχές συμμετέχουν από

κοινού στη χρηματοδότηση μιας επιχείρησης, η οποία καθορίζεται με εθνικά κριτήρια. Άρα, οι εθνικές αρχές αποτελούν και το σημείο επαφής με τις Μ.Μ.Ε., οι οποίες μπορούν έμμεσα να επηρεάσουν την κατεύθυνση της περιφερειακής πολιτικής, γνωστοποιώντας τις ανάγκες τους μέσω των αντίστοιχων επαγγελματικών τους οργανώσεων κ.λ.π.

Η Ε.Τ.Π.Α. χρηματοδοτεί επενδυτικά σχέδια για έργα υποδομής καθώς και σχέδια για την ανάπτυξη της βιομηχανίας, την βιοτεχνίας και των υπηρεσιών.

2.9.ΕΜΠΟΡΙΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ιδρυτική Συνθήκη της ΕΟΚ ορίζει ότι μεταξύ των τομέων δράσεως της περιλαμβάνεται και η θέσπιση κοινού δασμολογίου και κοινής εμπορικής πολιτικής έναντι των τρίτων χωρών. Τα σχετικά άρθρα της Συνθήκης αποτελούν και τη νομική βάση της εμπορικής πολιτικής της ΕΟΚ.

Έτσι η Ενωμένη Ευρώπη αποσκοπεί με τη δημιουργία τελωνειακής ενώσεως τα κράτη - μέλη της να συμβάλλουν προς το κοινό συμφέρον, στην αρμονική ανάπτυξη του παγκοσμίου εμπορίου, στην προοδευτική κατάργηση των περιορισμών στις διεθνείς συναλλαγές και στον περιορισμό των τελωνειακών φραγμών.

Τα κράτη - μέλη πλέον ενεργούν μόνο από κοινού στους διεθνείς οργανισμούς οικονομικού χαρακτήρα επί όλων των ζητημάτων που έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την κοινή αγορά. Η σύναψη των συμφωνιών μεταξύ της Κοινότητας και ενός ή περισσότερων κρατών ή ενός διεθνούς οργανισμού και οι διαπραγματεύσεις για τις συμφωνίες αυτές διεξάγονται από την Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Η κοινή εμπορική πολιτική διαμορφώνεται επί ενιαίων αρχών ιδίως σε ότι αφορά τις μεταβολές δασμολογικών συντελεστών, τη σύναψη δασμολογικών και εμπορικών συμφωνιών, την ενοποίηση των μέτρων ελευθερώσεως, την πολιτική εξαγωγών και τα μέτρα εμπορικής αμύνης, όπως εκείνα που λαμβάνονται σε περιπτώσεις ντάμπινγκ και επιδοτήσεων. Επίσης η Συνθήκη της Κοινότητας ορίζει ρήτρα

διασφαλίσεως εφόσον υφίστανται εκτροπές του εμπορίου ή οικονομικές δυσχέρειες σε ένα ή περισσότερα κράτη - μέλη ώστε να λάβουν τα αναγκαία μέτρα προστασίας.

Πιο συγκεκριμένα το άρθρο 9 της Συνθήκης της Ρώμης κάνει λόγο για τελωνειακή ένωση η οποία περιλαμβάνει:

- απαγόρευση εισαγωγικών εξαγωγικών δασμών στο εμπόριο μεταξύ κρατών - μελών.
- υιοθέτηση κοινού δασμολογίου με τρίτες χώρες (κοινό εξωτερικό δασμολόγιο).

Το άρθρο 30 καθιερώνει την απαγόρευση των ποσοτικών περιορισμών στο ενδοκοινοτικό εμπόριο. Πρόκειται για τους περιορισμούς που τίθενται στον αριθμό ή την ποσότητα των εισαγομένων ή εξαγομένων εμπορευμάτων σε μια χώρα με σκοπό τον περιορισμό του εξωτερικού ισοζυγίου και την τόνωση της εγχώριας κατανάλωσης.

Στα πλαίσια της εμπορικής πολιτικής ισχύει το Δόγμα της αμοιβαίας αναγνώρισης του τρόπου παραγωγής των εμπορευμάτων. Το Δόγμα αυτό αναφέρει ότι κάθε προϊόν που έχει παραχθεί νομίμως σε ένα κράτος-μέλος της ΕΟΚ μπορεί να κυκλοφορεί σε όλες τις υπόλοιπες χώρες κράτη-μέλη χωρίς κανένα εμπόδιο. Όλα αυτά ισχύουν εκτός αν τίθενται λόγοι προστασίας:

- της δημόσιας υγείας
- της δημόσιας ηθικής
- των φυτών, ζώων
- των καλλιτεχνικών θησαυρών

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα έχει μεριμνήσει για το καθεστώς των κρατικών μονοπωλίων. Έτσι επιτρέπεται η ύπαρξή τους αρκεί να

διαρρυθμιστούν ώστε να αποκλείεται ως προς τους όρους εφοδιασμού και διαθέσεως προϊόντων οποιαδήποτε διάκριση μεταξύ των υπηκόων των κρατών - μελών.

Πολύ σημαντικό είναι το άρθρο 95 σύμφωνα με το οποίο κανένα κράτος - μέλος δεν επιβάλλει άμεσα ή έμμεσα φόρους στα προϊόντα άλλων κρατών - μελών. Επιτρέπεται δηλαδή η εσωτερική φορολογία αρκεί να μην οδηγεί σε διάκριση σε βάρος των εισαγόμενων προϊόντων.

Όλα αυτά τα άρθρα τονίζουν την σπουδαιότητα που αποδίδει η Κοινότητα στην εφαρμογή και προώθηση του ελεύθερου εμπορίου.

2.9.1. ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά της ελληνικής οικονομίας είναι η εξάρτησή της από το εξωτερικό. Η εξάρτησή της αυτή οφείλεται στο μικρό μέγεθος της, στο χαμηλό επίπεδο ανάπτυξής της και στην έλλειψη ορισμένων πρώτων υλών ιδιαίτερα υγρών καυσίμων και εξειδικευμένων χημικών προϊόντων. Αυτή η κατάσταση επηρεάζει τη σύνθεση του εσωτερικού και εξωτερικού εμπορίου της Ελλάδος.

Την εικοσαετία 1960-1980 η σημαντικότερη μεταβολή που επήλθε στη διάρθρωση του εξωτερικού εμπορίου της χώρας μας αφορά τη σύνθεση των εξαγωγών. Συγκεκριμένα μειώθηκε η σημασία των εξαγωγών αγροτικών προϊόντων και αυξήθηκε η σημασία των εξαγωγών βιομηχανικών προϊόντων. Αλλά και από τις εξαγωγές των αγροτικών προϊόντων μειώθηκε η σημασία των παραδοσιακών εξαγωγικών προϊόντων που ήταν ο καπνός, η σταφίδα και το λάδι. Σε ότι αφορά τις εισαγωγές αυτή την περίοδο αυξήθηκε η σημασία των καυσίμων.

Η γεωγραφική κατανομή του εξωτερικού εμπορίου της χώρας μας παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα. Όπως φαίνεται ο κύριος όγκος των εξωτερικών συναλλαγών της χώρας μας γίνεται με τις χώρες της Δ. Ευρώπης. Έτσι το 1980 οι εξαγωγές προς τη Δ. Ευρώπη αντιπροσώπευαν το 49,9% του συνόλου των εξαγωγών ενώ οι εισαγωγές από τις χώρες της Δ. Ευρώπης αντιπροσώπευαν το 46,8%. Από τις χώρες της Δ. Ευρώπης οι χώρες της ΕΟΚ απορροφούν το 47,6% των ελληνικών εξαγωγών, ενώ οι εισαγωγές από τις χώρες της ΕΟΚ αντιπροσωπεύουν το 39,7% του συνόλου των εισαγωγών. Η Δ. Γερμανία είναι η χώρα που απορροφά το μεγαλύτερο ποσοστό ελληνικών προϊόντων (17,9%).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ - ΕΞΑΓΩΓΩΝ

Κατά τα έτη 1960 και 1980

	Εισαγωγές		Εξαγωγές	
	1960	1980	1960	1980
Δ. Ευρώπη	50,5	46,8	48,1	49,9
Χώρες ΕΟΚ	(33,6)	(39,7)	(32,8)	(47,6)
Λοιπές χώρες	16,9	6,1	15,3	2,3
Δ. Γερμανία	(15,9)	(13,9)	(18,5)	(17,9)
ΕΣΣΔ+ΧΚΕ Ευρώπης)	7,9	6,8	22,1	12,5
ΗΠΑ	-	(1,4)	-	(1,8)
Λοιπές χώρες	13,5	4,2	13,4	5,7
	28,1	42,8	16,4	31,9
	100,0	100,0	100,0	100,0

(Σε ποσοστό επί τοις εκατό)

2.9.2. ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΠΡΙΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΜΑΣ ΣΤΗΝ ΕΟΚ

Οι συνολικές εξαγωγές της χώρας μας σε σταθερές τιμές του 1970 παρουσίασαν αύξηση κατά την εντεκαετή περίοδο 1970-1981 της τάξης του 198,9%. Για την ίδια χρονική περίοδο στις συνολικές εισαγωγές επήλθε μια αύξηση της τάξης του 57,9% ποσοστό το οποίο είναι συγκριτικά χαμηλότερο από εκείνο της αύξησης των συνολικών εξαγωγών.

Στην ανάλυση αυτή για λόγους σκοπιμότητας το σύνολο των χωρών του κόσμου διαχωρίστηκε σε δυο μεγάλες κατηγορίες στην ΕΟΚ των 9 χωρών μελών και στις υπόλοιπες χώρες.

Οι ελληνικές εξαγωγές προς την ΕΟΚ αυξήθηκαν την περίοδο 1970-1980 κατά 210,4% και προς τις λοιπές χώρες κατά 189,3% αντίστοιχα. Εξάλλου οι ελληνικές εισαγωγές για την ίδια περίοδο από την Ευρώπη αυξήθηκαν κατά 55,1% ενώ από τις λοιπές χώρες οι εισαγωγές της χώρας μας σημείωσαν αύξηση κατά 59,9%.

Όσον αφορά το εμπορικό μας ισοζύγιο αυτό ήταν ελλειμματικό σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο και στις τρεις περιπτώσεις, δηλαδή με το σύνολο των χωρών, με την ΕΟΚ και με τις λοιπές χώρες.

Με την υπογραφή της πράξης προσχώρησης στην ΕΟΚ, η Ελλάδα άλλαξε την εμπορική της πολιτικής και τον προσανατολισμό των εμπορικών της σχέσεων.

Το 1981 οι εισαγωγές της Ελλάδος από την ΕΟΚ σημείωσαν αύξηση, έναντι του 1980, της τάξης του 18,2% ενώ οι εισαγωγές από τις λοιπές χώρες μειώθηκαν το 1981 σε σχέση με το 1980 κατά 22,3%, δηλώνοντας έτσι τη μονομερή στροφή στην αγορά εμπορευμάτων από την ΕΟΚ, θυσιάζοντας συμφέροντα που είχε η χώρα μας από τον

υπόλοιπο κόσμο, εκτός ΕΟΚ. Όσον αφορά τις εξαγωγές αυτές μειώθηκαν σημαντικά προς τις χώρες της ΕΟΚ κατά 18,01% και λιγότερο προς τις λοιπές χώρες κατά 2,4%.

Η μονομερής εισαγωγική πολιτική της χώρας μας απέναντι στην ΕΟΚ έδρασε με χρονική υστέρηση για το 1982, έχοντας επιπτώσεις στις εξαγωγές προς τις λοιπές χώρες, οι οποίες μειώθηκαν κατά 8,1%, ενώ οι εξαγωγές προς την ΕΟΚ σημείωσαν μια σχετική αύξηση το 1982, σε σχέση με το 1981, κατά 4%.

Το 1983 η κατάσταση του εξαγωγικού και εισαγωγικού εμπορίου διαμορφώθηκε ως εξής:

Οι εξαγωγές σημείωσαν αύξηση της τάξης του 37,5% έναντι του 1982 ενώ σε σταθερές τιμές του 1970 οι εξαγωγές της χώρας μας ανήλθαν σε ποσοστό που είναι υψηλότερο από εκείνο των εξαγωγών του 1980.

Ειδικότερα:

- Οι εξαγωγές προς την ΕΟΚ αυξήθηκαν σε σχέση με το 1982 κατά 36,6%.
- Στις εξαγωγές προς τις λοιπές χώρες επήλθε αύξηση σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά κατά 6,8%. Ποσοστό που έχει θετικό πρόσημο σε αντίθεση με τα ποσοστά των δυο προηγούμενων χρόνων που ήταν αρνητικά.

Όσο αφορά το άλλο σκέλος του εμπορίου, δηλαδή τις εισαγωγές επήλθε αύξηση της τάξης του 27,38% ενώ σε σταθερές τιμές το ποσοστό αύξησης ήταν -4,3%.

Συγκεκριμένα:

- Οι εισαγωγές από την ΕΟΚ σημείωσαν αύξηση σε σταθερές τιμές της τάξης του 8,4% ενώ
- Από τις λοιπές χώρες οι εισαγωγές έμειναν σχεδόν στάσιμες στα επίπεδα του 1982.

Το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου μειώθηκε σημαντικά το 1983, τόσο γενικά με το σύνολο των χωρών του κόσμου, όσο και ειδικότερα με την ΕΟΚ και τις λοιπές χώρες.

Τα επόμενα χρόνια και μέχρι σήμερα δεν επιφύλαξαν δραματικές αλλαγές για την Ελλάδα όσον αφορά τα οικονομικά μεγέθη και τη διάρθρωση των εμπορικών της σχέσεων. Έτσι το εμπορικό ισοζύγιο της χώρας μας συνεχίζει να είναι ελλειμματικό παρά τις όποιες κατά καιρούς αυξομειώσεις. Χαρακτηριστικό του ισοζυγίου διεθνών συναλλαγών της χώρας μας είναι το μεγάλο άνοιγμα του εμπορικού ισοζυγίου, δηλαδή η διαφορά ανάμεσα στις εισαγωγές και τις εξαγωγές εμπορευμάτων. Το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου έφτασε το 1980 το 12,2% του Α.Ε.Π. Το μεγαλύτερο μέρος του ελλείμματος καλύπτεται από τους άδηλους πόρους, δηλαδή τις υπηρεσίες (τουρισμός, ναυτιλία), και τα μεταναστευτικά εμβάσματα. Το 1980 οι άδηλοι πόροι κάλυψαν το 67,4% του εμπορικού ελλείμματος. Το υπόλοιπο του ελλείμματος καλύπτεται από εισφορές κεφαλαίων και εξωτερικό δανεισμό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

ΕΤΟΣ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ
1981	493.764.618	237.928.464
1982	665.919.691	286.281.046
1983	848.294.810	392.652.098
1984	1.083.880.464	542.676.677
1985	1.412.797.310	629.084.838
1986	1.582.298.871	789.994.624
1987	1.867.353.628	955.069.597
1988	1.756.997.767	776.433.593.
1989	2.625.713.714	1.230.941.776
1990	3.137.523.626	1.267.506.753

2.9.3. ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ

Είναι γεγονός αναμφισβήτητο ότι οι ελληνικές εξαγωγές αντιμετώπισαν σημαντικά προβλήματα από τη χρονιά που η χώρα μας εντάχθηκε στην ΕΟΚ. Το 1981 θα μπορούσαμε να πούμε ότι ήταν η χειρότερη εξαγωγική χρονιά στη μεταπολεμική περίοδο, ενώ το 1983 και έπειτα επήλθε μια σημαντική βελτίωση σε σχέση με το 1981 και 1982. Έτσι, πιστεύουμε ότι οι μεταβολές στη διάρθρωση των εξαγωγών μας προς την ΕΟΚ δεν είναι παρήγορο στοιχείο για το ελληνικό εμπορικό ισοζύγιο. Και αυτό γιατί με τη σημερινή διάρθρωση της Δυτική κυρίως Ευρώπης και των οικονομιών της που χαρακτηρίζονται από την αποδεδειγμένη υψηλή παραγωγικότητα (έχει υπολογιστεί ότι είναι σχεδόν διπλάσια της ελληνικής) με προϊόντα ασυγκρίτως ανταγωνιστικότερα από τα δικά μας, εξαιτίας της υψηλής τεχνολογίας και του αποτελεσματικού μάρκετινγκ που διαθέτουν οι χώρες αυτές καθώς και των όρων του εμπορίου που είναι σε βάρος της Ελλάδας, η ανταγωνιστικότητα των ελληνικών προϊόντων θα γίνεται χρόνο με το χρόνο προβληματικότερη και αναμφισβήτητα οι εμπορικές μας σχέσεις θα λειτουργούν σε βάρος της χώρας μας, με αποτέλεσμα να οξύνεται η οικονομική κρίση.

Με την άνιση κατανομή των τεχνολογικών γνώσεων και τη διαφορετική ικανότητα προσαρμογής της χώρας μας με τις χώρες του ανεπτυγμένου Βορρά, η Ελλάδα απέκτησε συγκριτικά πλεονεκτήματα στην παραγωγή προϊόντων για τα οποία η ζήτηση στην παγκόσμια αγορά είναι στάσιμη ή ημιστάσιμη ή μειώνεται.

Κατά τη γνώμη μας η οικονομική πολιτική θα πρέπει να στοχεύει στο εξής: σε μια επιθετική εξαγωγική πολιτική, με την είσοδο μας σε ένα μεγάλο αριθμό αγορών, όπως είναι οι αγορές της Ανατολικής

Ευρώπης, των χωρών της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, του Αραβικού Έθνους και άλλων χωρών, από τη μια μεριά και από την άλλη μεριά στην αύξηση της «γκάμας» των ελληνικών εξαγόμενων προϊόντων.

Από όλα τα παραπάνω προκύπτει ότι απαιτείται μια στρατηγική η οποία θα αποβλέπει στην ανάπτυξη, είτε μεμονωμένα - κάτι που είναι αρκετά δύσκολο - ή σε συνεργασία, μιας δικής μας τεχνολογίας στη παραγωγή νέων προϊόντων, που δεν τα διαθέτει μέχρι στιγμής η Ελληνική Οικονομία.

Και πρέπει να γίνει σε όλους σαφές και κατανοητό ότι η οποιαδήποτε επίκληση σε εισροές από την ΕΟΚ για την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών αδυναμιών την Ελληνικής Οικονομίας δείχνει τη νοοτροπία ότι η δεινοπαθούσα ελληνική οικονομία πρέπει να βρίσκει πάντα κάποιον μεγάλο απ' έξω που θα τη στηρίζει, άλλοτε το σχέδιο Μάρσαλ, σήμερα την ΕΟΚ. Δείχνει τη νοοτροπία να μην υπολογίζουμε στα δικά μας χέρια, στις δικές μας δυνάμεις. Αλλά η πανευρωπαϊκή διανομή εισοδήματος και πλούτου λαβαίνει χώρα κατά 99% όχι μέσω του Κοινοτικού Προϋπολογισμού, αλλά μέσω του ενδοκοινοτικού εμπορίου, μέσω της ανταλλαγής βιομηχανικών προϊόντων. Και δυστυχώς ως φαίνεται στην ανταλλαγή αυτή υστερούμε σημαντικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ ΣΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ '90

3.1. Οι «Συμφωνίες του Maastricht»

Η Διάσκεψη των 12 Αρχηγών Κρατών και Κυβερνήσεων της Κοινότητας στο Maastricht τον Δεκέμβριο του 1991 σηματοδοτεί το νέο σταθμό της συνεχώς ολοκληρούμενης Ευρώπης. Έχοντας παύσει προ πολλού να είναι ένας απλός διεθνής οργανισμός, έστω και με την προχωρημένη μορφή του «διακρατικού υπερεθνικού τύπου», η Κοινότητα των 12 κατέληξε, στο Maastricht, σε αποφάσεις οι οποίες και εμβαθύνουν και περαιτέρω επεκτείνουν την ολοκλήρωσή της στους τομείς της πολιτικής συνεργασίας, της εξωτερικής πολιτικής, της κοινωνικής πολιτικής, της εσωτερικής ασφάλειας, της υγείας, του περιβάλλοντος και, βέβαια, της οικονομικής και νομισματικής πολιτικής.

Πιο συγκεκριμένα, οι «Συμφωνίες του Maastricht» (που υπεγράφησαν τρεις μήνες αργότερα, τον Φεβρουάριο 1992) αφορούν στις ακόλουθες κατηγορίες θεμάτων:

(Α) Οικονομία και Κοινωνική Προστασία των Εργασιακών Σχέσεων

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται κυρίως οι ακόλουθες αποφάσεις:

- α) *Νόμισμα*. Από το 1997 ή το αργότερο το 1999, η Ευρωπαϊκή Νομισματική Μονάδα (ή όπως αλλιώς θα ονομάζεται τότε το ECU), θα αποτελεί το κοινό νόμισμα των χωρών που θα ενταχθούν στην τρίτη φάση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης.
- β) *Ταμείο Συνοχής*. Ιδρύεται, το αργότερο μέχρι 31 Δεκεμβρίου του 1993, το Ταμείο Συνοχής. Το Ταμείο αυτό θα διοχετεύει προς τις τέσσερις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες - μέλη της Ε.Κ. οικονομικούς πόρους, ώστε να ενισχυθεί η «Σύγκλιση των Οικονομιών» τους με τις άλλες, πιο ανεπτυγμένες οικονομίες της Ε.Κ.
- γ) *Εργασιακές σχέσεις*. Για τους εργαζόμενους στα κράτη-μέλη της Κοινότητας (εκτός της Βρετανίας, που παρέμεινε έξω από τη ρύθμιση αυτή) θα υπάρχουν πολύ περισσότερες κοινοτικές ρυθμίσεις σε θέματα που τους αφορούν. Το Συμβούλιο Υπουργών θα αποφασίζει, με ειδική πλειοψηφία, για θέματα που αφορούν στις συνθήκες εργασίας, στη βελτίωση των χώρων εργασίας, στην πληροφόρηση των εργαζομένων και στη συμβουλευτική συμμετοχή τους στις αποφάσεις των επιχειρήσεων, στην ισότητα ανδρών και γυναικών, καθώς και στην αντιμετώπιση της ανεργίας. Ομοφωνία θα χρειάζεται στο Συμβούλιο Υπουργών για θέματα που αφορούν στην κοινωνική ασφάλιση και κοινωνική προστασία, στην αντιπροσώπευση των εργαζομένων και στη συλλογική διαπραγμάτευση.

δ) Οι Κεντρικές Τράπεζες των «12» θα αποτελούν το «*Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών*» (ΕΣΚΤ). Ουσιαστικά θα γίνουν, κατά κάποιο τρόπο, Εθνικά «υποκαταστήματα» της *Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας* (ΕΚΤ), η οποία θα αρχίσει να λειτουργεί στην τρίτη φάση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης. Η ΕΚΤ θα διοικείται από «Διοικητικό Συμβούλιο» και «Συμβούλιο Διοικητών», το οποίο θα περιλαμβάνει και τους Διοικητές των Εθνικών Κεντρικών Τραπεζών των χωρών-μελών. Το Δ.Σ., ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος της ΕΚΤ θα ορίζονται, κατόπιν κοινής συμφωνίας των κρατών-μελών, για 8 οκτώ χρόνια. Ιδιαίτερη μνεία γίνεται στο κείμενο της συνθήκης για την *ανεξαρτησία της ΕΚΤ απέναντι στην πολιτική εξουσία*.

Ήδη, από τη δεύτερη φάση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, το 1994, ιδρύεται το *Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ινστιτούτο* (ΕΝΙ) που θα *συντονίζει τις νομισματικές πολιτικές* των κρατών-μελών προετοιμάζοντας το έδαφος για το κοινό νόμισμα. Το ΕΝΙ θα καταργηθεί μόλις, το 1997 ή το 1999, αρχίσει να λειτουργεί η ΕΚΤ.

(B) Εσωτερική Πολιτική Ασφάλειας και Συνεργασίας

Οι Συμφωνίες του Maastricht αφορούν κυρίως στους ακόλουθους τομείς:

α) *Ευρωαστυνομία*. Καθώς τα ενδοκοινοτικά σύνορα καταργούνται και δεδομένου ότι οι «12» αποφάσισαν να επεκτείνουν τη συνεργασία τους στα ζητήματα «εσωτερικής τάξης και ασφάλειας», δημιουργείται ένας νέος θεσμός, η *EUROPOL*, ένα σώμα που θα αποτελεί κέντρο ανταλλαγής πληροφοριών για το λαθρεμπόριο ναρκωτικών, για την τρομοκρατία, και για άλλα διεθνή εγκλήματα.

β) *Ευρωπαϊκή ιθαγένεια*. Οι πολίτες των κρατών - μελών της «Ευρωπαϊκής Ένωσης» (αυτός είναι ο νέος επίσημος τίτλος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας) θα έχουν και την ευρωπαϊκή ιθαγένεια. Αυτό σημαίνει ότι θα έχουν το δικαίωμα διαμονής και εργασίας σε οποιαδήποτε άλλη χώρα. Θα μπορούν επίσης να ψηφίζουν και να εκλέγονται στις τοπικές εκλογές του τόπου διαμονής τους, όπως και στις εκλογές για το Ευρωκοινοβούλιο.

(Γ) Επιτροπή των Περιφερειών

Δημιουργείται ένα νέο κοινοτικό όργανο που θα αποτελείται από εκπροσώπους των περιφερειών της Κοινότητας και των τοπικών αρχών. Ο ρόλος του θα είναι συμβουλευτικός. Τα μέλη του θα ορίζονται από τις αντίστοιχες κυβερνήσεις για τέσσερα χρόνια. Η «Επιτροπή των Περιφερειών», μολονότι συμβουλευτική, θα έχει προφανώς άμεση εποπτεία της κοινοτικής περιφερειακής πολιτικής και επομένως, έμμεση συμμετοχή στη διαμόρφωση και στην εφαρμογή των κοινοτικών παρεμβάσεων στα ζητήματα της Περιφερειακής Ανάπτυξης.

(Δ) Εσωτερική Αναδιάταξη των «Εξουσιών» των Κοινοτικών Οργάνων

Μολονότι το Συμβούλιο παραμένει το ουσιαστικό νομοθετικό όργανο της νέας «Ένωσης», συμφωνήθηκαν οι ακόλουθες τροποποιήσεις:

α) *Επιτροπή*. Τα μέλη της Επιτροπής από 17, που είναι σήμερα θα γίνουν 12. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής θα ορίζεται κατόπιν κοινής

συμφωνίας των κυβερνήσεων των κρατών - μελών και μετά από συμβουλευτική γνώμη του Ευρωκοινοβουλίου. Μετά την συγκρότησή της, η Επιτροπή θα υπόκειται σε ψήφο εμπιστοσύνης από το Ευρωκοινοβούλιο. Από την 1^η Ιανουαρίου 1995 η θητεία της Επιτροπής θα γίνει πενταετής, από τετραετής που είναι σήμερα.

β) *Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.* Η συμφωνία των «12» *δίνει αυξημένες αρμοδιότητες στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.* Ενώ, μέχρι το 1991, το Ευρωκοινοβούλιο έπρεπε να εξασφαλίζει τη «συμπαράσταση» της Επιτροπής για να τροποποιήσει προωθούμενες ρυθμίσεις του Συμβουλίου Υπουργών, με τις Συμφωνίες του Maastricht έχει τη *δυνατότητα απευθείας διαπραγμάτευσης με το Συμβούλιο Υπουργών.* Διαθέτει, επίσης, νέες δυνατότητες τροποποίησης των νομοθετικών ρυθμίσεων (Οδηγιών και Κανονισμών του Συμβουλίου Υπουργών), ακόμη και το δικαίωμα να προβάλλει «*veto*».

Σύμφωνα με τις αποφάσεις για την *Πολιτική Ένωση*, τα «*δικαιώματα συναπόφασης*» του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, που μέχρι σήμερα περιορίζονταν σε θέματα που αφορούσαν στην προώθηση της ενιαίας αγοράς, διευρύνονται σε όλους τους τομείς που αποφασίζονται με πλειοψηφία (και όχι με ομοφωνία) στο Συμβούλιο Υπουργών. Έτσι, οι αρμοδιότητες του Ευρωκοινοβουλίου επεκτείνονται σε θέματα προστασίας καταναλωτών, ελεύθερης διακίνησης εργαζομένων, δημόσιας υγείας και υποδομής κ.λ.π. Ακόμη, το Κοινοβούλιο έχει λόγο και για τα «*κοινοτικά προγράμματα - πλαίσια*», για το περιβάλλον και την έρευνα, αλλά όχι για την κοινοτική νομοθεσία στους τομείς αυτούς. Τέλος, οι αρμοδιότητες του Ευρωκοινοβουλίου επεκτείνονται και στους στόχους των διαρθρωτικών ταμείων, στα δικαιώματα που απορρέουν από την ευρωπαϊκή ιθαγένεια, στην εναρμόνιση των εκλογικών συστημάτων για την εκλογή των ευρωβουλευτών, στις

διεθνείς συμβάσεις (όπως, π.χ. αυτές που ρυθμίζουν τις σχέσεις της Κοινότητας με τις 6 χώρες της ΕΖΕΣ, ή με τις χώρες των Συμφωνιών Lome) και σε μια σειρά από άλλα θέματα, που, μέχρι το 1991, βρίσκονταν εκτός των αρμοδιοτήτων του Ευρωκοινοβουλίου.

3.2. Οι Οικονομικές και Νομισματικές Αποφάσεις των «Συμφωνιών του Maastricht»²

Ο πυρήνας των πολιτικών αποφάσεων που ελήφθησαν στο Maastricht είναι η δρομολόγηση συγκεκριμένων διαδικασιών που θα επιτρέψουν στα 12 Κ-Μ της Κοινότητας να προχωρήσουν στην πλήρη Νομισματική και Οικονομική Ένωση το αργότερο μέχρι την 1^η Ιανουαρίου 1999. Στην ημερομηνία αυτή θα πραγματοποιηθεί η *μεταβίβαση* των αρμοδιοτήτων χάραξης και εφαρμογής της Νομισματικής, Πιστωτικής και Συναλλαγματικής Πολιτικής (που σήμερα ανήκουν στις Κεντρικές Τράπεζες των 12 Κ-Μ) σε *κοινοτικά όργανα*: στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών. Με την ίδρυση και λειτουργία των δυο αυτών νέων κοινοτικών οργάνων, θα καθοριστούν *αμετάκλητες και σταθερές συναλλαγματικές ισοτιμίες* των εθνικών νομισμάτων οι οποίες θα οδηγήσουν στην ουσιαστική δημιουργία ενός *ενιαίου, κοινοτικής, πια, προέλευσης, έκδοσης και διαχείρισης, νομίσματος*. Ο χρόνος που το νέο αυτό κοινοτικό νόμισμα θα καθιερωθεί και θα αντικαταστήσει τα εθνικά νομίσματα δεν έχει, πάντως, ακόμη αποφασιστεί.

² Από το βιβλίο Δημ. Ζαχαριάδη - Σούρα: ΧΡΗΜΑ - ΠΙΣΤΗ - ΤΡΑΠΕΖΕΣ, εκδ. Σταμούλη, Αθήνα - Πειραιάς 1993, Κε.φ. 8, παρ. 4,5,6 και 7.

Αυτή η πορεία προς την Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ), με καταληκτική ημερομηνία το αργότερο, την 1/1/1999, έχει χαραχθεί και δρομολογηθεί σε τρία «Στάδια». Στην χρονική διάρκεια αυτών των «Σταδίων» έχει αποφασισθεί η ανάληψη από τα Κ-Μ συγκεκριμένων πρωτοβουλιών και η συμμόρφωσή τους σε συγκεκριμένες δεσμεύσεις, έτσι που η είσοδος κάθε Κ-Μ στο τελευταία στάδιο να τελεί υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις.

3.3. Η πορεία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης: Τα «Τρία Στάδια»

(Α) Το Πρώτο Στάδιο: 1/7/90 - 31/12/93

Ήδη από το 1988 είχε αποφασισθεί πως το Πρώτο Στάδιο της ΟΝΕ θα άρχιζε τον Ιούλιο του 1990, με πυρήνα της προσπάθειας την ισχυροποίηση του Συμβουλίου των Διοικητών των 12 Κεντρικών Τραπεζών των Κ-Μ όχι μόνο σε όλο το φάσμα των νομισματικών και συναλλαγματικών ζητημάτων των 12 μεταξύ τους και με τον υπόλοιπο κόσμο αλλά και με την «γνωμοδότηση» του Συμβουλίου σε γενικότερα θέματα της οικονομικής πολιτικής. Με τη σταθερή πίεση της Γερμανίας και του Διοικητή της Bundesbank, το Συμβούλιο των Διοικητών αποκτά ολοένα και πιο έντονο (και πιο έγκυρο) λόγο στα γενικότερα οικονομικά ζητήματα της Κοινότητας, προετοιμάζοντας την είσοδο στο επόμενο στάδιο.

(B) Το Δεύτερο Στάδιο: 1/1/1994 - 21/12/1996 ή 31/12/1998

Σε θεσμικό επίπεδο, το Δεύτερο Στάδιο σηματοδοτείται από την κανονική έναρξη λειτουργίας του «*Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ινστιτούτου*» (ENI), την 1/1/1994, που αποτελεί τον «πρόδρομο» της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Σε επίπεδο περαιτέρω σύγκλισης των οικονομικών πολιτικών των Κ-Μ οι συμφωνίες του Maastricht προβλέπουν κυρίως:

- την είσοδο όλων των κοινοτικών νομισμάτων στον ΜΣΙ ήδη από την 1/1/1994.
- την οριστική και αμετάκλητη παύση της νομισματικής χρηματοδότησης των δημοσίων ελλειμμάτων, δηλαδή το κόψιμο του «ομφάλιου λώρου» που συνδέει τα δημόσια ελλείμματα με πολιτικές της Κεντρικής Τράπεζας οι οποίες απορροφούν πιστώσεις από τον ιδιωτικό τομέα για να χρηματοδοτήσουν τις δαπάνες του δημόσιου τομέα,
- την ενίσχυση των κοινοτικών πλαισίων για τον έλεγχο της «*δημοσιονομικής λιτότητας*» που οφείλουν να ακολουθούν τα κράτη - μέλη. Η δημοσιονομική πολιτική, ιδιαιτέρως ως προς το σκέλος των δημοσίων δαπανών και της υπέρβασής τους πάνω από τα δημόσια έσοδα, παύει να είναι στο απυρόβλητο της κοινοτικής παρέμβασης. Τυχόν υπέρβαση των γενικότερων και ειδικότερων κανόνων της «*δημοσιονομικής πειθαρχίας*» συνεπάγεται την υποχρεωτική αποστολή και δημοσίευση αυστηρών - γνωμοδοτικών σ' αυτήν τη φάση - εκθέσεων και προτάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,
- οριστική κατάργηση από όλα τα κράτη - μέλη των όποιων περιορισμών διατηρούν ακόμη στην κίνηση κεφαλαίων.

(Γ) Το Τρίτο Στάδιο: 1/1/1997 ή 1/1/1999 και μετά

Μολονότι η οριστική και αμετάκλητη έναρξη εφαρμογής του τρίτου σταδίου είναι η 1/1/1999, είναι δυνατή η νωρίτερη εφαρμογή του, από 1/1/1997, αν μέχρι τότε έχουν διαμορφωθεί οι κατάλληλες συνθήκες. Στο τελευταίο αυτό στάδιο της ΟΝΕ:

- προβλέπονται, πλέον, «ποινές» για τις χώρες - μέλη που δεν ακολουθούν την συμφωνημένη πολιτική στον τομέα των δημοσίων ελλειμμάτων. Οι ποινές αυτές μπορεί να είναι άτοκες «δεσμεύσεις» σε κεφάλαια που το κράτος δικαιούται να εισπράξει από τα κοινοτικά ταμεία ή και πρόστιμα, καθυστέρηση ή και άρνηση χρηματοδότησης επενδυτικών προγραμμάτων του κράτους - μέλους από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων κ.λ.π.,
- εγκαθίστανται αμετάκλητες ισοτιμίες για τα εθνικά νομίσματα των Κ-Μ που τους επιτρέπεται να μετέχουν στο Τρίτο Στάδιο και ξεκινούν οι διαδικασίες και οι συγκεκριμένες πρωτοβουλίες για την εγκαθίδρυση του ενιαίου κοινοτικού νομίσματος,
- καταργείται το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ινστιτούτο (ΕΝΙ) και αρχίζει την λειτουργία της η *Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ)* που, μαζί με τις Κεντρικές Τράπεζες και των 12 Κ-Μ, συγκροτεί το «*Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ)*».

3.4. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

Στο Maastricht συμφωνήθηκαν πολύ συγκεκριμένες κατευθυντήριες αρχές για τη λειτουργία της ΕΚΤ, στο πρότυπο, περίπου, του τρόπου συγκρότησης της «Κεντρικής Τράπεζας» των

Η.Π.Α., του Federal Reserve, που βασικό οργανωτικό του χαρακτηριστικό είναι ο αποκεντρωμένος αλλά πανίσχυρος, μέσα στην αμερικάνικη οικονομική πολιτική, τρόπος λειτουργίας του. Τις βασικές κατευθυντήριες αρχές της ΕΚΤ μπορούμε να τις συνοψίσουμε στα ακόλουθα:

- *στόχος της ΕΚΤ (και της ΕΣΚΤ) είναι η σταθερότητα των τιμών, κυρίως μέσα από τη χάραξη και εφαρμογή μιας ενιαίας νομισματικής πολιτικής (σε τομείς όπως, π.χ. τα επιτόκια),*
- *ο έλεγχος και η εποπτεία ολόκληρου του χρηματοπιστωτικού συστήματος μέσα στην κοινότητα, κυρίως (αλλά όχι αποκλειστικά) με την εγκαθίδρυση του εκδοτικού προνομίου της ΕΚΤ,*
- *η διαχείριση των συναλλαγματικών διαθεσίμων των κρατών - μελών (μέχρι ένα ορισμένο ποσό, ίσως, στην αρχή λειτουργίας της ΕΚΤ),*
- *η «υποβάθμιση» κατά κάποιο τρόπο, των άλλων οικονομικών πολιτικών των κρατών - μελών, που, ουσιαστικά, σημαίνει την άσκηση εποπτείας και ελέγχου και στην δημοσιονομική πολιτική των κρατών - μελών,*
- *η ανεξαρτησία όλων των μελών των οργάνων της ΕΚΤ από τις όποιες εθνικές τους διοικήσεις,*
- *τέλος, η Διοίκηση της ΕΚΤ ακολουθεί το κοινοτικό μάλλον πρότυπο λειτουργίας: Προβλέπεται ένα Εκτελεστικό Συμβούλιο της Τράπεζας το οποίο έχει την ευθύνη της καθημερινής λειτουργίας της και είναι ο θεματοφύλακας των αρχών λειτουργίας της (κοινοτικό της πρότυπο είναι προφανώς η Ευρωπαϊκή Επιτροπή). Η θητεία των έξι μελών του Εκτελεστικού Συμβουλίου, από τα οποία ένας είναι ο Πρόεδρος της ΕΚΤ, είναι εξαιρετικά μεγάλη - οκτώ χρόνια - και προσομοιάζει με το κύρος και το μέγεθος της ανεξαρτησίας των Επιτρόπων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.*

Αν το Εκτελεστικό Συμβούλιο είναι, κατά κάποιον τρόπο, η «Κυβέρνηση» της Τράπεζας, το *Συμβούλιο των Διοικητών* είναι το «νομοθετικό» και «αποφασιστικό» όργανο, κατά κάποιο τρόπο, της Τράπεζας (προσομοιάζει με το Συμβούλιο των Υπουργών της Κοινότητας) και σ' αυτό συμμετέχουν αφ' ενός οι 12 Διοικητές των Εθνικών Κεντρικών Τραπεζών και αφ' ετέρου τα έξι μέλη του Εκτελεστικού Συμβουλίου της ΕΚΤ.

3.5. Οι Μακροοικονομικές Προϋποθέσεις για τη Συμμετοχή των Κ-Μ στο Τρίτο Στάδιο της ΟΝΕ

Οι συμφωνίες του Maastricht θέτουν «πάνω και κάτω όρια για τους δώδεκα κοινοτικούς εταίρους, στα βασικά τους μακροοικονομικά μεγέθη για να μετάσχουν στο Τρίτο Στάδιο της ΟΝΕ (που αρχίζει το 1997 ή το 1999 το αργότερο). Τα «όρια» αυτά είναι:

- α) Το ετήσιο ποσοστό πληθωρισμού του Κ-Μ να μην είναι μεγαλύτερο από μιάμιση ποσοστιαία μονάδα (1,5%) των τριών καλύτερων της Κοινότητας.
- β) Το νόμισμα του Κ-Μ πρέπει να μετέχει στον ΜΣΙ, και μάλιστα στην «στενή» του διακύμανση του $\pm 2,25\%$, κατά τα δυο τελευταία, πριν την έναρξη εφαρμογής της τρίτης φάσης, χρόνια.
- γ) Το συνολικό δημοσιονομικό έλλειμμα του Κ-Μ δεν θα πρέπει να ξεπερνά το 3% του εκάστοτε Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ).
- δ) Το συνολικό δημόσιο χρέος του Κ-Μ πρέπει να είναι μικρότερο από το 60% του ΑΕΠ.

- ε) Τα μακροχρόνια *επιτόκια χορηγήσεων* στο Κ-Μ δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν πάνω από δυο ποσοστιαίες μονάδες τον μέσο όρο των τριών μικρότερων επιτοκίων της Κοινότητας.
- στ) Σύμφωνα με την πιο πάνω προϋπόθεση β, το εθνικό νόμισμα του Κ-Μ στα δυο τελευταία - προς της έναρξης εφαρμογής της τρίτης φάσης - χρόνια, δεν θα πρέπει να έχει *υποτιμηθεί* έναντι των άλλων κοινοτικών νομισμάτων περισσότερο από 2,25%.

3.6. Οι Πρόσφατες Εξελίξεις

Από τον Φεβρουάριο του 1992, που οι πολιτικές αποφάσεις του Maastricht πήραν την επίσημη μορφή των Συμφωνιών, μέχρι σήμερα, μεσολάβησαν δυο μεγάλες νομισματικές και συναλλαγματικές κρίσεις μέσα στην Κοινότητα: η μια του Σεπτεμβρίου του 1992 και η άλλη τον Αύγουστο του 1993. Η κρίση του Σεπτεμβρίου 1992 είχε ως αποτέλεσμα την αποχώρηση της Στερλίνας και της Λιρέτας από τον ΜΣΙ του ΕΝΣ, μια αποχώρηση που θεωρήθηκε τότε «προσωρινή» και συνεχίζει να θεωρείται ακόμη «προσωρινή», ένα περίπου χρόνο μετά.

Η πρόσφατη κρίση του Αυγούστου 1993 είχε ως αποτέλεσμα την δραματική πολιτική απόφαση να αλλάξει η επιτρεπόμενη ζώνη διακύμανσης των νομισμάτων που έχουν απομείνει στον ΜΣΙ από το $\pm 2,25\%$ στο $\pm 15\%$. Και αυτή η απόφαση θεωρείται «προσωρινή».

Και οι δυο κρίσεις ήταν συνέπεια μιας ποικιλίας αιτίων που φαίνεται να έδρασαν σωρευτικά πάνω στα θεμέλια του οικονομικού - και ιδιαίτερα του νομισματικού - οικοδομήματος της Ευρώπης.

Δυο από τα αίτια αυτά θεωρούνται, από πολλές πλευρές, τα πιο σημαντικά:

πρώτο, η πολιτική αντίθεση ορισμένων κρατών - μελών (κυρίως της Μεγ. Βρετανίας και της Δανίας) στην - συμφωνημένη, εν τούτοις - προοπτική της ταχύτερης και ουσιαστικότερης ομοσπονδιοποίησης της Κοινότητας και, επομένως, στην προοπτική εκχώρησης ακόμη μεγαλύτερου μέρους της εθνικής ανεξαρτησίας και αυτονομίας όλων των κρατών - μελών στα κοινοτικά όργανα και

δεύτερο, το δημοσιονομικό - και κατ' επέκταση, το νομισματικό - κόστος της ενοποίησης των δυο Γερμανιών μετά την κατάρρευση του καθεστώτος της Ανατολικής Γερμανίας. Είτε επειδή, δεν εκτιμήθηκαν σωστά είτε επειδή απεκρύβησαν επιμελώς από τους αρχιτέκτονες της ενοποίησης, οι δημοσιονομικές δαπάνες της ενοποιημένης Γερμανίας ήταν και είναι πολύ μεγάλες.

Η Bundesbank, έχοντας ως κυρίαρχη καταστατική της αποστολή την σταθερότητα των τιμών στην Γερμανία, έχει να αντιμετωπίσει δυο αντικρουόμενους στόχους: Από την μια μεριά πρέπει να ακολουθεί πολύ περιοριστική νομισματική πολιτική - άρα να κρατά ψηλά τα γερμανικά επιτόκια - για να αποτρέψει τα πληθωριστικά φαινόμενα της ενοποίησης και των τεράστιων δημοσιονομικών δαπανών που αυτή συνεπάγεται. Από την άλλη, οφείλει να τηρεί τις υποχρεώσεις της, που προκύπτουν από το γεγονός ότι το Μάρκο αποτελεί την «άγκυρα», τον «ακρογωνιαίο λίθο», του ΜΣΙ. Στα πλαίσια, όμως, αυτής ακριβώς της υποχρέωσής της, η Bundesbank οφείλει να αυξάνει μάλλον παρά να συγκρατεί την προσφορά χρήματος (δηλ. του μάρκου), αφού είναι υποχρεωμένη να χρησιμοποιεί μάρκα για να συγκρατεί την διολίσθηση άλλων κοινοτικών νομισμάτων (κυρίως του Γαλλικού Φράγκου). Αυτό, όμως, σημαίνει ανάγκη για μείωση και όχι για αύξηση ή σταθερότητα των γερμανικών επιτοκίων. Η Bundesbank, και στην κρίση του '92 και στην κρίση του '93, επέλεξε την επιδίωξη του πρώτου στόχου, δηλαδή της νομισματικής σταθερότητας της Γερμανίας και διατήρησε ψηλά τα

γερμανικά επιτόκια παρά τις εκκλήσεις των άλλων μεγάλων ευρωπαϊκών κρατών (κυρίως της Γαλλίας).

Η δικαιολογία της Bundesbank για την εμμονή της αυτή συνοψίζεται στον - ακριβή - ισχυρισμό της ότι το Γερμανικό Μάρκο δεν έχει απεριόριστες δυνατότητες να «βοηθάει» στην στήριξη νομισμάτων που «κατρακυλούν» εξαιτίας λανθασμένων οικονομικών επιλογών των άλλων κρατών - μελών.

Είναι φανερό πως οι δυο νομισματικές κρίσεις, του '92 και του '93 έχουν υπονομεύσει σοβαρά την πορεία της Κοινότητας προς το δεύτερο στάδιο της ΟΝΕ (1/1/94), όπως επίσης έχουν θέσει σε σοβαρή αμφισβήτηση την δυνατότητα των κρατών - μελών να ικανοποιήσουν, στις ταγμένες προθεσμίες, τις προϋποθέσεις και τους όρους συμμετοχής τους στο τρίτο στάδιο της ΟΝΕ.

3.7. Οι επιδιώξεις της Ελλάδος και οι προοπτικές της στην Ενωμένη Ευρώπη

Η ελληνική κυβέρνηση, όπως και η πλειοψηφία σχεδόν των πολιτικών δυνάμεων του τόπου μας, πιστεύουν στην ιδέα της Ενωμένης Ευρώπης. Η Ελλάδα επιδιώκει τη δημιουργία μιας πολυπολιτισμικής Ευρωπαϊκής Ένωσης, φάρο προόδου ελευθερίας και δημοκρατίας στον κόσμο του 21^{ου} αιώνα, άγκυρα ασφάλειας για τον πολίτη της, την ειρήνη και την προστασία του περιβάλλοντος σε κάθε γωνιά του πλανήτη. Η χώρα μας πιστεύει και εργάζεται για τη δημιουργία μιας Ευρωπαϊκής Ένωσης, που θα είναι παγκόσμια ανταγωνιστική και στην οποία η ανάπτυξη της οικονομίας θα συμβαδίζει με την ευμάρεια των κατοίκων της.

Ωστόσο, η Ελλάδα δεν μπορεί να δώσει αβασάνιστα το «πράσινο φως» σε μια νέα διεύρυνση της Ε.Ε., εάν δεν υπάρξουν ταυτόχρονα οι απαιτούμενες δεσμεύσεις, ότι η συγκεκριμένη διεύρυνση δεν θα αποβεί σε βάρος των κρατών - μελών, τα οποία χαρακτηρίζονται από ιδιαίτερες δομικές αδυναμίες. Στη διάρκεια της προετοιμασίας για τη διεύρυνση προς Ανατολάς, θα πρέπει να εξεταστούν ορισμένα προβλήματα άμεσου ελληνικού ενδιαφέροντος, όπως το κόστος της διεύρυνσης, η εξασφάλιση των απαραίτητων για το σκοπό αυτό πόρων, η διατήρηση της ουσίας της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής και της πολιτικής που προωθείται μέσω των διαρθρωτικών ταμείων, αλλά και οι επιπτώσεις που θα έχει η διεύρυνση σε συγκεκριμένους κλάδους της οικονομίας των χωρών - μελών. Στα πλαίσια αυτά, για την ένταξη στην Κοινότητα των κρατών της Κεντροανατολικής Ευρώπης, πρόκειται να διεξαχθούν αναλυτικές μελέτες, ανά χώρα και ανά προϊόν - ειδικά στον αγροτικό τομέα - για να καθοριστεί ανάλογα η στάση της Ελλάδος στις σχετικές διαπραγματεύσεις της Διακυβερνητικής Διάσκεψης του 1996.

Στο κατεξοχήν «φλέγον» ζήτημα της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης της Ευρώπης, οι θέσεις της Ελλάδος ευθυγραμμίζονται με εκείνες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Η ελληνική κυβέρνηση, χωρίς να ζητά επαναδιαπραγμάτευση των κριτηρίων ονομαστικής σύγκλισης για τη μετάβαση στην τρίτη φάση της ΟΝΕ, υποστηρίζει τη διασύνδεση των κοινωνικών πτυχών με τις αντίστοιχες οικονομικές και νομισματικές. Όπως η διεύρυνση δεν θα πρέπει να καταλήξει σε νέους διαχωρισμούς της Ένωσης, έτσι και η επίτευξη της ονομαστικής σύγκλισης δεν θα πρέπει να αποβεί σε βάρος της κοινωνικής συνοχής στο εσωτερικό των κρατών - μελών. Καθίσταται, δηλαδή, απαραίτητο να επιτευχθεί ο ορθός συνδυασμός του οικονομικά αναγκαίου με το κοινωνικά αποδεκτό. Για το λόγο αυτό, η Ελλάδα υποστηρίζει την πρόταση της σουηδικής κυβέρνησης, για την

εισαγωγή στη Συνθήκη ειδικού κεφαλαίου, με αντικείμενο την απασχόληση.

Προς την ίδια κατεύθυνση, αλλά από την πλευρά των «ισχυρών», επιδιώκεται να υπάρξει ρύθμιση αποδοχής «απαιτούμενων οικονομικών επιδόσεων» και προβλεπόμενων «ποινών» σε περίπτωση απόκλισης, με θεσμικό αποκλεισμό από τις σχετικές διαδικασίες όσων κρατών - μελών δεν θα έχουν κατορθώσει να ενταχθούν στην τρίτη φάση της ΟΝΕ. Μια τέτοια εξέλιξη, η οποία προτείνεται και στο γερμανικό σχέδιο «Σύμφωνο Σταθερότητας για την Ευρώπη», δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή από την Ελλάδα. Εξαρχής, η χώρα μας δήλωσε αντίθετη στη διαβάθμιση της θέσης των κρατών - μελών της Ε.Ε. Ο διαφορετικός βαθμός υλοποίησης μιας πολιτικής δεν θα πρέπει με κανέναν τρόπο να αξιοποιηθεί, για την άρση της θεσμικής ενότητας και ισότητας των δικαιωμάτων ανάμεσα στα μέλη.

Τέλος, σε ό,τι αφορά το τετελεσμένο γεγονός της τελωνειακής ένωσης με την Τουρκία, το θέμα μελετούν, τόσο ο δημόσιος, όσο και ο ιδιωτικός τομέας, «ανιχνεύοντας» τις επιχειρηματικές προοπτικές που διανοίγονται στη γείτονα χώρα και τις επενδυτικές ευκαιρίες που προσφέρει.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Στην παρούσα εργασία προσπαθήσαμε να καταγράψουμε τις επιπτώσεις της Ελλάδος από την ένταξή της στην ΕΟΚ. Η ένταξη αποτελεί κατά γενική ομολογία ένα ορόσημο για την παραπέρα κοινωνικοοικονομική εξέλιξη της χώρας. Είναι εύλογο λοιπόν να έχει αποτελέσει και να συνεχίζει να αποτελεί αντικείμενο θεωρητικού προβληματισμού και δημόσιας συζήτησης. Οι απόψεις που έχουν προκύψει όπως είναι φυσικό δίστανται σε θετικές και αρνητικές. Άλλοι υποστηρίζουν ότι η είσοδος στην ΕΟΚ ωφέλησε τη χώρα και άλλοι ότι οδήγησε την ελληνική οικονομία σε μεγαλύτερα αδιέξοδα και κρίση.

Από όλη την παραπάνω ανάλυση μπορούμε να πούμε ότι η ΕΟΚ αποτελεί μια από τις ισχυρότερες οικονομικοπολιτικές ενώσεις της εποχής. Προσφέρει ευκαιρίες και παρουσιάζει κινδύνους. Έγκειται αποκλειστικά και μόνο στην Ελλάδα να επωφεληθεί από τις ευκαιρίες και να αποφύγει τους κινδύνους με το να απαλείψει τα χρονίζοντα προβλήματα της ελληνικής οικονομίας και να προχωρήσει έτσι παράλληλα με τις άλλες χώρες - μέλη στο δρόμο της προόδου και της ανάπτυξης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
 - Προς την Ευρωπαϊκή Ένωση (σειρά 92).
 - Βελτίωση της βιομηχανικής ανταγωνιστικότητας (σειρά 92).
 - Οικονομική και Νομισματική Ένωση (σειρά 91).
 - Η Ευρωπαϊκή Ένωση (σειρά 92).
 - Η Ευρώπη των Πολιτών (σειρά 91).
 - Η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς (σειράς 91).
 - Ο Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος (σειρά 92).
 - Από την Ενιαία Αγορά στην Ευρωπαϊκή Ένωση (σειρά 92).
 - Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα στη δεκαετία του 1990 (σειρά 92).
 - Η Κοινωνική Πρόκληση (σειρά 91).
 - Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα από το 1992 και μετά (σειρά 94).
- Οικονομοτεχνικές Μελέτες (σημειώσεις κ. Χ. Γιωτσόπουλου).
- Διεθνείς Οικονομικοί Οργανισμοί (Δημ. Ζαχαριάδη - Σούρα).
- Ναυτιλιακή Λογιστική (Κατερίνα Λεκαράκου - Νιζάμη).
- Περιοδικό FORUM (Μάιος 1996).
- Περιοδικό FORUM (Ιανουάριος 1996).
- Τα Παραγωγικά μεγέθη του Δευτερογενούς Τομέα Παραγωγής στο Νομό Αχαΐας από το 1970-1994 (Σεμινάριο Τελειοφοίτων 1996).
- Ανάπτυξη ΜΜΕ Μεταποιητικού Τομέα σε συνδυασμό με την ένταξη της χώρας μας στην ΕΟΚ και την ανάπτυξη μεγάλων επιχειρήσεων (Πτυχιακή Εργασία 1992).
- Πτυχιακή Εργασία
 - θέμα: «Εμπορικές σχέσεις Ελλάδος με χώρες Ανατολικής Ευρώπης πριν και μετά την ένταξη στην ΕΟΚ».

- ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Επιστημονικό Διήμερο

Επιπτώσεις από την ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ, Αθήνα 1985

